This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

Checked 2012

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक

हस्तलिखित संग्रह

दाखल क्र. M 2283 विषय वेदांग ज्योतिष

नाव केशव जातक पद्धति M 88

लेखक / लिपीकार विश्वनाथ

पृठ 30 काळ शके 1788 पूर्ण / ~~अपूर्ण~~

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥श्रीकाशीविश्वनाथपुरीमे ढुंढिराजगणेशकेपाशदाऊ [illegible]ग्निहोत्रीकेयहाँसिद्दू वि॥
॥नायकयंत्रमेकेशवीसटीकउदाहरणकेसहितछापाग ा घुरविनछापनेवालेसे॥
॥ लिखाविशेशरउपाधा ॥ संवत् १६२३ ॥ माघशुक्ल १३ ॥ शनौ ॥ शुभम् ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी०उ० १

॥श्रीगणेशायनमः॥श्रीसरस्वत्यैनमः॥ ॥श्रीगणेशंनमस्कृत्यकेशवीनामपद्धतिः॥ गणितंविघ्ननाथेनक्रिय[...] ॥अहंकेशवःजातकपद्धतिंकुर्वे

जातस्येदंजातकंजातस्यबालकस्य जन्मान्तरार्जितसदसत्कर्मजनितंशुभाशुभनिरूपकंशास्त्रंजातकमित्यु[...] णितक्रियास्तेषांपद्धतिं

मार्गंकुर्वे।किंकृत्वा विघ्नपोगणेशः शारदासरस्वती।अच्युतंश्रीकृष्णः शिवोमहादेवः ब्रह्माचतुराननः अर्कोमुख्यग्रहा[...] वग्रहाःएतान्सर्वा

न्नत्वापद्धतिंकुर्वे।कीदृशींपद्धतिं।स्फुटतरांप्रकटार्थां।किमर्थं ज्योतिर्विदांप्रीतये।ज्योतींषिग्रहनक्षत्रादीनि।विदंतितेज्योतिर्वि[...] ज्योतिर्विदां

ग्रहनक्षत्रज्ञानांप्रीतये।अत्रयंत्रैः घटीशंक्वादिभिर्जन्मसमयःस्पष्टतरः सूक्ष्मोवेद्य।किंचात्रसमये यत्पक्षेखेटाग्रहाघटंतेदृग्गो[...] णस्फुटावेधाः

अथदृक्समयेउद्गमोलग्नंसाध्यं।स्वोदयैरितिशेषः।सउद्गमःसषड्भः।षड्राशिभिर्युक्तोऽस्तसंसप्तमभावोभवति ॥१॥ अथोदाहर[...] यं १८३

॥श्रीगणेशायनमः॥ ॥नत्वाविघ्नपशारदाच्युतशिवब्रह्मार्कमुख्यान्ग्रहान् कुर्वेजातकपद्धतींस्फुटतरांज्ये[...]प्रीत[...]

यत्रैस्य स्फुटतरोऽत्रजन्मसमयोवेद्योत्रखेटास्फुटा यत्पक्षेहिघटंतउद्गमदृहास्तंसषड्भःसच ॥१॥ ॥ ॥ १ ॥

शाके १५०८ आषाढशुद्ध ७ सोमे घटी ३३।६ उत्तराफाल्गुनी घटीषु ४१।१२ व्यतीपातयोग घटीकाः ११।३५ अत्रदीनेश्रीसूर्योदयात् गतघटीषु ५१ पलेषु २८ त

यारात्रिगतघटी १८।५० जन्म॥ दिनमानं ३२।४८ रात्रिमानं २७।१२ अयनांशाः १७।४४ अक्षभा ४ चरखंडानि ४०।३२।१३ चरंक्रणं ८४।देशांतरयोजनानिधना

नि ५४॥अथमध्यमग्रहसाधनार्थमहर्गणःलिख्यते॥ अहर्गणः ९६ चक्रं ६ तत्रकल्पात्सृष्टेःकलितश्चगताब्दगणस्यदिनगणस्यचज्ञानार्थंसुगमोपा

यः॥करशरयुगसप्ताभ्राभ्रषड्विषट्खवह्नितुरग ७२०६३६००७४५२ सहितश्चेद्ब्रह्मतुल्यद्युपिण्डः॥इहसभवतितुल्यातद्दंक[...]द्विभूमीनगयुगखगपद्[...]द्वं राम० १

कभू १६७२९४७१।७६ युकुशकोल्वाः ॥१॥ शररसगुणभूषणनागरामाभ्रवेदा बुधिशशिनग ७१५४०३८९१३६५ युक्तोब्रह्मतुल्यद्युपिंडः॥इहसभवतिसृ

ष्टेश्चापगोत्यष्टिरामाष्टभुजगशरवाणां शकेंदु १८५५८८३१७६ युक्तशकोल्वाः॥२॥ नागरामनगवेदषट्शरक्ष्मा १५६४७३८ युतोदिनगणःकुतूहले॥सा

ते बालबु

पते ॥ तस्मिन्न[...]

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

दयंकलिमुखोथगोद्रिभूराम ३१७९ संयुतश्शकोत्रवत्सराः ॥३॥ब्रह्मतुल्याहर्गणः १४७३०५ करशरयुगसप्ताद्रिभिरेतै ७२०६३६००७४५२ युतोजातःकल्पाहर्गणः ७२०६३६१५४७५७ तथाग्रंकाद्रिभूम्यादिभिरंके ।१९७२९४७१७९ युक्तःशकः १५०८ जाताकल्पादितोगताब्दाः १९७२९४८६८७ एवंशररसगुणादिभि७१४ ४०३८६१३६५ युक्तोऽर्हगणः १४७३०५ जातःसृष्ट्याहर्गणः ७१४५०४००८६७० तयागोत्यष्टिरामादिभिः१९५५८८३१७९ युक्तःशकः १५०८ जातासृष्टिगताब्दाः ॥१९५५८८४६८७ एवंनागरामनागादिभिः १९५५८८३१७३८ युतोऽर्हगणः ।१४७३०५ जातकलिमुखोऽर्हगणः १७१२०४३ तयागोद्रिभूरामै ३१७९ युक्तः। शको १५०८ कलिगताब्दाः ४६८७ एवमन्येपि ॥ अथोदयांतरचरदेशांतरभुजफलसंस्कृतास्तात्कालिकामध्यमास्त्वादयो लिख्यंते ॥ इतिमध्यमः ॥ अथस्पष्टाद

	॥तात्कालिकामध्यमाग्रहाः॥										स्पष्टाः							
मे २३८ मी	सू	चं	उ	मं	केंबु	बृ	शुं	श	रा.		सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	रा०
वृ २९७ कुं	२	५	११	०	६	२	०	०	६		२	५	१	२	२	२	०	६
मि ३१० म	१४	१२	१२	२४	६	२	२५	१४	५		१४	१२	२१	१३	८	२५	१३	५
कर्क ३३६ ध	१२	२५	४६	५०	४१	३०	३६	२३	३०		२०	२५	४५	३१	३५	१३	३८	३०
सिं ३३१ वृ.	२४	३८	५७	३८	२७	३८	२२	१६	४		५९	३२	४६	४२	४	५४	५२	४
क ३१८ तु.																		
लंकोदयाः	२९ ८	७२९ ३५	६ ४१	३१ २६	८६ २४	५ ०	३७ ०	२ ०	३ ११		५९ ५६	८५५ ३८	४१ ३८	४४ ५५	१३ ३५	७३ ४१	४ ५०	३ ११

यैर्लग्नंसाध्यम् ॥ तत्साधनं ॥ तात्कालिकोर्कोयनभागयुक्तस्तद्भोग्यभागैरुदयो हतःस्वः ॥ खाग्न्युद्धृतस्तंरविभोग्यकालंविशोधयेदिष्टघटीपलेभ्यः ॥ तदग्रतो राश्युदयाश्चशेषमशुद्धहृत्खाग्निगुणंलवाद्यं अशुद्ध[illegible]र्भंवनैस्तजाद्यैर्युक्तंतनुःस्यादयनांशहीनः ॥ भोग्याल्पकालेखगुणाहतोर्कः स्वो[illegible]युतोविलग्नं ॥ ॥लग्नादिष्टकालसाधनं ॥ ॥ अर्कस्यभोग्यस्तनु[illegible]ध्योदयाढ्यः समयोविलग्नात् ॥ यदैरवभेलग्नरवीतदांतद्भागांतरघ्नो[illegible]ग्निभागः ॥ रात्री ष्टकालेतुषड्भसयाद्यलग्नंततोपक्रवदिष्टकालः ॥ तत्रोदाहरणम्० ॥२।१४।२० १५८ ॥ रात्रौजन्मइतिकारणसषड्भं ८।१४।२०।५८ अयनभाग १७।५४।युक्तः ८।२।५८ अस्यभोग्यभागैः २७।५४ ।२ मकरस्योदये २१० गुणितः खाग्न्यु ३० द्धृतोजातोभोग्यकाल।पलाद्यः।२८८।२८।४० अथेष्टकालस्य १७८।५०पलेभ्यो ११२० भोग्यकालशोधिते ८३१।३१।२० अस्माद्दोषात्कुंभादिमेषांतमुदयशोधितेषुशेषं ८८।३१।२०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

अतः परं दृष्टोदयेन २६७ युद्धातीस्तत इदं ८८।३१।२० रवानि ३० गुणं २६५५।४०।० अमुद्दोदयेन २६७ भक्तं लब्धमंशाद्यं ८।५६।४६ मेषादि युद्धपर्यन्तं राशिः १॥
अस्मिन्लवाद्ये योजिते जातं ११८।५६।४६ इदमनाशैर्हीनं जातं लग्नं ०।२२।१२।४६ इदं राशिषट्कयुक्तं जातं सप्तमं लग्नं ६।२२।१२।४६॥ ॥ ॥ ॥अथ दशमभाव
साधनं॥ तत्रादौ नतोन्नतसाधनं॥ तत्र नतं चतुर्थी दिवापूर्वं पश्चिमं रात्रौ पूर्वं पश्चिममिति॥ तद्यथा॥ अर्धरात्रादुपरि रात्रिशेषं दिनार्द्धेन युतं रात्रौ पूर्वनतं स्यात॥ अ
र्धरात्रात्प्राक् रात्रिगतं दिनदलेन युतं कार्यं रात्रौ पश्चिमनतं स्यात दिनार्द्धात्प्राक् अह्नोगतं दिनार्द्धेन विश्लेष्यं दिनार्द्धाच्छोधितं दिवसे पूर्वनतं स्यात दिनार्द्धादुपरि दिन
शेषं दिनार्द्धात शोधितं दिवसे पश्चिमनतं स्यात नतं त्रिंशच्युतं स्वसंज्ञमुन्नतं स्यात तद्यथा पूर्वनतं त्रिंशच्युतं पूर्वोन्नतं स्यात॥ पश्चिमनतं त्रिं[illegible]च्युतं पश्चिमोन्नतं स्या
त॥ दशमभावसाधने पूर्वउन्नतेसति उन्नतमिष्टकालं प्रकल्प्या॥ सषड्तात्कालिकार्कसूर्यं प्रकल्प्य लंकोदयैर्लग्नवद्दशमं साध्यं तन्मा[illegible]शमलग्नं स्यात०॥
॥रात्रेःशेषमितं युतं दिनदलेनाह्नोगतं शेषकं विश्लेष्यं खलु पूर्वपश्चिमनतं त्रिंश ३० च्युतं चोन्नतम्॥ ॥
॥यत्पूर्वोन्नतषड्ढ्युक्तरवितः पश्चान्नतादिस्ततो यद्यंकोदयकैश्च लग्नमिव तन्माध्यं सषट् द्युभं सुखम्॥ २॥
ततः सषड्डं राशिषट्कयुतं सुखं चतुर्थभावो भवति। पश्चिमनतेन नतमिष्टकालं प्रकल्प्य तात्कालिकसूर्यादुक्तवत लंकोदयैर्लग्नं साध्यं तद्दशमभाव भवति राशिषट्कयुतं
चतुर्थभावो भवति अस्योदाहरणम् रात्रिगतघटीभिः १८ पल ४० रात्रिमानं २७।१२ रहितं जातं रात्रेः शेषं ८।३२ इदं दिनार्द्धे १६।२४ युतं जातं पूर्वनतं २४।५६
जातं पूर्वनतं इदं त्रिंशच्युतं जातं पूर्वोन्नतं ५।४ अयमिष्टकालः ५।४ सषड्डो रविः ८।१४।२०।५८ तात्कालिकोर्क इत्यादिनाभोग्यकालः ३००।३४।३१ उक्तवज्जा
लग्नम् ८।१२।३६।३७ इदं दशमलग्नं। इदमेव सषड्डं जातं चतुर्थलग्नम् ३।१२।३६।३७ एवं भावचतुष्टयं सिद्धं॥ २॥ ॥ तदंतराष्टभावसाधनम्॥ ॥विगतं भ
तं सप्तमभं यस्मात्तत्र व्यस्तव्यस्तं चतत्स्वभं च व्यस्तस्वभं दशमं लग्नम् तस्य त्र्यंशस्तत्तीयांशोन्वाद्यः सत्र्यंशोद्विधास्यात् एकत्र युत्वा १ हतोऽपरत्र यमरहतः श्रा
द्वन्ने योज्यतो द्वितीयतृतीयभावौस्तः एवं पुनः स त्र्यंशोद्विच्युतो द्वाभ्यां शोधितो भूयमहतो वंधौ योज्यः एकगुणएकत्र चतुर्थभावे योज्यः सपंचमभावो भवति०॥ ॥

CC-0. In Public Domain. Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection.

अन्यत्र द्विगुणो वंधो योऽन्यः सत्तु भावो भवति एवं लग्नादिषड्भावाः स्युः तेषां गभाराशिषट्कयुता जामात्र्यः षड्भवंति। एवं द्वादश भावा भवंति अथ द्वयोर्भावयो
र्योगार्धं संधिः अत्र भावद्वययोगकर्णे चक्राधिकतायां चक्रं नताज्या तथा प्रथमभावे एकादश भावनानि स्युः अग्रभावस्य पूर्णभं स्यात् तदा पूर्णभे द्वादशभं स्याद्यं
यदा प्रथमभावे शून्यभवनानि स्युः अन्तिमभावे एकोराशिः तदा प्रथमं शून्यं स्याद्यं शून्यसंधिष्विति॰ संधिषु गतेग्रहे फलं शून्यं स्यात् अंतरेनुपातः संधिस्वगांत
रं भावसंध्यंतरेणाप्तं सत् ग्रहस्य भावफलं स्यात् भावाधिकेग्रहे परसंधिग्रहांतरं परसंधिभावांतरेणाप्तं ग्रहभावफलं स्यात् भावान्युनेग्रहे पूर्वसंधिग्रहांतरं पूर्व
संधिभावांतरेणाप्तं ग्रहभावफलं स्यात् तत्फलं त्र्यंपचयं ज्ञेयं तद्यथा भावादधिकेग्रहे त्वयं फलं भावान्युने चयफलं तदुक्तं रामोदरपद्धतौ भावोनकःस्व
गःपूर्वसंधिना रहितस्तदा अधिकश्चेद्विरामाख्य संधः शोध्यस्तदंतरं भावसंध्यंतरेणाप्तं तद्भावफलमुच्यते तदारोहं पूर्वसंधिरवरोहं तथान्विमादिति अथो
॥ अंशोऽस्त ७ स्वभस्य १० भू १ यम २ हतो योऽन्यस्तनौ द्वि २ च्युतो वंधोस्तेपि च सांगभास्तनुमुखाः संधिर्द्वियोगार्द्धितः॥ शून्यं संधिषु
भावगे खिलफलं स्याद्भावसंध्यंतरेणाप्तं संधिस्वगांतरं त्र्यपचयं भावाधिके त्वस्वगे॥३॥ ॥ इति भावाध्यायः॥ ॥ ॥
दाहरणम् ॥ सप्तमलग्ने ६।२२।१२।४६ दशमलग्नात् ८।१२।३६।३७ शोधिते शेष २।१०।२३।५१ अस्य त्र्यंशः ०।२६।४७।५७ अयमेकः ।६ जातः पंचमभावः॥
४।१५।४।५४० अन्यत्रधियुणो २।६।२४।६ चतुर्थभावे लग्ने ०।२२।१२।४६ योजिते द्वितीयभावः १।१९।०।४३ अन्यत्र द्विगुणो १।२३।३५।५४ लग्नेयोजिते जात
स्तृतीयभावः २।१५।४।५४० पुनः सा त्र्यंशो ०।२६।४७।५७ द्वाभ्यां २ शोधितः १।३।१२।३ अयमेक गुणश्चतुर्थभावः। ३।१२।३६।३७ योजितो जातः षष्ठभावः ५।१९।०।४३
अथैते द्वितीयतृतीयपंचमषष्ठभावाः सांगभाराशिषट्कयुताः जाताः क्रमेणाष्टमनवमैकादशद्वादशभावाः स्युः॥ अथ संध्युदाहरणम्॥ द्वयोर्भावयोर्योगार्द्धं सं
धिः स्यात् तद्यथा लग्नद्वितीययोगार्द्धं लग्नस्य विरामसंधिः। धनभावस्य आरामः तनुभावः। ०।२२।१२।४६। धनेभावः १।१९।०।४३। अनयोर्योगार्धसंधिः।
१।५।३६।४४ अयं लग्नस्य विरामसंधिः। धनभावस्यारंभसंधिरित्येवमुत्तरत्रापि रंभ एवं साधिताः ससंधयो भावा लिख्यते॰ अथ लग्नचतुर्थयोःसं

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी० उ० ३

द्धोयथासर्वेभावाः ससंधयोयुगपदेवसिध्यंति ॥ तथाप्रकारः॥ लग्नंचतुर्थात्संशोध्यंशेषंषड्भक्तंतनौक्षिपेत्॰ लग्नधनयोः संधिः संधौषष्ठंपुनःक्षिपेत्॰॥
सभवेद्धनभावोन्तंषडंशंपुनःक्षिपेत्॥ सभवेदग्निमःसंभवेदग्निमःसंधिरेवंयावच्चतुर्थकं॥ रूपान्संशोध्यषष्ठांशंनिक्षिपेत्तंचतुर्थके उक्तक्रमेणषड्भावा
यदाजाताःससंधयः॥ तदातेराशिषट्काद्याःसप्तमाद्याभवंतिते॥ एवंयुगपदेवात्रभावाःसर्वेससंधयः॥ तं॰
अथरोहावरोहफलानामुदाहरणं॥ रविः२।१४।२०।५८ रविनिकटसंधिः २।२।२४।५१ रविनिकटभावः
२।१५।३६।८।४० भावसंध्यंतरं ०।१३।१२।३५।१६ संधिखगांतरं ०।११।५६।१७ सवर्णितौभाज्यभाजकौभाज्यः॥
४२९७७ भाजकः ४८२३६ भाजकेनभक्तेलब्धंरवेर्भावफलं०।५३।२७ भावाद्धहस्यन्यूनत्वाच्चयफलम्॰॥
एवंचन्द्रादीनामपिज्ञेयम्॥ आरोहावरोहात्मकानिभावानिलिख्यंते॥ अथभावकुंडलीनिर्णयः॥ ग्रहेभा
वादधिकेसतिविरामसंधेःसकाशादधिकेसतिअग्रिमभावफलंददाति। ग्रहेभावोन्यूनेसतिआरंभासंधेःसकाशादूनेसंतितदागतभावफलंददाति। ग्रहेभावादधि
केसतिविरामसंधेःसकाशादूनेसतितदापयथास्थितएवग्रहेभावादूनेसतिआरंभसंधेःसकाशादधिकेसतियथास्थितएवअत्रतात्कालिकमित्रामित्रचक्रेकेंद्रादिवि
चारेतनुगेखलेःदशाक्रमेअन्तर्दशाक्रमेचलग्नभावकुंडलीसकाशात्तविचारः तनुभावकुंडलिसकाशात्तभावकुंडलीफलार्थमेवतनुबलसाधने॰॥ ३ । ७ ॥

	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
	०	०	०	०	०	०	०
	५३	३६	४७	४९	२७	१७	२९
	२७	११	४०	४६	३८	५८	२
	वय	चय	ह्रय	चय	चय	ह्रय	वय

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
२२	१९	१५	१२	१५	१९	२२	१९	१५	१२	१५	१९
१२	०	४८	३६	४८	०	१२	०	४८	३६	५६	०
४६	४३	४०	३७	४०	४३	४६	४३	४०	३७	४०	४३
सं	सं	सं	सं	सं	सं	सं	सं	सं	सं	सं	सं
१	२	२	३	५	६	७	[illegible]	[illegible]	९	११	०
५	२	२९	२९	२	५	५	२	२९	२९	२	५
३६	२४	१२	१२	२४	३६	३६	२४	१२	१२	२४	३६
५४	४१	३८	३८	४१	५४	५४	४१	३८	३८	४१	५४

॥ ३ ॥ ॥ इतिश्रीविश्वनाथदैवज्ञविरचितेकेशवमुदाह
रणेभावाध्यायः॥ १॥ अथदृष्ट्यानयनम् ॥ स्वराशिस्थानेए
कशेषंखंहिशेषेएकमित्यादिचेत् गुरुणाद्दृष्टावर्जितदृश्यकस्यअ राम॰
ष्टवेदेअष्टमेचतुर्थेभेचकृताश्चत्वारोंकःस्यात्तुपूर्वोक्तः॥ मंदेनदृ ३
ष्टावर्जितदृस्यकस्यांकयमे नवमेहिभेवेदाश्चत्वारोंकःस्यात्तनपूर्वो

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

क्तः एवमस्तजामंगलेन द्रष्टावर्जितदृश्यस्यनगगुणेसन्नमभेत्तनीयमेवत्वाएतेन्येयाः एवंदृष्टावर्जित स्यकस्यभादिर्जोगकोभागघ्नस्तपदृद्विखानललवेनसंस्कार्यः एतदु
क्तंभवति एश्यादिकोयोंकः तत्पराकेयः त्रयोपन्यूनःस्यात् अथवायादृद्विर्मदधिकंस्यात् तेनएश्यधस्याभागागुण्याः खानलैस्त्रिंशद्भिर्भाज्याःलब्धेनसोंकः संस्कार्यः क
यंपरस्त्वयेहीनकार्याः।परदृष्टौयुक्तः कार्यः ततोब्धिहृतचतुर्भक्तःसन्दृक्भवति ॥ अत्रोदाहरणं॥ दृष्टाचन्द्र ५।१२।२५।३२ दृश्योरविः २।१४।२०।५८ नवराश्य[illegible]कः।१।
रैकाग्निद्विखवेदाभ्यमभूखाभ्राभ्रमेकादिमेद्रष्टावर्जितदृश्यकस्यगुरुणाचेदृष्ट८वेदे४कृताः॥ मंदेनांकर्दपमेरस्तजानगगुणेः
।३काभादिजाःसंस्कृताभागघ्नस्यपदृद्विखानल३०लवेनाब्धप्त४धृताहक्भवेत॥४॥ ॥ इतिदृष्टिसाधनाध्यायः॥ ॥२॥ ॥
दशराश्यधोंकः० अनयोरंतरं १भागाद्येर्गुणितं १।५५।२६ त्रिंशद्धृतंलब्धं० ३।५० अनेनभादिजोंको १हीनः कृतः ०।५६।१० चतुर्भक्तःजातास्सूर्योपरिचंद्रः दृष्टिः ०।१४।२॥
अत्रभौमगुरुशनीनांविशेषोस्ति॥ अस्योदाहरणं ॥दृष्टाशनिः ०।१३।३०।५२। दृश्योरविः २।१४।२०।५८। अयंद्रष्टाहीनोजातः २।०।४७।२६ मंदेनोकपमेकृतांदुयुक्त्वा
द्रादिजांकाश्चत्वारः। अग्निरामाः ३ अनयोरंतरंस्वपं१भागैर्गुणितः ०।४३।२६ अस्यखानललवः ०।१।२४ अग्निमस्यत्यस्वाद्रादिजोंकोऽनेनरहितः ३।५८।३६ चतुर्भक्तोजातारवे

अथग्रहभावोपरिदृष्टिचक्रम्०												
ल:	ध०	स०	सु०	सु	रि०	जा०	म०	ध०	क०	रा०	व्य०	
०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।१५।२०	०।४२।४०	०।२१।४०	०।६।६	०।२६।६६	०।४५।२२	०।६।६६	०।१३।३०	सू.दृ.
०।०।५	०।२६।४२	०।१३।१६	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।८।५३	०।२।३२	०।४३।१८	०।२६।४	०।३७।१८	०।५६।४२	चं.दृ.
०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।५१।४	०।३२।४५	०।०।५२	०।५६।१६	१।०।०	०।३६।६	०।१६।८	०।२१।२२	मं.दृ.
०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।१।१६	०।४२।१५	०।५१।१६	०।१०।५८	०।५८।५१	०।४५।२१	०।२८।५१	०।१३।१५	बु.दृ.
०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।२२।१३	०।५०।१८	०।३२।४४	०।२८।५१	०।५२।३३	०।६।०	०।६।६	०।६।४१	गु.दृ.
०।०।०	०।०।३	०।०।०	०।६।०	०।११।१	०।३६।४६	०।३१।३०	०।११।२	०।४२।६	०।२।१८	०।३८।१	०।१६।३	शु.दृ.
०।०।०	०।०।[illegible]	०।५।५५	०।४५।३१	०।२२।५०	०।१०।४३	०।५५।४३	०।४२।१६	०।३२।८	०।५८।१६	०।०।०	०।०।०	श.दृ.

अथपरस्परदृष्टिचक्रम्०							
सू.दृ.	चं.दृ.	मं.दृ.	बु.दृ.	गु.दृ.	शु.दृ.	श.दृ.	सू.दृ.
०।०।०	०।४३।१८	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।२१	चं.दृ.
०।१५।२	०।०।०	०।२५।२०	०।१६।१	०।१६।५	०।०।३८	०।४६।२२	मं.दृ.
०।०।०	०।३६।२	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।१४।४	०।०।०	बु.दृ.
०।०।०	[illegible]	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	गु.दृ.
०।०।०	०।४।६	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	शु.दृ.
०।०।०	०।२।३२	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।०।०	०।२८।१	श.दृ.
०।२६।३६	०।१।३१	०।१६।१३	०।२६।४५	०।[illegible]।५३	०।३६।२	०।०।०	०

॥ अथग्रहाणांदृष्टिकचक्रम्० ॥											
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
०	१	३	२	०	४	३	२	१	०	०	०
	४	४	४			४	४	४			
	श	मं	गु			मं	गु	श			

रुपरिशनि[illegible]:०।५९।३९ भौमगुरुश
निनाम[illegible]प्यविशेषोस्ति तदुदाहर
णम्० ॥ दृष्टागुरुः २।८।३५।२९ दृश्य
श्चन्द्रः ५।१२।२५।३२ अयंद्रष्टाहीनो
जातः ३।३।५०।२३ त्रिंशद्धृतं०।७।४०। अनेनभादिज्योंको ३ युक्तः ३।७।४० च
तुर्भक्तो जाताचंद्रोपरिगुरुदृष्टिः ०।४६।५५। एवंचन्द्रादीनांग्रहदृष्टिवद्भावदृ
ष्टिसाधनम्० ॥४॥ इतिश्री[illegible]नाथदैवज्ञविरचितेकेशव्युदाहरणेदृष्टिसा

॥ ९ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी० उ० ४

॥अथ ग्रहाणां बलज्ञानं विना जातकफलदशाक्रमादिफलनिर्णयः कर्तुमशक्यः अतो बलसाधनाध्यायः आरभ्यते॥ ॥तद्बलं स्थानदिक्कालनिसर्गचेष्टादृष्टिभिः षड्वि-
धं॥तत्र स्थानबलं पंचधा॥उच्चबलं॥१॥सप्तवर्गजबलं समविषमराशिनवांशबलं ३ केंद्रादिगतबलं० पुरुषनपुंसकस्त्रीग्रहाणामादिमध्यांत्यद्रेष्काणगतबलं ५
एवं पंचधा० तत्रादावुच्चबलं सप्तवर्गबलं ॥ग्रहोनीचेन ततः कार्यः षडधिकश्चेत्तर्हि भगणात्च्युतः द्वादशराशिभ्यः शोध्यः चेत्षड्भ्यो ल्पस्तर्हि यथास्थितः एवं सर्व-
सिद्धं॥स एष्यादिकः षड्हृदौच्चं उच्चबलं स्यात॥ अत्र भजनप्रकारः यदा नीचोनग्रहस्य संपूर्णाः षड्राशयस्तदा षड्भक्ताः रूपं बलं स्यात यदा षड्भ्यो ऽल्पस्तदा रूपस्थाने प्र-
थमं सूर्यं ग्राह्यं० तत्र राशयः षड्भ्या गुण्याः अधोभागाद्यं द्विगुणितं कृत्वा संयोज्य पुनः षड्भक्तं कार्यमेव सुच्चबलं भवति० तत्र ग्रहाणामुच्चनीचानि॥ ॥वृहज्जातके
उक्तानि ० तद्यथा० ॥अजवृषभमृगांगनाकुलीरा झषवणिजौ च दिवाकरादितुंगाः॥दश१०शिखि३मनुयुक्२८तिथी१५द्रियां५शै स्त्रिनवक२७ विंशति२० भिश्च
॥नीचोनो भगणाच्च्युतः षडधिकश्चेत् षट्६हृदौच्यं बलं स्वर्क्षे हृ०।३०।० समभेष्टम०।७।३० स्त्रिचरणा ०।४५।० मूलत्रिकोणे बलं॥०।
मित्रर्क्षे घ्रि०।१५।०रधीष्टभे त्रयषड्भांशा०।२२।३० वैरिभे छ्यंशकौ ०।३।४५ दंतांशौ०।१।५२ अरिभे ग्रहादिपवशात्तेवदस्य सप्तैक्यजं -
तेस्तनीचाः॥ अथ सप्तवर्गजं ॥स्वर्क्षेर्धमिति॥ स्वर्क्षे स्वभवने सति अर्धं०।३०।० बलं स्यात् समभे समराशौ अष्टमांशः ०।७।३० मूलत्रिकोणे त्र्यंशः ०।
४५।०॥ मित्रर्क्षे मित्रराशौ अंघ्रिश्चरणः०।१५।० अभीष्टभे अधिमित्रग्रहे त्रयषड्भांशाः।०।२२।३०। वैरिभे शत्रुराशौ अष्टंपशकः षोडशांशः ०।३।४५। अथ धर्मि अधिश-
त्रुगृहे दंतांशः।०।१।५२।३०रूपस्येति सर्वत्र ज्ञेयम्० ग्रहादिपवशात्० खेटस्य ग्रहादिसप्तवर्गपतिवशात् सप्तवर्गाधिपानां यथास्थानोक्तानि० स्वर्क्षे [illegible]मित्यादी- राम० ४
नि सप्तबलानि ग्राह्याणि। तेषां सप्तानामैक्यजं बलं सप्तवर्गबलं भवति॥ एतदुक्तं भवति ग्रहो यस्मिन् गृहेऽस्ति तद्गृहस्वामिनः स्वर्क्षादिचुक्तबलं ग्राह्यम्॥ एवं [illegible]स्वामि-
नापि। अत्र केचन पादोनं तु बलं त्रिकोणगृहगङ्गति ग्रहस्य ग्रहस्थानादेव अष्टमं बलं गृहबलं भवति॥ तदप्युक्तम्॥ सप्तवर्गजमिति० सप्तसंख्यानियम[illegible] त्रि-
कोणे चेद्गृहे भवति॥ तदा तद्गृहस्थाने मूलत्रिकोणजबलं ग्राह्यं। स्वर्क्षादिजं ग्राह्यं। ग्रहादिपवशात्खेटस्य सप्तैक्यजमित्यत्र केचिदेवं व्याख्यां कुर्वते। क्रियमाणस्य

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

व लस्यग्रहादिसप्तवर्गस्वामीयाहृशस्त्राहृशस्यस्वर्क्षेसमभेष्टमेत्याद्युक्तमित्यावलंग्नाद्यमितितदसत्यत्तः आचार्यैर्ग्रहादिपवशात्स्वक्षेर्धंसमभेग्नाद्यमित्युक्तम्०
तेन ग्रहादिवर्गस्वामीस्वक्षादिषु यहृहे स्तितदुक्तवलंग्नाद्यमितिप्रतायत्ते अन्यथावक्ष्यमाणआश्रयगुणकेपः स्वाधीष्टसुहत्समार्यधिरिपोर्वर्गेधधिरित्यादिव
दुक्तंस्यात॥ अत्रतुनवर्गग्रहाणांग्रहर्क्षभपदानांग्रह णादनंतरोक्तव्याख्यैवसाध्वीयतोग्रहार्त्तभयदानांगेहे एवशक्यत्ता नहोएदिषत्तः क्रियमाणवल
स्यग्रहादिवर्गस्वामिनोयाहृगोहेसंतितादृशंवलंग्नाद्यमित्युपचितंतदृश्यत्ते मूलत्रिकोणानिवृहज्जातके तद्यथा सिंहोवृषःप्रथमषष्ठहयांगतौलिकुंभा
स्त्रिकोणभवनानिभवंतिसर्व्यात उच्चमूलत्रिकोण स्वभवनसंदेहेकल्याणवर्मानिर्णयमाह० विंशतिरंशाः सिंहेत्रिकोणमपरेस्वभवनमर्कस्य॥ उच्चंभागत्रि
तयंवृषइंदोःस्यात्त्रिकोणमपरेंशाः॥ द्वादशभागामेषेत्रिकोण मपरेस्वभंतुभौमस्य उच्चफलंकन्यायांबुधस्यतुंगांशकैः सदाचिंत्य० परत्रिकोणजातंपंच
भिरंशैःस्वराशिजंपरतः॥ दशभिर्भागैर्जीवस्यत्रिकोणफलंस्वभंपरंचापे ३ शुक्रस्यतुतिथयोंशास्त्रिकोणमपरेघटेस्वराशिस्थ॥ कुंभेत्रिकोणनिजभेरविज
स्यसवेर्यथासिंहे ४॥ अथोच्चवलोदाहरणं॥ रविः २।१४।२०।५८ रविनीचं ६।१०नीचोनोरविः ८।४।२०।५८ अयंषड्भादधिकोस्तिभतोभगणाः १२ च्युतः ३।२५
।३९।२ षड्भक्तलब्धंरूपस्यानेशून्यं० शेषषष्ठिगुणितंद्विगुणिताधःस्यांकेनयुतं २३०।३९।२ षड्भक्तंलब्धंद्वितीयफलं ३८ शेषंषष्ठिगुणितंद्विगुणाधःस्यां
केनयुतं १९८।२ षड्भक्तंलब्धंतृतीयफलं ३३ शेषंषष्ठिगुणितं द्विगुणाधःस्यांकेनयुतंषड्भक्तंलब्धंचतुर्थफलं० एवंचन्द्रादीनामपिज्ञेयं॥ अथसप्तवर्गजव
लार्थंस्वाभाविकमित्रादयोज्ञेयाः॥ तेचवृहज्जातके॥ शत्रूमंदसितौसमश्चशशिजोमित्राणिशे
षारवेस्तीक्ष्णांशुर्हिमरश्मिजश्चसुहृदौशेषाःसमाशीतगोः॥ जीवेंदुद्दृष्णकराःकुजस्यसुहृदोज्ञोरिः
सिताकौसमौ मित्रेसूर्यसितौबुधस्यहिमगुःशत्रुःसमाश्चापरे॥१॥ सूरेःसौम्यसितावरीरवि०
सुतोमध्योपरेस्त्वन्यथा सौम्यार्कौसुहृदौसमौकुजगुरूशुक्रस्यशेषावरी॥ शुक्रज्ञौसुहृदौसमःसुर

	सू॰	चं॰	मं॰	बु॰	बृ॰	शु॰	श॰	सू॰	चं॰	मं॰	बु॰	बृ॰	शु॰	श॰	[illegible]	
	६ १०	७ ३	३ २८	११ १५	९ ५	५ २७	० २०	० २८ ३३	० १६ ५१ ३६	० २२ ४ ५५	० २९ ३० ३४	० ५१ ११ ४३	० ३० ३५ २२	० २ ७ २	[illegible]	

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी० जु० ५

गुरुः सोरस्य चान्ये रयो ये प्रोक्ताः सुहृदस्त्रिकोणभवनात्ते मीमया कीर्त्तिताः ॥२॥ अथ तात्कालिकमित्रादयो ज्ञेया० ॥ तेच ॥ अन्योन्यस्य धन २ व्यया १२।३ य सहज व्या १० पार बंधु ४ स्थिता ॥ स्तत्काले तु ० ०ः स्वतुंगभवने० प्येकेरयस्त्वन्यथेति० महार्णवपरस्परं ये धन व्यया य सहज व्यापार बंधु स्थिता स्ते तत्काल सुहृदो भवंति अनुक्तस्थानस्थाः शत्रवो भवंति ॥ अस्योदाहरणम् ॥ सूर्याच्चंद्रश्चतुर्थः उक्तस्थानमध्येस्ति । अतो मित्रं सूर्याद्भौमो द्वादशेस्ति । अतो मित्रं । सूर्याच्छनिरेकादशेस्ति अतो मित्रं । बुधगुरुशुक्राः अनुक्तस्था नस्थाः अतः शत्रवः ॥ एवं चंद्रादीनामपि ज्ञेयं ॥ तत्काले तु पुनस्तु तान धिसुहृन्मित्रादिभिः कल्पयेत् इत्यस्य फलितोर्थः तत्कालमैत्र्यां निसर्गमैत्र्यां यः मित्रं स अधिमित्रं स्यात् द्वयोः सकाशाद्यः शत्रुः स अधिशत्रुर्ज्ञेयः मित्रं शत्रुत्वे समः मित्रसमत्वे मित्रः शत्रुसमत्वे शत्रुः तदुक्तम्० होरामकरंदे किंत्वत्र तुक्तस वृद्दुहारिनास हत्कीर्त्तिताद्विषदुदासबद्व भाः। तेपि समम मित्रशत्रु भिश्चाधिमित्रसुहृदादयो मताः ॥ अस्योदाहरणम् ॥ अधिमित्रादिकं चक्रम् ॥ अथ सप्रव र्गबलार्थं तावदधिमित्रादयो ज्ञेया तेच ॥ अन्योन्यस्य धनव्यया य सहज व्यापार बंधु स्थिता स्तत्काल सुहृद इति प्रोक्ताः यतु ॥ लग्नाद्व्याः यः केषुस्थानेषु संतीति ज्ञानार्थं यथा लग्नाद्भावाः साधितास्तथा सूर्याच्चंद्रादयः ॥ केषु स्थानेषु संतीति ज्ञानार्थं सूर्याद्भावाः साध्याः तत्र रव्यादीनां भावसाधनम्० यथा० ग्रहं एवं रविः कल्पलंकोदयेलग्नसाध्यं ॥ तच्चतुर्थभावो भवति सषड्भाधिकोदशमभावो भवति ग्रहः प्रथमभावो भवति ॥ सषड्भाधिकं सप्तमभावो भवति ॥ एभ्य श्चतुर्थप्राग्व द्भावसं धिसाधनं । अत एव शिवदासना म्ना जातक मुक्तावल्यां ग्रहभावसाधनमुक्तं । एवं ग्रहेभ्य स्तनुरूपखंडैः सूर्या द्यथावत्समयं विदित्वा रविद्युमा नेन ततः प्रसाध्यं खमं ततः प्राक्तवदेव भावाः ॥ यद्वा ग्रहेभ्य स्तनुरूपकेभ्यो निशार्धमर्कादिव साधनीयं ॥ तं नाडिकाभिर्द्युचराद्विलग्नं तुर्यं नतो भावविधिर्विधेयः राम० ५

सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०	ग्रह०
चं·भौ·बृ·	सू·बु	सू·चं·बृ·	सू·शु	सू·चं·मं·	बु·श·	बु·शु·	मित्र·
बु·	मं·बृ·शु·श·	शु·श·	मं·बृ·श·	श·	र·भौ·	गुरु·	सम·
शुश·	०	बु·	चं·	बु·	सू·चं·	सू·चं·भौ·	शत्रु·
सू·	चं·	मं·	बु·	बृ·	शु	श·	ग्रह
मं·चं·श·	र·बु·बृ·शु·	र·बु·बृ·शु·श·	मं·चं·श·	चं·मं·श·	चं·मं·श·	र·मं·बु·बृ·शु·	मित्र·
शु·बु·बृ·	श·मं·	चं·	र·बृ·शु·	र·बु·शु·बृ·	र·बु·शु·	चं०	शत्रु·

॥ नैसर्गमैत्रीचक्रम्० ॥

तात्कालिकमैत्रीचक्रम् ०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

प्रयोजनंत्वस्य दशाक्रमादौ केंद्रादिगानामवबोधनंच ॥ तत्कालमैत्र्यादिषु चात्रसम्यक् ज्ञेयं बुधैर्युक्तिकसंमतत्वादिति ॥ तत्राप्रामाणिकैस्त्रिविक्रमनीलकंठश्री
धरादिभिरनुक्तत्वात् ॥ अथसप्तवर्गचक्रम् ॥ तत्रसप्तवर्गस्वरूपम् ॥ ग्रहहोराद्रेष्काणसप्तांशनवांशद्वादशांशत्रिंशांशश्चेति ॥ तत्रादौ ग्रहनवांशस्वामिनः ॥ ग्रं
क्षितिजसितज्ञचंद्ररविसौम्यसितावनिजाः ॥ सुरगुरुमंदसौरीगुरवश्चग्रहांशकथाः ॥ अथहोराद्रेष्काणसप्तनवांशद्वादशांशत्रिंशांशकथनं ॥ सूर्येंदोर्विषमेग्रहे
समग्रहे होरेग्गांकार्कयोर्द्रेष्काणाः प्रथमाख्यपंचनवपानांस्वाद्धिषट्कांशकाः ॥ भूपुत्रार्कीगुरुभार्गवलवाः पंचेषुभाद्रीषवस्त्रिंशांशाविषमेषुराशिषुबुधैःप्रो

॥ तन्वादिद्वादशभावानां सप्तवर्गचक्रम्० ॥

त	ध	स	सु	पु	रि	ज्ञा	म	ध	क	ला	व्य	०	०
मं	शु	बु	चं	सू	बु	शु	मं	बृ	श	श	बृ	ग्र	०
चं	र	चं	चं	चं	सू	चं	सू	चं	सू	चं	सू	हो	०
बृ	बु	शु	मं	बृ	श	बु	बृ	मं	शु	बु	चं	द्रे	०
बु	बृ	बु	बृ	मं	चं	बृ	बु	बृ	बु	शु	श	स	०
शु	बु	श	शु	सू	बु	मं	बृ	सू	मं	श	बृ	न	०
बृ	बृ	बृ	बृ	श	मं	बु	बु	बु	बु	सू	शु	द्वा	०
बु	बृ	बृ	बृ	बृ	बृ	बु	बृ	बृ	बृ	बृ	बृ	त्रिं	०

ग्रह	सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०
ग्रह	बुध· शत्रु	बु·मि	शु·मि	बु·स·	बु·शत्रु	बु·सम	मं·सम
होरा	सू·स्व	चं·स्व	सू·मित्र	सू·सम	सू·सम	चं·सम	सू·सम
द्रेष्का	शु·श	श·शत्रु·	श·मि	शु·सम	बु·शत्रु	श· मित्र	शु·सम·
सप्तांशा	बुध शत्रु·	शु·मि	मं·स्व·	पु·स्व·	सू·सम	भौम मित्र०	चं· शत्रु·
नवांश	मं·श·	चं·स·म	चं· सम	शुमि स्व·	गु·स्व	शु·स्व	स्व० सम
द्वादशा	मं·मि·	श·श शत्रु·	शमि	मं·मित्र	बु·शत्रु	मं·मित्र०	बु·धि मित्र
त्रिं०	गुरु सम	गुरु मित्र	श·मि·	गुरु· [illegible]		शु·स्व·	गुरुमित्र० ॥

होरेशा			०
सू	चं	चं	सू
१५	३०	१५	३०

नवमांशा ॥ ६ ॥ ३० ॥ ० ॥ ०							
१	२	३	४	५	६	७	८
३	६	१०	१३	१६	२०	२३	२६
२०	४०	०	२०	४०	०	२०	४०

विषमराशौ त्रिंशांशा०

मं	श	बृ	बु	शु	
५	५	८	७	५	

समराशौ त्रिंशांशा०

शु	बु	बृ	श	मं	
५	७	८	५	५	

॥ अथसप्तांशाचक्रम्० ॥

१	२	३	४	५	६	७
४	८	१२	१७	२१	२५	२६
१७	३४	५१	८	२५	४२	५६

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी० उ० ६

कासमेषूक्रमात्॥सप्तांशगणनाक्रमः॥विषमराशौग्रहेसतिस्वराशेर्गणनाकार्या॥समराशौग्रहेसतिस्वस्मात्सप्तमराशितोगणनाकार्या॥ अथसप्तवर्गबलोदाहर
णम्॥ अथतत्वादिद्वादशभावानांसप्तवर्गचक्रंलिख्यते॥अथसप्तवर्गबलानि[illegible]ानिबलानिग्रहेत्रिंशत्मूलत्रिकोणेभवति तदाग्रहेनमित्रसमशत्रुब
लंनग्राह्यंकिंतुमूलत्रिकोणबलंअन्यथासएववलं॥रवेर्ग्रहाधीशोबुधःस्वक्षेत्रेतेनरूपार्द्धंग्रहेबलं०।३०।०होरेशोरविःशत्रुक्षेत्रेस्ति अतोषोडशांशबलं०
।३।४५द्रेष्काणधीशोभृगुःसमग्रहेस्तितेनाष्टमांशबलं०।७।३०सप्तमांशाधीशोबुधःस्वक्षेत्रेस्ति तेनरूपार्द्धं०।३०।नवमाधीशःशनिःसमग्रहेस्तितेनअ
ष्टमांशबलं०।७।३०द्वादशांशपति भौममित्रभेस्तितेनचतुर्थांशबलं०।१५।०त्रिंशांपतिअधिशत्रुभेस्तिदंतांशबलं०।१।५२।३०।एवंनवांशेशादीनामपि
एवंचंद्रादीनामपिज्ञेयम्॥ ॥५॥ ॥अथयुग्मायुग्मबलंतथाकेंद्रादिगतबलंतथाप्रथममध्यमांत्यद्रेष्काणगतपुन्नपुंसकस्त्रीग्रहबलंचाह॥ ॥छं

॥युक्तेंदूसमभांशकेहिविषमेन्येदद्युरंघ्रिंबलं केंद्राद्येषुवरूप१।०।०कार्धं०।३०।०चरण०।१५।०न्यच्छंतिखेटाःक्रमात्॥
स्त्रीखेटौचरमेनराःप्रथमकेक्लीबोचमध्येतथाद्रेष्काणेविचरंतिपादमुदितंस्यात्तस्यानवीर्यंत्विदम्॥ ॥६॥ ॥

मध्येकप्यबलंग्रहाणाम्॥ ॥समभेसमराशौअंशकेवास्थितौयुक्तेंदूअंघ्रिबलंदद्यातांःविषमभेअंशेवाअन्येरविभौमबुधगुरुशनैश्चराःअंघ्रिबलंदद्युः

मूत्रि	स्व	सम	मि	अधिमि	शत्रु	अधिश०	र	चं	मं	बु	बृ	शु	श	
०	०	०	०	०	०	०	१	१	१	१	१	१	१	
४५	३०	७	१५	२२	३	१	३५	३१	११	१५	४६	४५	२०	
						५२	३७	५२	१५	३७	५२	०	३७	
०	०	३०	०	३०	४५	३०	३०	३०	०	३०	३०	०	३०	

भेचअंशकश्चभांशकंइत्यत्रद्वंद्वैकवद्भावः॥समंचतद्भांशकंचतस्मिन्समंसमस्त्रीभवनं विष
मंपुरुषभवनं।अत्रश्रीपतिपद्धतिटीकाकृताअंशेमुख्यत्वमुक्तंनतद्सत् यतः सर्वैर्यांजातक—
काराणामनंगसत्।उक्तंचलघुजातके।॥ चंद्रसितौस्त्रीक्षेत्रेपुरुषक्षेत्रोपगाःशेषाः॥एवमन्येष्व
पिग्रंथेषु॥क्षेत्रंराशिरेवराशिसमांशस्तत्तोंशेपिवलंस्यात्।यदायुक्तेंदूसमभेअंशेचभवतःतत्
द्विकपादवलं॥नपादद्वयंएवमन्येषामपिविषमभेअंशेस्थितानाएकस्थरणएकवलंनचरण

राम० ६

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

द्युबलं। अत्र बलद्वयं ज्योतिर्विदः अत्र शुक्रचंद्रौ वा समराशौ समांशे वा यदि भवति तदा तयो रूपचतुर्थांशबलं भवति· यदि तन योराशिर्नवांशश्चेति द्वयमपिस
मास्यं तदा चरणद्वयं बलमित्यर्थः ततः सिद्धमेव प्रतिनिमित्तं नैमिकस्य युक्तत्वात्० अथ केन्द्रादिषु केंद्रपणफरापोक्लिमेषु गतास्तग्रहाः क्रमेण रूपं अर्धं चरणं बलं
यच्छंति अत्र केचित् भावफलपक्षं शकल्यनयात्रैराशिकमूह्यं तदपि युक्तं" अथ स्त्रीखेटौ चंद्रशुक्रौ शशितनौ पद्रेष्काणस्थितौ पादबलं यच्छतः नर
गुरुभौमार्काः प्रथमद्रेष्काणे पादबलं यच्छंति क्लीबौ बुधशनी राशिमध्यद्रेष्काणस्थौ पादबलं यच्छतः॥ इदं पंचविधस्थानबलमुदितम्॥ ६ ॥ ० ॥
॥ अथ दिग्बलमेकप्रकारं॥ ॥ मंदाल्लग्नमिति॥ ॥ मंदात्सैश्च्युरात् लग्नं शोध्यं नात्स्यात् कुजात् भौमात् हिबुकं चतुर्थभावः शोध्यः ज्ञात् बुधात् गुरोश्च अ
स्तं सप्तमभावः शोध्यः विधोश्चंद्रात् द्वारगवात् शुक्रात् माध्यं दशमोभावः शोध्यः शेषं रसाभात्युष्टं षड्भाधिकं चक्रात्त्यजेत्· द्वादशराशिभ्यस्त्यजेत् ॥ इस्य

मंदाल्लग्नमिनात्कुजाच्च हिबुकं शोध्यं विधोर्भार्गवान्माध्यं ज्ञात्गुरुतोस्तमत्र रसभात्युष्टं त्यजेच्चक्रतः॥ दिग्वीर्यं रसहृत्
यो समपजं रूपं सदा स्याद्विदः खित्रिशद्धतनतोन्नते शशिकुजार्कीणां परेषां बले॥ ७॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ४

र्यं षड्भादल्पं यथास्थितं एवं राश्यादयं षड्भिर्भाज्यं रूपाद्यं दिग्बलं· अत्र भाजनप्रकारस्तु० उच्चबलकथने प्रागुक्तप्रकारः सोत्र ज्ञेयं० उदाहरणं लग्नम्० ॥ ॥

युग्मायुग्मबलं०							केंद्रादिग्रहगतबलं०							द्रेष्काणबलम्०							पंचानां योगेस्थान०						
र	चं	मं	बु	बृ	शु	श	र	चं	मं	बु	बृ	शु	श	र	चं	मं	बु	बृ	शु	श	र	चं	मं	बु	बृ	शु	श
																					२	२	२	२	३	३	२
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	४५	१८	३	५०	२३	०	५२
१५	१५	०	१५	१५	१५	१५	१५	१५	३०	१५	१५	१५	०	०	०	०	१५	१५	१५	१५	१०	४३	१९	८	४	३५	४५
०	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३०	५९	४५	४	१३	२२	३२

२२।१२।४६ मंदात् ०।१३।३८।५२ शोधितं ११।२१।
२६।८ इदं रसभात्युष्टं अतो भगणाच्च्युतं ०।८
।३३।५४ रसहृत्लब्धं शनिदिग्बलं ०।२।५१। एवं
सर्वेषां जातानि दिग्बलानि पंचभांप्योगोस्थानब
लं ॥ अथ कालबलं॥ तच्चतुर्धा नतोन्नतबलम्

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी० १६

१ पक्षबलं २ दिनरात्रिषु त्रिभागबलं ३ स्वहोरादिनामासाद्व बलं ४ तत्रादौ नतोन्नत बलं आह० अथो इति० अथ दिग्बलानंतरं समयजं कालबलमुच्यते इति

अत्र विदो बुधस्य सदा दिवारात्रौ रूपमेव बलं स्यात् ॥ नतं त्रिंशद्भक्तं लब्धं शशिकुजार्कीणां चंद्रभौमशनिनां बलं स्यात् ॥ उन्नतं त्रिंशद्भक्तं यल्लब्धं तदेव

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
२	२	२	२	३	३	२
५४	१८	३	५०	२३	०	५२
१०	४२	१४	८	४	३५	४५
३०	५४	४४	४९	१३	२२	३३

परेषां रविगुरुशुक्राणां रूपाद्यं बलं भवति० अस्योदाहरणं ० ॥ २५।५६ नतं त्रिंशद्भक्तं ०।५१।५२ शशिकुजार्कीणां बलं उन्नतं ५।४ त्रिंशद्भक्तं लब्धं रविगुरुशुक्राणां बलं ०।१०।८ बुधस्य रूपं बलं १।०।० ॥ ॥७॥ ॥ अथ पक्षबलं शुक्ले स्येति ॥ शुक्लप्रतिपद्दशके मध्यबलः कौत्यंते यवनहद्दैः श्रेष्ठो द्वितीयदशके स्वल्पबलश्चंद्रमास्तृतीये च । यत्र चंद्रस्य चेष्टाकेंद्रजं बलं पक्षबलं सप्रमेव भवतिइति० ॥ पक्षवीर्यं द्विघ्नं चंद्रस्योक्तं ॥ अन्यमतम् ॥ एवं मतभेदे पद्धतिकारैर्य

॥ शुक्लेऽस्य तिथि १५ हृद्गतेष्य तिथयो वीर्यं सतां भूच्युतं पापानां द्वि २ गुणं विधोर्विदमथा हृस्वांशकेषु ३ क्रमात् ॥ सौम्या

कौर्के भुवां निशः शशिसितासणां च रूपं सदे ज्यस्यायां घ्रिचया हृली किल समामासत्युहोरेश्वराः ॥ ॥८॥ ॥ ९

वनेश्वरमतमेवांगीकृतं । अत्र चंद्रस्य तृतीयदशके पापत्वं ब्रूयान्नत्त स्वल्पबलत्वं ॥ तथा क्षीणचंद्रपाप इति ॥ चंद्रस्य शुभत्वे पक्षबलं चेष्टाबलं च सममेव भवतीति

अत्रोदाहरणं ॥ पौर्णिमांते गततिथयः । पंचदशभाजिकोपि पंचदशेति चंद्रस्य पक्षबलं रूपम् ॥ पौर्णिमांते चंद्रस्य चेष्टाकेंद्रजं बलं रूपं तद्द्वयं ॥ व्यर्केंदु

रिति० चंद्रात्सूर्ये शोधिते शेषं षड्राशिपरिमिते अमांते एषतिथयः । शून्यं भाजकः । पंचदश १५ इति चंद्रस्य पक्षबलं रूपं० पौर्णिमांते चंद्रस्य चेष्टाकेंद्रजं बलं

रूपं तद्द्वयं ॥ व्यर्केंदुरिति ॥ चंद्रात्सूर्ये शोधिते शून्यं । भाजकः षट् इति चेष्टाबलं शून्यं ॥ इति तु भं० अतो द्विगुणितमित्युक्तम् ॥ चंद्रस्य पापत्वांगीकारेतु

अमांते फलद्वयतुल्यतानायाति । यथा । अमांते शुभस्य पक्षबलं शून्यं । इदं रूपमध्ये शोधितं सत् पाप ग्रहाणां रूपबलं रूप तुल्यं भवति ॥ चंद्रस्य पाप

त्वात् पक्षबलं रूपं ॥ अमांते चंद्रस्य चेष्टाबलं शून्यमिति ॥ अस्य पक्षविरोधात् ॥ कृष्णपक्षे चंद्रस्य शुभं नैवेति सिद्धम् ॥ द्विजराज स्यपापत्वं वदेति तत एव

राम० ७

CC-0. In Public Domain. Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पक्षि(?)तः चंद्रस्य शुभत्वांगीकारात् क्षीणचंद्रयोगे बुधस्य शुभत्वेनैवेति सिद्धिः अत एव हस्तौ सर्वत्र हि बलानयने चकारः इहापि नैसर्गिकबले इत्यादि स्थले चंद्रस्य शु
भत्वेन बुधस्य तु यथाप्राप्ता पापता शुभता वा ग्राह्या । एषां मते विच्छायायोगादौ पत्र चंद्रस्य पापत्वाभिधानं तत्रापि स्वबलं चंद्रग्राह्यं ॥ अथ पक्षबलानयनं ।
तत्रैराशिकं ॥ पंचदश तिथिभिः १५ रूपं बलं तदा गतैष्यत्वात् तिथिभिः किं गतैष्यतिथीनामानयनं विरविचंद्रलवा भांशा ३६० शुद्धाः कार्याः द्वादशाभि
र्भाज्याः एष्यतिथयो भवंति · द्वादशभागतुल्ये सूर्यचंद्रांतरे एकतिथिर्भवति · अतः कारणात् विरविचंद्रलवा द्वादशभिर्भक्ताः लब्धा गततिथयः ७ शेषं
४।३४। षष्टिगुणं २५४।३५ द्वादशभिर्भक्तं लब्धं घटिका २० पुनः शेषं ४।३५। षष्टिगुणितं २७।५ द्वादशभिर्भक्तं लब्धं पलानि २२ पक्षबलार्थं गततिथय
सावयवाः ७।२०।२२। एताः पंचदशभिर्भक्ता लब्धं शुभग्रहाणां बलं २९।२१ इदं रूपात् शोधितं पापग्रहाणां ०।३०।३९। शुभबलं द्विगुणितं १।५८।४२
इदं चंद्रस्य पक्षबलं द्वितीय त्र्यंशे अर्कस्य रूपं बलं । तृतीय त्र्यंशे शनेः रूपं बलं । एवं रात्रेः त्र्यंशे चंद्रस्य द्वितीये · त्र्यंशे शुक्रस्य तृतीय त्र्यंशे भौमस्य रूपं बल
स्यात् सदा सर्वदा इज्यस्य गुरोः रूपं बलं स्यादित्यर्थः ॥ उदाहरणम् ॥ रात्रिमानं २७।१२ अस्य त्र्यंशः ९।४
रात्रेः तृतीय त्र्यंशे जन्मास्ति अतो भौमस्य रूपं बलं १।०।० गुरोरपि रूपं बलं स देज्यस्येत्युक्तत्वात् त्रिभागलि
ख्यते० अत्र त्रिभागबलं अथ वर्षादि त्रिभागबलं आह अग्निवपातपादद्यात् मासद्युहोरापतयः क्रमेण
बलितः स्युः अत्र जात्यभिप्रायेणैकवचनं ॥ एतदुक्तं भवति ॥ वर्षाधिपो यो ग्रहः स्यात् · तस्यैक पादो बलं स्या
त्० यो मासाधिपस्तस्य पादद्वयं दिनाधिपस्य पादत्रयं होराधिपस्य कालहोराधिपस्य पादचतुष्टयं बलम्
स्यात्० वर्षेशमासेशयोरानयनार्थं केशवदैवज्ञैः स्वटीकायां सुगमोपायः कृतः सोत्र लिख्यते द्विघ्नो धुहं देर दभू १३२ युतोर्क १२ हृत्शुक्रखांगाग्नि ॥
३६० हृत् वाग्निहृतः फले युते । विदैः गुणैः त्रि हि हृते द्रि० शेषात् स्याद्ब्रह्मतुल्ये कर्णेद्र मासपौ १ उदाहरणम्० ब्रह्मतुल्यादहर्गणः १५७४३५ ॥ ॐ

	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	ग
	०	०	०	०	०	०	०	॥
	३०	५८	३०	३०	२९	२९	३०	०
	३९	४२	३९	३९	२१	२१	३९	॥ ० ॥

के० टी० ७० ८

द्विघ्न: एकत्ररदम् १३२युत १४७४३७ अपरत्रार्के १२युत: १४७३१७ प्रथमत: खांगाग्नि ३६० हृतोलब्धं ४०८ द्वितीयखाग्नि ३० हृतोलब्धं ४९१०अ
थमवेदयुत ४१३तं द्वितीयमगुण ३युतं ४८१३ प्रथमंत्रिगुणं १२१३८ द्वितीयंद्विगुण ९८२६ उभयत्रसप्तभक्तेशेषं ०५ वर्षेशोरवि: मासेशोभृगु: ॥अथग्र
हलाघवाहर्गणात् वर्षेशमासेशयोरानयनंगणेशदैवज्ञोक्तप्रकारेणलिख्यते द्विष्ठोयंग्रहलाघवद्युतिचयश्चक्राहतै: षट्शरै: ५६ षट्हृते ॥१॥
२ईश्वयुत:स्ववाणानपन: १२५ शेषयुग्खांगाग्निभि: ३६० खाग्न्यंशैर्विहृत: फलेगुणयमघ्नेचक्रनिघ्नान्वितौपृथैद्वित्रियुतेनगोर्वरितकेशोर्कस्त्रिमामा
सपौ ॥१॥ अस्योदाहरणम् ॥ग्रहलाघवद्युनिश्चय: ९६ द्विष्ठ: ९६ एकत्रचक्राहतै: षट्शरैर्युक्त: ३३ ६ जात: ४३२ अपरत्रचक्रा ६ हतै: षट्द्युनैः
१५ ६ युत: २५२ प्रथमशरवाणत:पन: ५५७ द्वितीयशेष: ५५७ प्रथमखांगाग्नि ३६० भिर्हतेफलं १ द्वितीयखाग्न्यंशे ३० र्हृत:फलं ८ प्रथमं १ गुणघ्नं ३
द्वितीयं ८ यमघ्नं १६ प्रथमचक्रनिघ्नास्त: ३० युतं ३३ द्वितीयं चक्रघ्नं ६ शून्यं० युतं १६ प्रथमंद्वियुतं ३५ द्वितीयंत्रियुतं १९ उभयत्रापिसप्तभक्तेशेषं ॥
०५ पूर्वोक्तावेववर्षेशमासपौजातौ ॥ अथहोरेशानयनम् ॥ तत्रादौवारप्रवृत्तिमाह ॥ चराईदेशांतरयोर्वियोगेयोगेयथपानीयपलैश्चसम्यक् ॥ सूर्योदयादू
र्ध्वमृणेधनेधोवारप्रवृत्तिर्मुनयोवदंति १ ॥ वारप्रवृत्तेर्घटिकाद्विनिघ्नाकालाख्यहोरापंतय: शराप्ता ॥ दिनाधिपाद्यारविशुक्रसौम्यशशांकसौरेज्यकुजा
क्रमेण २ दिनपते: सकाशात् गणनाक्रम: ॥ रेखात: पश्चिमयोजनानि ४ स्वांघ्यूनानितिजातानिरदेशांतरपलानि ३ धनानिचरपलानि ८४ ऋणंउभयोध
नर्णयोरंतरं ८१ ऋणंसूर्योदयादूर्ध्वमित्युक्तत्वात्सूर्योदयादूर्ध्वं १।२१ जातावारप्रवृत्तिन अथेष्टकाल: ५१।२८ वारप्रवृत्तिऋणंघटी १।२१ हीनं ५०।७ अये
तावारप्रवृत्ते: सकाशात् घटिका: ५०।७ द्विनिघ्ना १००।१४ शराप्ता: गता: कालहोरा २० वर्तमानावुधहोरादिनेशाच्चन्द्र: प्रसिद्ध: ॥ ८ ॥ ॥ ८ ॥४ राम० ८

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ अथ अयनबलं ॥ तद्द्विविधं ॥ अयनबलं चेष्टाबलं च तत्राद्यमायनबलं ॥ सदेति ॥ जस्य बुधस्य याम्यसौम्ये क्रांतिभागे सदा सिद्धाश्चतुर्विंशतिः २४ युक्ता
कार्या शनीज्योः शनिश्चंद्रयोः क्रांतिभागैः याम्यसौम्ये क्रमात् सिद्धा युतोना कार्याः याम्ये युक्ता सौम्ये हीनाः परेषां रविभौमगुरुशुक्राणां विलोमं सौम्ये क्रांतिभा
गैः सिद्धा युताः कार्या याम्ये रहिता कार्या। वेषां गजांभोधि ४८ भक्ता अष्टाचत्वारिंशद्भक्ता रूपाद्यमायनबलं स्यात् ॥ एतदर्कस्य सूर्य द्विघ्नं द्विघ्नं कार्यं यतो वक्ष्य
माण सूर्यस्य चेष्टावदं ॥ आयनबलसमं भवति ॥ अतः कारणात् वक्ष्यमाण चेष्टाबलं भौमादीनामेवोक्तमस्ति न सूर्यचंद्रयोः यतश्चंद्रस्य पक्षबलं न देव चेष्टाब
लं यतः सूर्यस्यायनबलं न देवचेष्टाबलं ॥ अतः कारणात् पूर्वमेव द्विगुणं कृतं यदि वक्ष्यमाण चेष्टाबलं पंक्तौ सूर्यस्य आयनबलं तुल्यं चेष्टाबलं लिख्यते ० ॥
तदा आगानी तस्य सूर्यायनबलं चंद्रस्य पक्षबलं च ॥ तया स्थितमेवं स्थाप्यम् ॥ तद्द्विगुणमिति ॥ इहायनबलार्थं प्रथमतो ग्रहाणां क्रांतयः कर्तव्याः तत्का
॥ सदा क्रांतिभागैर्युतान्तस्य सिद्धा २४ शनीज्योर्युतोना क्रमाद्याम्यसौम्ये ॥ विलोमं परेषां गजांभोधिभक्ता
भवेद्वायनवीर्यमर्कस्य द्विघ्नं ॥ ६ ॥ ॥ २२ रणेभ्रकाश्च ग्नहलाघवेषु स्युः खंडानि खवाद्वयोवरकृता ॥ शैलाग्नयोध्न्यनमस्त्रिं
शतलब्धतीनवाविनिधयस्तैः सायनांशग्रहात् वह्नं शाभ्रकुभागसौख्यक युतिः शेषेष्यघाता दशाप्ताद्या दिग्विहृता लवादिरयम स्ता दि गस्वगोलाद्भवेत ॥
उदाहरणम् ॥ सूर्यः २।१४।२०।५८ अयनांशाः २७।४४। सायनो रविः ३।२।४।५८ अस्य भुजांशाः ५७।५५।२ दशभक्ते लब्धं ८ गत खंडानि गत खंडयोगः
२।३६। शेषं ७।५५ एष्यखंडकेन गुणितं ३।४०।८ । दशहृते लब्धं ५।१०।० लब्धेन खंडयोगः २३।६ युक्तः २।३६।१०।० दशहृतो लब्धाः लवाद्यार वेरु
तरा क्रांति २३।५५।० । सायनग्रहो मेषादिषट्के सति उत्तरा क्रांतिः तुलादिषट्के दक्षिणा क्रांतिः ॥ एवं चंद्रादीनां क्रांतिसाधनम् ॥ उदाहरणम् ॥ बुधस्य क्रांतिभा
गाः । उत्तरा २३।५६।५८ एते सिद्धयु २४ ताः ४७।५६।५८ गजांभोधिभक्ताः । फलं रूपाद्यं आयनबलं बुधस्य ०।५९।५६ शनिक्रांतिभागाः १२।१०।१० युतो
नाक्रमाद्याम्यसौम्येरित्युक्तत्वात् एतैः क्रांतिभागैः १२।१०।१० द्विधाऊनाः ११।४९।५० गजांभोधिभक्ताः फलं रूपाद्यं आयनबलं शनेः ०।१४।४७ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० रविक्रांतिभागाः २३।५५।० उत्तरएविलोमं रेखामिसुकत्वा देतैर्भागैः युताः सिद्धाः ६७।५५।० गजांभोधिभक्ताः लब्धं रूपादिवलं ०।५८।५३ अर्कस्य दृग्ग्रमितु
टी० उ० कलात्मद्विगुणं ११।५८।४६ दिवाकरः याम्यत्तरे स्वांघ्रियुता पापा शेषैर्युतो ऽयुता पूर्णगुणा स्युः शनींद्वोः स्वस्वं परे स्वाम निशं बुधस्य युताभवेदायनवीर्यमेतत् ॥ इ
८ दं सर्वस्य आयनवलं। एतत् आयनवलं॥ केचित् शरसंस्कृते क्रांत्योक्तं तदशत् तदेतद्दूषितं॥ गणचूडामणि केशवदैवज्ञैर्यतो ग्रहस्य याम्योत्तरत्रि
तमुखेन अयनगमनं क्रांतिवशादेव न शरवशात्॥ यतो ग्रहस्य शरक्रांति सूर्य एव न पृथक्॥ अतो ग्रहस्य मुख्यवलनं क्रांतिवशादेयात् स्फुटं महता
प्रबंधेन। सिद्धांतशिरोमणौ वलनानयने क्षेपः क्षिप्तैर्येस्मैः कुवुद्धयः॥ ९॥ ॥अथ चेष्टावलमाह॥ ॥मध्यस्येति० मध्यमग्रहस्य स्पष्टग्रहयोग
दलं तेन हीनं शीघ्रोच्चं कुजादीनां शीघ्रचेष्टाकेन्द्रं स्यात् चेत् षड्भाधिकं तर्हि भगणाच्युतं कार्यं यद्दलं यथास्थितमेव षड्भिर्भाज्यं चेष्टावलं स्यात्॥ अत्र भाजनम्

॥ मध्यस्य स्पष्टयुतेर्दलोनितचलं चेष्टाख्यकेन्द्रं कुजात् स्यात् चेद्भगणाच्युतं षडधिकं षट्भिर्हृतं चेष्टावलम्॥ स्यादेको
नरूपमद्रि ७ विहृतं नैसर्गिकं स्याद्बलं मंदारज्ञसुरेज्यशुक्रशशिभृत्तीक्ष्णद्युतीनां क्रमात्॥ ॥१०॥ ॥ १० ॥

कारउच्यते॥ वलायनेउक्तः सोत्रज्ञेयः॥ अत्रोदाहरणं॥ मध्यमभौमः ०।२४।५०।३०। स्पष्टः १।२१।४५।४६। युतिः २।१६।२६।२४ दलं १।८।१३।१२ मध्यमो
रविः भौमशीघ्रोच्चं।२।१४।१२।२५ दलेन हीनं स्यात् मंगलस्य चेष्टावलं ०।१।५६।४४ एवं सर्वेषां मध्यमग्रहस्पष्टग्रहयोगदलानि शीघ्रोच्चानि चेष्टावलानि०
मध्यग्रहस्पष्टग्रहयोगदलानि॥ अथ नैसर्गिकशीघ्रवलमाह॥ स्यादिति० रूपं सप्तहृतं नैसर्गिकं वलं ०।८।३४ हृद्यं सप्तभक्तं गुरोर्वलं ०।३४।१७ पंचसप्तभ
क्ताः शुक्रस्य वलं ०।४२।५१ षट् सप्तभक्ताः चंद्रस्य वलं ०।५१।२५ सप्तसप्तभक्ताः रविफलं १।०।० इदं निसर्गवलं सदा स्थिरमेवम्॥ ॥१०॥ ॥युद्धेति॥ राम०
यदा कदाचिज्जन्मकाले ग्रहयोर्युद्धे सति तयोर्वीर्यैक्ययोरंतरं कार्यं॥ ग्रहयोः कलात्मकौ वाणौ साध्यौ॥ वीर्यैक्ययोरंतरं वाणयोरंतरेण भाज्यं यल्लब्धं तदुत्तर ८
दिशि स्थितस्य ग्रहवले सहितं कार्यं दक्षिणस्थितस्य ग्रहवले हीनं कार्यं॥ अथ संस्कारचेष्टावलभेदः॥ तत्र युद्धलक्षणम्॥ युद्धं तु भौमादिपंचकस्य०॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

उक्तंच विष्णुगुप्तेन ॥ द्विवसकरेणास्तमयः समागमः शीतरश्मिसहितानां कुसुतादीनां पंचानां युद्धस्य समागमस्योक्तत्वाद्भौमादीनां पंचानां युद्धे संस्कारस्वीकारः ।यत
स्तत्रैव भौमादीनां समागमलक्षणमुक्तं ॥ समागमोंशाधिकेनचः ।चेद्बलान्विताविति ० ॥ भौमादीनां समागमाभावे ॥ अर्थाद्युद्धमेव ॥ अथ दिग्बलमाह ॥ सद्दृष्टं प्रि
युगून्न हष्टिचरणानंखेटवीर्यंभवेदिति । सद्दृष्टपांघ्रियुक्कार्यं उग्रदृष्ट्यांघ्रिणोनं कार्यं ॥ एतदुक्तं भवति ॥ यं ग्रहं प्रतिग्रहाणां याः दृष्टयः संति तन्मध्ये शुभाशुभग्रह
दृष्टीनामैक्यं कृत्वा चतुर्थांशोग्राह्यः ॥ शुभग्रहदृष्टीनामैक्यं कृत्वा चतुर्थांशोग्राह्यः ॥ तद्धनाख्यं दृग्बलम्भवति ॥ पापग्रहदृष्टीनां ऐक्यं कृत्वा चतुर्थांशोग्राह्यः तदृणा
ख्यं दृग्बलं भवति ॥ धनर्णदृग्बलयोरंतरं स्फुटदृग्बलं भवति ॥ रवेरुपरि दृष्टयः चंद्रः ०।१४।२ शनि ०।५४।२६ शुभदृष्टेश्चतुर्थांशेजातं धनं दृग्बलं ०।३।३० पापदृष्टे
श्चतुर्थांशोजातं ऋणं दृग्बलं ०।१४।५४ धनर्णदृग्बलयोरंतरे कृते शेषं दृग्बलं ऋणं ०।११।२४ एवं चंद्रादीनामपि ज्ञेयं ॥ इति दृग्बलं ॥ इति ग्रहाणां षड्विधबलान्युक्तानि ॥

युद्धेबाणवियोगहृत्तखचयो वीर्यैक्ययोरंतरं स्वं सौम्यस्य बले बलेक्षयं च यमदिक्संस्थस्य कुर्याद्बले ॥ सद्दृष्टं घ्रियुगून्नह
ष्टिचरणोनं खेटवीर्यंभवे द्भावानां बलमीषजंन्नचतुष्पादाख्यकीटांबुजाः ॥ ११ ॥ ॥११॥ ॐ: ॥ ॥ ११ ॥

॥ इदानीं भावानां बलमाह ॥ भावानामिति ॥ भावानां लग्नादीनां बलं ईशजं स्वस्वामिजं स्यात् ० पूर्व्यात्तत्र तनुभावस्य मेषस्य स्वामी भौमस्तद्बलमेव जातं दृग्बलं ५।६।१०
।४।२८ दृग्बलैक्यजातानि बलानि । तन्वादीनां भावानां स्वामिब
लानि चाधो लिख्यंते ॥ तनुभावबलं ॥ ६।१०।४।२८ ॥ एवं धनभा
वादीनां ॥ अथ तन्वादिभावानां दिग्बलमाह ॥ नचतुष्पदेति ॥
येभान्नचतुष्पदाख्यकीटांबुजाराशयः ॥ सुखलेक्रमेण जायां
बोधेरवैभोनित्ताः कार्यातो दिग्वीर्यवत्तबलंसाध्यम् ॥ एतदुक्तं

स्र	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	रा	[illegible]
१	०	०	०	०	०	०	१	०	१	१	१	१	०	१	२	२	२	४	२	८	२	३	२	०	०	०	०	२०	
५६	३०	५७	५८	५८	५८	१४	५८	३०	८	५६	२	५	३४	८	१३	५	१८	१४	१४	२३	१४	६	१५	११	२६	२	६	३	
४६	४	५२	५६	४२	३	४७	४६	४	५२	३५	४१	४५	५०	१३		३२	५३	१७	१२	५३	१२	५१	१२	५९	३९	५३	४२	४	
							०	०	४४	४४	८	५०	४१	१२	५२	५८	६	४	४	५१	२४	४६	२४	४४	२४	२	५२		

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के०
टी०उ०
१०

भवति ॥ येन राशयो भावास्ते सप्तमभावेन्विताः कार्याः
ये चतुष्पदाः ते चतुर्थभावेन्विताः कार्याः ये कीटास्ते म
तुभावेन्विताः ये जलचरराशयोस्ते च दशमभावेन्विताः
कार्याः तद्योदिग्वीर्यवद्बलं साध्यं ॥ तद्यथा ॥ रसभापुष्ट
चकेतस्सजेत ॥ रसहत अत्र भाजनप्रकारस्तु दिग्ब।
लोक्तवत ॥ न चतुष्पदादिस्वरूपमुक्तम् ॥ लघुजातके

तन्वादिनां भावस्वामिबलानि ० ॥ ०											
त	ध	स	सु	पु	रि	जा	मृ	ध	क	ला	व्य
६	६	८	६	६	६	६	६	७	५	५	७
१०	४१	१४	४१	३७	१४	४१	१०	१५	११	११	१५
४	३	३८	४२	४५	३८	३	४	४८	५	५	४८
२८	१४	२८	५६	३०	२८	१५	२८	२१	१८	१८	२१

सूर्यादीनां दृग्बलं ०							ग्रहषड्बलैक्यजाबलानि ० ॥ ०						
सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
०	०	०	०	०	०	०	६	६	६	६	७	६	५
११	१२	२	११	८	११	१२	३७	४१	१०	१४	१५	४१	११
२४	७	१७	२०	१५	५५	२६	४५	४२	४	३८	४८	३	५७
x	x	५	x	x	x	५	३०	५८	२८	२८	२१	१४	१८

॥ मेषवृषधन्विसिंहाश्चतुष्पदा मकरपूर्वभागाश्च कीटः कर्कराशिः सरीसृपो वृश्चिकः कथिताः ॥ मकरस्य पश्चिमार्द्धं कुंभो मीनश्च जलचराः ख्याताः ॥ मिथुनतुला
॥ जामित्रवाद्यस्वभोनिताः खलु ततो दिग्वीर्यवत्तद्युतं सद्दिष्ट्यं प्रियुगृग्नचरणोनं ज्ञेत्प्रहग्युक् पुनः ॥ व्यकेंद्रुः स्विभयुक्त
सामनरबि। श्वेष्टात्मकेंद्रे नयोर्गोकक्ष्टेष्ट विधो बलेकुरुततः प्राग्वनवीर्यायते ॥ १२ ॥ ॥ १२ ॥ ॥ ० ॥
धरकन्याद्विपदाख्या धनुषि पूर्वभागाश्च ॥ २ ॥ अत्र कुंभस्य जलचरमध्ये पाठगणनात्कृतासा प्रामाणेतिभाति । न राशित्वे बहु सम्मति ॥ तथा च बृहज्जातके ॥ रा
श्यो घटी स्यादि नाराशिस्वरूपं वदता श्रीवराहमिहिरेण घटीति घटवान् पुरुषः कुंभराशिरित्युक्तं भवति ॥ होराम करं देपि ॥ सरिक्त कुंभो मनुजश्च कुंभ इत्युक्त
मिति ॥ न ह्यनेन कुंभस्य जलचरत्वं सिध्यति । यथा कथंचिज्जलसंबंधेन जलचरत्वं चेत्तदा मस्य दहनात्त तगाचकन्येत्युक्ते कन्याराशिरपि जलचरः स्यात् ॥ अ
तः कुंभो मनुजश्च अत एव श्रीवराहाभिप्रायं जानता तत्तनुत्रेणष्टयु —— यशसा पट्पंचाशिकायामुक्तं । तुला च कन्या मिथुनं घटश्च नराशयस्तेषु शुभं ब
दंतीति ॥ अस्योदाहरणम् ॥ यथा तत्र तनुभावः ।०।२२।१२।४६। अत्र मेषराशिरस्तिस चतुष्पदराशिः चतुर्थभावेन ३।१२।३६।३७ जनितः ८।८।३६।८। अयं रम०
षडधिकोतश्च क्रान्तुद्धः ।२।२०।२३।५१ ततो रसभक्तोलब्धं तनुदिकुबलं ०।२६।४७ अनेन युतं तनुबलं ६।३६।५१।३८ एवं सर्वेषां भावानां दिग्बलानि ॥ ५ १०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्वामिवलसहितानि दिग्बलानि ॥ अथ दृग्बलमाह ॥ सदृष्टखंग्रियुगुनदृष्टि चरणोनमिति भावाप्रति यादृष्टयः संति तन्मध्ये शुभदृष्टे चतुर्थांशः स्वामिवलसहि
ते दिग्बले युक्तः कार्यः ॥ पापग्रहदृष्टिश्च चतुर्थांशो हीनः कार्यः ॥ तत्र सकलपाबुधदृष्टागुरुदृष्टा च युत कार्यं तन्वादिभावानां स्पष्टबलं भवति अस्योदाहरणम् ॥
तनुभावोपरि रव्यादीनां दृष्टयः ॥ र० ०।०।० चं० ०।४०।० दृ मं० ०।०।० बुध० ०।०।० गु० ०।०।० शु० ०।१।३० शनि० ०।०।० शुभदृष्टियोगः ०।४१।३६ अस्यांघ्रिः ०।१०।२४ धनाख्यं
दृग्बलं पापदृष्टियोगः ०।०।० अस्यांघ्रि ०।०।० ऋणाख्यं दृग्बलं धनर्णयोरंतरे कृते शेषं धनं दृग्बलं ०।१०।२४ एतत्तनुभावबले ६।३६।५१।२८ युक्तः ६।४७।१५।
२८ सकलपाबुधगुरुदृष्टा ०।०।०।० युक्तं जातं तनुभावबलम्
।स्पष्टम् ६।४७।१५।२८ सुतभावोपरि दृष्टयः र० ०।१६।२७।
।चं० ०।०।० मं० ०।५१।४ बु० ०।१७।१६। दृ ०।२२।१३ शु० ०।१०।१७।
।श० ०।२७।५०। शुभदृष्टियोगः ०।३२।३० अस्यांघ्रिः ०।८।७।४
।नाख्यं पापग्रहदृष्टियोगः १।५२।३७ अस्यांघ्रिः ०।२८।९ ॥
ऋणाख्यं धनर्णयोरंतरे कृते शेषमृणं ०।२०।२ इदं बुधगुरुदृ
ष्टयोन ०।३८।२४ धनेन युतं ०।१८।२७ जातं सुतभावदृग्बलम् ॥
एतद्दिग्बलयुक्तं सुतभावबलेन ६।४८।४८।३० युक्तं जातं सुतभा
वबलं स्पष्टम् ७।८।१५।३० एवं सर्वेषाम् ॥ ॥१२॥ ॥इति विश्व
नाथकृते केशवपद्धतौ उदाहरणे बलसाधनाध्यायोदाहरणम् ॥

तन्वादिभावानां दृग्बलानि ०

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
० १० २४ ध	० ४ ० ध	० ११ ० ध	० ११ २८	० १७ २७ ध	० २२ २९ ध	० ४६ ३४ ध	० १४ ४३ ध	१ ३७ ५२ ध	१ ३७ ८ ध	१ २१ ४६ ध	० ३६ ३६ ध

तन्वादिद्वादशभावानां स्फुटानि बलानि ०

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
६ ४७ १५ ३८	७ २ ५४ १४	८ ४५ २२ २८	६ ५७ १ ५८	७ ० १५ ३०	० ० ४८ २१ २८	७ २७ ३७ २७	७ १५ ५१ २८	६ ४४ ४४ २१	७ २९ ५ २८	७ १७ २९ १८	८ १४ ३२ २१

भा० स्वामिसहितानि दिग्बलानि ०

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
६ २४ ४१ २८	६ ५८ ५५ १४	६ ५६ ४६ २८	७ ८ २९ ५९	६ ४८ ४८ २०	८ २५ ४२ २८	६ ४१ ३ १४	७ १ ८ २८	८ ६ ५२ २१	६ ११ ५२ १८	५ ४८ ५८ १८	७ ३७ ५६ २१

भावानां दृग्बलानि ०

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
० २६ ४७	० १७ ४१	० ४२ ८	० २६ ५७	० ११ ४	० ११ ४	० ० ०	० ५१ ४	१ ० ०	१ ० ०	० ३७ ५१	० २२ ८

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० ॥अथ रश्मीष्टकष्टसाधनाय अर्कचंद्रयोश्चेष्टाकेंद्रे बले चाह॥ यर्केंदुरिति ॥अस्यार्थः॥ सूर्येण हीनः॥ इन्दुः चंद्रस्य चेष्टाकेंद्रं भवति। राशित्रयान्वितस्यायनो रविः॥
टी० उ सूर्यस्य केंद्रः स्यात्॥ ततः केंद्राभ्यां प्राग्वत् स्यात्॥ तच्चेष्टाद्गुणाच्युतं षडधिकं षट्हृतं लब्धं। चेष्टाबलायनबले कुरु साधय किमर्थं गोकष्टेष्टविधौ रश्मि दृष्टकष्टफ
११ लसाधनार्थं नैव बले प्राग्वत्॥ भौमादिवत् वीर्यानयने भवेत्तः चेष्टावीर्येण भव तः। यदर्कस्य आयनबलं तदेव चेष्टाबलं। अतोर्कस्यायनबलं द्विगुणं पूर्वमेव कृतं चंद्र
स्य पक्षबलं तदेव चेष्टाबलं अतश्चंद्रस्य पक्षबलं द्विगुणं पूर्वमेव कृतं॥ अस्योदाहरणम्॥ सूर्यः ३।१४।२०।५८ चंद्रः ५।१२।२५।३२ यर्केंदुः २।२८।४४।३४ चंद्रस्य
चेष्टाकेन्द्रं अयनांशाः १७।४४ सायनरविः ३।३४।५८ त्रिभयुतो जातं रवेश्चेष्टाकेंद्रं ६।२१४।५८ चंद्रस्य चेष्टाबलं ०।२६।२०।३१। रवेश्चेष्टाबलं ०।५८।१८।२० अथ रश्मि
साधनमाह॥ यच्चेष्टोच्चबले इति॥ अस्यार्थः॥ चेष्टोच्चबले रसैः षड्भिर्विनिहते गुणिते सैके एकयुक्ते निजाः स्वकीया रश्मयो भवंति। उच्चबलात् उच्चरश्मयः चेष्टा

॥यच्चेष्टोच्चबले रसैर्विनिहते सैके निजा रश्मयश्चेष्टातुंगबलाहतेः पदमिहेष्टं स्याद्द्वलोनैकयोः॥ घातान्मूलमिदं
द्विकष्टमथ तद्रूपं दशघ्नाः फलं वीर्यं दृक्कुदृश्यगिष्टकष्टगुणिते द्वे चेष्टकष्टाह्वये ॥१३॥ ॥१३॥ ॥१३॥४

बलात् चेष्टारश्मयो भवंति रवेश्चेष्टाबलं ०।५८।१८।२० रसैर्विनिहतं ५।५१।५०।० सैकं जातं रवेश्चेष्टारश्मयः ६।५१।५०।० रवेरुच्चबलं ०।३८।३३।० रसैर्गुणितं ३
।५१।१८।० सैकं जातं रवेरुच्चरश्मयः ।४।५१।१८।० एवं चंद्रादीनामपि। चं ३।५६।५७। चेष्टार २४ अथेष्टकष्टसाधनं॥ चेष्टोच्चरश्मयः सप्तसादधिकाः न स्युः रूपम्
न्य ते तिसिद्धांतः॥ चेष्टेति० चेष्टोच्चबलयोः एहत्ते घात्तस्य पदं मूलं लग्नहस्यष्टं भवति। बलोनैकयोः चेष्टोच्चबलाभ्यां पृथक् पृथगूनयोः एकयोः घातान्मूलं लग्न
हस्य कष्टं भवति॥ अस्योदाहरणम्॥ रवेश्चेष्टाबलं ०।५८।१८।२० उच्चबलं ०।३८।३३।० अनयोर्घातः ०।३८।६। एवं चन्द्रादीनामपि॥ द्वितीयोदाहरणम्० राम०
रवेश्चेष्टाबलं ०।५८।१८।२० रूपाद्विशोध्यं शेषं ०।०।४१।४० रवेरुच्चबलं ०।३८।३३।० रूपाद्विशोध्यं शेषं ०।२१।२७।० शेषद्वयस्य घातः ।०।०।१५ एवं चंद्रादीनाम ११
पि ज्ञेयम्॥ पदमिति० घातद्वयस्य मूलं ग्राह्यं॥ मूलानयनप्रकारश्च लीलावत्यां न्यक्तो स्यादिति॥ मूलावशेषकं सैकं षष्टिघ्नं विकलान्वितं॥ द्विसंगुणं द्विमुक्तेन

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मूलेनान्तंस्फुटंभवेदिति॥उदाहरणम्॥रवेश्चेष्टाबलयोर्घातः०।३८।६ अयंवारद्वयंषष्ट्यासवर्णितंः२२८६ उक्तवन्मूलं ४७।४८ षष्टिभक्तेघातस्यसूक्ष्ममूलं

तन्वादिभावाहोनाहस्वलानि॰												तन्वादिद्वादशभावानांस्फुटानिबललधि॰											
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
० १० २४ ध	० ४ ० ध	० ११ ० ध	० ११ २८ ऋ	० १९ २७ ध	० २२ ३६ ध	० ४६ ३४ ध	० १५ ४३ ध	१ ३७ ५२ ध	१ १७ ८ ध	१ २१ ४१ ध	० ३६ ३६ ध	६ ४७ १५ २८	७ २ ५४ १७	८ ४५ २२ १४	६ ५७ १ ५९	७ ४७ १५ ३०	० ४८ २१ २८	७ २० ३७ २४	७ १५ ५१ २८	९ ४४ ४४ २१	७ २९ ५ २८	७ ११ २९ १८	८ १४ ३२ २१

चेष्टाबलयोर्घातः							बलोनैकयोर्घातः ०								
सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	०	
० ३८ ६	० ८ १४	० ४ २५	० २४ ५१	० २ २७	० ३ २५	० ० ४२	० ० १५	० २२ २	० ३० २०	० १ ४१	० ८ २२	० २९ ७	० ३८ ३१		

।०।४७।४८ इदंरवेःइष्टंबलोनैकयोर्घातः।०।०।१५। अयंवारद्वयंसवर्णितं १५ अस्यमूलं ३।५२ षष्टिभक्तंघातस्यसूक्ष्ममूलं०।३।५२ इदंरवेःकष्टं।एवंचंद्रादीनाम

पूर्वोक्तानिचेष्टाबलानि॰								उच्चबलानि॰							
सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श		सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	
० ५९ १८ २०	० २९ २१ ३०	० ११ ५९ ४५	० ५६ २९ २४	० २ ५३ २	० ६ ४२ ५२	० २० ३ ४६		० ३८ ३२ २	० १६ ५१ २९	० २२ ४ ४४	० २९ ३० ३४	० ४१ ११ ४२	० ३० ३५ २२	० २ ७ २	
सू	च	मं	बु	बृ	शु	श		सू	च	मं	बु	बृ	शु	श	
३ ५५ ५०	२ ५६ ६	२ ११ ५८	६ ३९ २६	१ १७ १८	१ ४० १७	३ ० २२		४ ५१ १९	२ ४१ ८	३ १२ २८	३ ५० ३	६ ७ १०	४ ३ ३२	१ १२ ४३	

चेष्टारश्मयः — उच्चरश्मयः

पित्ज्ञेयम्॥अथइष्टकष्टप्रयोजनमाह॥तद्रूपमिति॥इष्टकष्टानुरूपंग्रहस्यदशाफलंज्ञेयम्॥तद्यथा॥इष्टाधिक्येग्रहस्यदशाफलंशुभंज्ञेयम्॥कष्टाधिक्येदशाफलमशुभंज्ञेयम्॥बलसाम्येदशापाः॥फलंसमंस्यात्॥वीर्यदृगिति॥ग्रहस्यवीर्यंषड्बलंइष्टेनकष्टेनचपृथक्गुणितंकार्यंतत्इष्टकष्टाह्वयंबलंस्यात्॥इष्टबलंकष्टबलंचज्ञेयम्॥अस्यप्रयोजनम्॥ग्रहस्यशुभफलंशुभबलवशाद्विपं॥अथशुभफलंअशुभबलवशाद्योज्यं॥अन्यप्रयोजनंच॥सप्तवर्गजंशुभाशुभसाधने शुभघातमूलेनशुभंपुण्यंअशुभघातमूलेनअशुभंगुण्यम्॥दृक्दृश इति॰

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी० उ० १२

ग्रहं प्रतिपादशः आनीतास्तास्तस्य ग्रहस्येष्टेन कष्टेन च पृथक् गुण्यास्ताइष्टकष्टाह्व याहशो भवंति॥ एतत्प्रयोजनं॥ इष्टेः शुभफलं चेत्तर्हि इष्टदृष्टिवशाद्योज्यं
इष्टेरशुभफलं चेत्तर्हि कष्टदृष्टिवशाद्योज्यं॥ ॥१३॥ ॥अथ सप्तवर्गजशुभाशुभमाह॥ स्वोच्चेति ॥ग्रहे स्वोच्चे सति रूपं बलं १ त्रिकोणे स्वमूलत्रिकोणे चरणरहि-
तं रूपं ०।४५।० स्वर्क्षगे स्वराशौ अर्द्धं ०।३०।० अधाष्टर्द्धे अधिमित्रभे त्र्यष्टमांशाः ०।२२।३० इष्टर्क्षयुजि मित्रराशौ चरणः ०।१५।० समर्क्षे समराशौ अष्टमांशाः ०।७।३०
वैरिगृहे शत्रुगृहे भूपांशः षोडशांशः।०।३।४५। अधिरिभयुजि अधिशत्रुगृहे रदांशः द्वात्रिंशद्भागः १।५२।३० नीचे खं शून्यं० यत्रोच्चं नीचं वा संभवति तत्रान्यत् मित्रादि
॥स्वोच्चे रूपं १ त्रिकोणे चरणविरहितं ०।४५।० स्वर्क्षगेऽर्द्धं ०।३०।० त्र्योष्टांशाः ०।२२।३० अधीष्टर्क्षे इष्टर्क्षयुजि चरणः ०।१५।० स्यात्स
मर्क्षेऽष्टमांशः।०।७।३०॥ भूपांशो वैरिगेहे ०।३।४५। अधिरिभयुजि रदांशः ०।१।५२ अनीचे खमीशादिषड्गेहे तदनेकमसमर्थदलेष
जं सततं न ग्राह्यं॥ ईशनवर्गेशवशात् गृहे इष्टं ज्ञेयं॥ तद्यथा॥ गृहस्वामी यस्मिन् स्वोच्चादिस्थाने स्थितस्तत्रोक्तं शुभं गृहे ॥ दृक्सुकार्यैस्तद्दैक्यं॥ १४॥ ॥
ज्ञेयम्॥ तदनैक्यं तेन शुभेन दुर्न्नं एकं रूपं गृहे अशुभं ज्ञेयं॥ अथ यदलं षड्सु॥ होरादिषड्वर्गेषु दलमिति। गृहबदागतं शुभाशुभयोर्दलं ज्ञेयम्॥ तद्यथा॥ होरादिवर्ग
स्वामी यस्मिन् स्वोच्चादिभे स्थितस्तदुक्तं शुभं ग्राह्यं॥ तद्रूपात् शोध्यं अशुभं स्यात्॥ तयोः शुभाशुभयोर्दले होरादिवर्गेषु ग्राह्ये॥ तदैक्यं कार्यं॥ तद्यथा॥ एवं सप्तवर्गी त्यक्त्वा
नां शुभाशुभानामैक्यं कार्यं॥ ईशादिसप्तके केचिदेवं व्याख्यां कुर्वे॥ क्रियमाणस्य बलस्य गृहादिसप्तवर्गस्वामी याहशस्ताहशस्य स्वर्क्षेऽर्द्धं सममेऽष्टम इत्याद्युक्तरीत्या

इष्टम्०							कष्टम्०						
सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श०	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५७	२२	१६	४७	१२	१४	६	३	३६	५२	१०	२२	३६	५८
५८	१५	१२	५२	६	२	३०	५२	२१	३१	५	२४	३५	४

पूर्वोक्तानि फलानि०							इष्टबलानि०						
सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श०	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श०
६	६	६	८	७	६	५	५	२	१	५	१	१	०
३७	४१	१०	१४	१५	४१	५१	१६	२८	५०	३६	२८	३५	३३
५५	४२	४	३८	४७	३	५७	२१	२१	१३	२५	१४	४८	४७
३०	५८	२८	२८	२१	१४	१८							

कष्टबलानि०							स्वोच्चादिषु०								
सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०	उ	मू	स्व	अमि	मि	स०	श	अश	नी
०	४	४	१	२	४	४	१	०	०	०	०	०	०	०	००
२५	३	२३	२७	४२	२४	६	०	४५	३०	२२	१५	७	३	१	००
३७	२१	३	५	४२	३५	५४	०	०	०	३०	०	३०	४५	५२	००

बलं ग्राह्य
मिति। तद
सत्। यतो
आचार्यैः
श्रीपति।

ग्रा० १२

CC-0. In Public Domain. Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

श्री।धस्तीलकं घादिभिः स्वस्वपद्धतौ सप्तवर्गबले इष्टकाले च निजपतेर्वशात्॥ ०
सप्तवर्गपतिवशात्॥ ईशादित्सेवोक्तं॥ तेन सप्तवर्गाधीश्वरः स्वस्तो दिष्टुयत्र ति।
ष्टति तत्रोक्तं फलं ग्राह्यं॥ आश्रयगुण केवं वर्गस्तमेव फलं ग्राह्यमित्युक्तं॥ आ।
चार्यैः इत्यनयोर्भेदः॥ घटएवं ये अभेदं मन्ति पादयंति तेषां आशयस्तु तएव॥
ज्ञातंतु॥ पदार्थस्तु उक्तप्रकार एव तथा कृते शुभाशुभयोर्न्यासः॥ तत्र किं कर्तव्य।
माह॥ ॥१४॥ ॥पंक्त्योरिति॥ पंक्त्योः शुभाशुभपंक्त्योः सप्तसु कोष्टयोः प्रथमयोः
॥ यद्दृशा सदैक्ये शुभाशुभे क्येते कृतान्निचतु— र्भक्तेषष्टज्ञध्वं नहहकोष्टकेस्याप्यं

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	ग्र०
०००	०।१५।२	०००	०००	०००	०००	०।०।२	[illegible]
०।१५।१०	०००	०।५।५१	०।२६।५०	०।३।३५	०।३।३	०।१४।८	बृ
०००	०।१८।३८	०००	०००	०००	०।०।३४	०००	मं
०००	०।१६।१५	०००	०००	०००	०००	०००	बु
०००	०।२।३०	०००	०००	०००	०००	०००	दृ
०००	०।११।१५	०००	०००	०००	०००	०।०।३६	शु
४।८।३३	०।२७	०।४।२३	०।४।४७	०।१०।५	०।१३।२६	०००	शद

॥ इष्टकालिक [illegible] ॥

सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श०		
०००	०।२६।५	०००	०००	०००	०००	०।०।१६		
०।५।४	०००	०।१।७	०।२।५	०।४६	०।४।३०	०।३५।३३		
०००	०।२५।४२	०००	०००	०००	०।१८	०००	॥ [illegible] ॥	
०००	[illegible]	०००	०००	०००	०००	०००		
०००	०।२८।३५	०००	०००	०००	०००	०।४।२८		
०००	०।१६।३६	०००	०००	०००	०००	०।४।२८		
३०।५०	०।०।४४	०।१३।१	०।१।३०	०।१६।३१	३।४।२६	०००		

॥शुभपंक्तिः॥

सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०	०
०।३०	०।३०	०।३०	०।३०	०।३०	०।३०	०।१५।०	ग०
०।१।५२	०।११।१५	०।१।५२	०।१।५२	०।१।५२	०।११।१५	०।१।५२	हो०
०।३।४५	०।३।४५	०।३।४५	०।३।४५	०।१५।०	०।३।४५	०।१।५२	द्रे०
०।१५।०	०।३।४५	०।७।३०	०।१५।०	०।१।५२	०।७।३०	०।३।४५	स०
०।३।४५	०।७।३०	०।११।१५	०।३।४५	०।०।५६	०।३।४५	०।७।३०	न०
०।७।३०	०।३।४५	०।३।४५	०।७।३०	०।१५।०	०।७।३०	०।१५।०	द्वा०
०।०।५६	०।०।५६	०।३।४५	०।०।५६	०।३।४५	०।३।४५	०।०।५६	त्रिं०
०।२।४८		०।२६।१२	०।२।४८	०।१८।५२	०।३०	०।४७।४९	यो०

॥अशुभपंक्तिः॥

सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०
०।३०	०।३०	०।५२।३०	०।३०	०।३०	०।३०	०।४५
०।२८।८	०।२८।४५	०।२८।८	०।२८।८	०।२८।८	०।१८।४५	०।२८।८
०।२६।१५	०।२६।१५	०।२६।१५	०।२६।१५	०।१५।०	०।२६।१५	०।२८।८
०।१५	०।२२।३०	०।२२।३०	०।१५	०।२८।८	०।२२।३०	०।२६।१५
०।२६।१५	०।२२।३०	०।१८।४५	०।२६।१५	०।२९।४	०।२६।१५	०।२२।३०
०।२२।३०	०।२६।१५	०।२६।१५	०।२२।३०	०।१५।०	०।२२।३०	०।१५।०
०।२९।४	०।२९।४	०।२६।१५	०।२९।४	०।२६।१५	०।२६।१५	०।२९।४
३।२।१२	३।२९।५६	३।२।३०	३।१२	३।३।४५	३।३।४५	३।२।३३

इष्टैक्ये कृत्वा ग्रहस्थानेन दद्यात् होरादिषट्

श्री०	सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०
ग०	०।१५।४२	०।१४।२४	०।६।५०	०।१५।३२	०।२।१६	०।१६।५६	०।१५।५६
होरा	०।५।५१	०।३।३२	०।४।५५	०।३।५१	०।५।३३	०।५।२६	[illegible]
द्रे०	०।५।५१	०।३।३१	०।४।५५	०।३।५१	०।५।३३	०।५।२६	[illegible]
स०	०।५।५१	०।३।३१	०।४।५५	०।३।५१	०।५।३३	०।५।२६	०।५।२८
न०	०।५।५१	०।३।३१	०।४।५५	०।३।५१	०।५।३३	०।५।२६	०।५।२८
द्वा०	०।५।५१	०।३।३१	०।४।५५	०।३।५१	०।५।३३	०।५।२६	०।५।२८
त्रिं०	०।५।५१	०।३।३१	०।४।५५	०।३।५१	०।५।३३	०।५।२६	०।५।२८

शुद्ध्यादिनाशुभपङ्क्तिः॥ ॥

असदैक्ये कृत्वा ग्रहस्थानेन दद्यात् होरादिषट् तुल्यं

श्री	सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०
ग०	०।४५।१८	०।४५।४५	०।५०।१०	०।४६।१	०।४२।५६	०।४३।१	०।४४।४८
हो०	०।२।२६	०।२।२३	०।२।५	०।२।२६	०।२।१	०।२।२३	[illegible]
द्रे०	०।२।२६	०।२।२३	०।२।५	०।२।२६	०।२।२१	०।२।२३	[illegible]
स०	०।२।२६	०।२।२३	०।२।५	०।२।२६	०।२।२१	०।२।२३	[illegible]
न०	०।२।२६	०।२।२३	०।२।५	०।२।२६	०।२।२१	०।२।२३	[illegible]
द्वा०	०।२।२६	०।२।२३	०।२।५	०।२।२६	०।२।२१	०।२।२३	[illegible]
त्रिं०	०।२।२६	०।२।२३	०।२।५	०।२।२६	०।२।२१	०।२।२३	[illegible]

इत्यादिना अशुभपङ्क्तिः॥ । ॥ ० ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के०
टी०उ०
१३

ततोभदलादिषड्वुहोराादिषट्कोष्टकेषु तद्धर्गग्रहीयशुभाशुभार्द्दैस्थाप्ये ॥ अस्योदाहरणम् ॥ रवेः शुभैकं १।२।४८। चतुर्भक्तं ०।१५।४२। ग्रहस्यकोष्टस्थाप्यं। अस्यार्द्दं०
।०।५।१। होरादिषट्केस्थाप्यं। एवंरवेरशुभैक्यं २।५७।१२ चतुर्भक्तं ०।४५।१। अशुभपंक्तौग्रहकोष्टेधार्यं ॥ अस्यार्द्दं ०।२२।८ अशुभपंक्तौ होरादिषट्कोष्टकेषुस्थाप्यम्
एवंचद्रादीनामपिज्ञेयम् ॥ कृतेन्यासः पूर्वपत्रेदर्शितः। अत्रपूर्वंकृतंसप्तवर्गजबलंग्रहेयथास्थितमेवस्थाप्यं ॥ होरादिषुदलंस्थाप्यं ॥ तस्ययोगः कार्यः सशुभयो
गः ॥ रूपाच्छोधितेग्रहेहोरादिकंरूपार्द्धाच्छोध्यः सअशुभयोगः ॥ अथशुभाशुभयोः पुनः स्फुटीकरणम् ॥ वर्गपानामिति ॥ वर्गपानांसप्तवर्गस्वामिनांउक्तयाकृत्वायेनिजे
निजेसदसद्युतीतन्विघ्नइष्टाशुभे ॥ तद्यथा ॥ ग्रहहोरादिसप्तवर्गस्वामिनांपृथक्उक्तप्रकारेणकृतेतायःस्वीयस्वीयशुभाशुभयोगास्ताभ्यांस्वीयस्वीयाभ्यांस्वस्वव
र्गस्थशुभाशुभंगुणयेत् ॥ अस्योदाहरणम् ॥ यथात्ररविर्मिथुनेस्तितद्वर्गग्रहेशोबुधः ॥ तस्यसशुभयुति १।२।४८। पूर्वंस्थापितग्रहशुभम् ०।१५।४२ शुसागुणितं
कृतामन्त्रिसादिनानीतंमतस्शुभंतेतृसदनुतिगुणितम्०॥ ॥ होतामन्त्रिसादिनानीतेपतत्अशुभंतत्अस्सदनुगुणितमः०॥ ॥
।०।१६।२५। ग्रहस्थानेलिखेत्। एवंग्रहेश्वरस्य अशुभयोगः २।५७।१२ पूर्वस्थापि

सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०	श्री०	०
०।१।५५	०।१५।१६	०।१।[illegible]	०।१६।५४	०।१७।५४	०।१७।२६	०।१७।५७	ग०	
०।५२	०।७।४४	०।५।५६	०।५।१२	०।५।५७	०।५।३४	०।५।५२	हो०	
०।४।१२	०।५।३४	०।७।३३	०।५।१२	०।५।५७	०।५।५१	०।५।५४	स०	
०।५।४४	०।५।५४	०।३।५४	०।५।४४	०।५।५७	०।५।४२	०।५।४५	द्रे०	
०।५।२४	०।१।४४	०।४।२०	०।६।५५	०।६।४४	०।६।२६	०।५।४५	न०	
०।२।२६	०।६।५४	०।३।५५	०।२।२६	०।४।५७	०।३।२२	०।६।४५	द्वा०	
०।५।५७	०।५।५७	०।३।५५	०।५।५७	०।४।५५	०।६।२६	०।६।५४	त्रि०	

सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०	०
२।१५।०	२।४।१३	२।४।१३	२।०।१।७	२।५५।१	३।२।०	२।०।४२	ग०
१।५।४२	१।५४।४	१।२।४४	१।३।२४	१।२।०	१।४।१६	१।०।४८	हो०
१।३।४०	१।१।४२	१।३।२१	१।३।४०	१।३।२०	१।४।२	१।०।४	द्रे०
१।३।४४	१।४।२१	१।२।२२	१।४।४४	१।३।२०	१।२।३	१।१।४२	स०
१।०।४	१।४।२१	१।४।२१	१।०।८	१।२।०	१।२।७	१।०।५८	न०
१।४।४	१।१।२२	१।१।२०	१।४।४	१।३।२०	१।२।३	१।०।१८	द्वा०
१।३।२०	१।४०	१।०।२१	१।३।४०	१।४।४३	१।२।७	१।४३	त्रिं०

पंक्त्याः सप्तसुकोष्टेषु। प्रथमयोरिष्टासदैक्येकृतात्र४नेस्थाप्येभ
दलादिषट्सुचतद्धंवर्गपानापानाष्टथक्॥ कृत्वोक्त्याः स
दसद्युतीनिजनिजेतन्विघ्नइष्टाशुभेवर्गेष्टतस्यस्वगोजसोः
सदसतोर्घातात्पदंप्रस्फुटे ॥ १५ ॥ ॥ रविस्तंरवेर्गृहाशुभं०।४४।२८
अशुभयुसागुणितं २।१०।५०। अशुभपंक्तौग्रहस्थानेलिखेत् ॥ एवंहोरादिकाना
मपि ॥ अथगुणितशुभाशुभानांन्यासः ॥ अथशुभाशुभयोः पुनःस्फुटीकरणम्० ॥ राम०
वर्गेष्टतस्यस्वगोजसोः सदसदोर्घातात्पदंप्रस्फुटेइति ॥ एतदुक्तंभवति ॥ ग्रहादि १३
वर्गेषुस्थितोयोग्रहः सतस्योग्रहः ॥ सग्रहादिवर्गेयत्रास्तितद्वर्गस्वामीवर्गेष्टवर्गे

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्वरः॥तयोः शुभाशुभबलयोर्घातात्पदं तेन वर्गस्थशुभाशुभं गुणनीयं॥वर्गेश्वरतत्स्थग्रहयोः शुभबलघातमूलेन स्ववर्गस्थं शुभं गुणयेत्॥एवं अशुभघातमू
लेन अशुभं गुणयेत्॥तत्स्थं ग्रहहोरेशयोरुक्तवन्मूलेन होरास्थं गुण्यं एवं मन्यवर्गस्थं च॥एवं सप्तवर्गजं शुभाशुभं च स्फुटं भवति॥एतद्वशाद्ग्रहस्य ग्रहादीनां शु
भाशुभं फलं योज्यम्।अस्योदाहरणम्॥रविर्मिथुनोऽस्तीति गृहेशो बुधः स एव वर्गेशस्तस्य इष्टबलं ५।३६।५४ रवेः शुभसाधने रविस्तस्य स्ववर्गस्तस्य इष्टबलं॥
५।१६।५१॥अनयोर्घातः।२६।३६।६।अस्य सूक्ष्ममूलार्थं वारद्वयं षष्टिसवर्णितः १०६७४६ अस्य पदं ३२६।४३ षष्टिभक्तं जातं सूक्ष्ममूलं ५।२६।४३ अनेन पूर्वव
र्गेश शुभयोगगुणितं गृहबलं॥०।१६।२५॥गुणितं जातं स्फुटं गृहे शुभफलं १।२८।१३॥एवं होराबलान्यपि स्फुटानि कार्याणि एवमशुभबलान्यपि साध्यानि॥तया
कृते शुभाशुभयोर्न्यासः॥ ॥इति श्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचिता श्रीकेशवदैवज्ञविरचितपद्धत्युदाहरणे इष्टकष्टसप्तवर्गजशुभाशुभब
लसाधनाध्यायोदाहरणम्॥ ॥१५॥ ॥अथायुर्ज्ञानं विना ग्रहाणां दशाविभागो न॥
ज्ञायते।जंतोः कियन्मितं जीवितमिति च न ज्ञायते॥ग्रहाणां यत्किंचित्सर्वं फलं दशास्ववभा।

कर्कीड्यूज्यसुतोदये बुधसितौ केंद्रेऽर्यशेषान्तरैरायुर्दृश्यमिदं हि यो
गजमिवात्यत्रोच्यते त्रोन्मितं॥अल्पाश्चेत्किरणाः सरूपकिरणां।
त्रिघ्नस्वं वयोर्ध्वा विभूगार्धचैष्टिकतुंगतं भवगुणैतद्धानमूलं स्फु

ति इति प्रधानत्वादायुर्दायाध्याय आरभ्यते॥स चायुर्दायो हि द्विविधः॥ग्रहयोगजो गणितागतश्च
ग्रहयोगजस्त्रिविधः॥नियतायुर्दायः परमायुर्दायः अमितायुर्दायश्च॥तत्रादौ योगजायुर्भे
दस्यामितायुर्दायस्यैकमुदाहरणमाह॥कर्कीड्विति॥इंदुश्च इज्यश्च द्वंद्वं ईज्यौ कर्किणि इं
दीज्यौ क र्कीदीज्यौ कर्कीदीज्याभ्यां सुतश्चासौ उदयश्च तस्मिन्कर्कलग्ने।चंद्रेज्यौ विलग्ने बु

	॥ शुभम् ॥							॥ अशुभम् ॥							
ग्र.	सू.	चं.	मं.	बु.	बृ.	शु.	श.	ग्र.	सू.	चं.	मं.	बु.	बृ.	शु.	श.
गृ.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	गृ.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	हो.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	द्रे.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	स.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	न.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	द्वा.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रिं.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	त्रिं.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
यो.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	यो.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी० उ० १४

धोस्मिंतोकेंद्रेचभवतः॥तयश्च अरिश्चईशाश्च अरीशाश्चारीशेषुइतराश्चारीशेतराः तैः त्रिसंख्यायाः स्यानत्रय॥ अरिशब्देनषष्ठंईशशब्देन एकादशंएतेषुइतरे पापग्रहाः॥
रविभौममंदास्तैः॥एवंसप्तग्रहाणांयोगेअमितं अगणितमायुर्निर्दिष्टंज्ञानी हि॥योगजमिव अस्यत्र॥जातकशास्त्रेविद्धिः॥तद्यथा॥शुक्रायुर्दाये होरेश्वरेर्केसंस्थे
जन्मेशेचापिसौम्यदृक्॥हीनेकेंद्रगतैःपापैर्जातस्याविंशतेर्न्नतिर्भवतीत्यादि नानियतायुर्दायउक्तः अनिमिषपरमेत्यादिनाचबृहज्जातकेपरमायुर्दायउ
क्तः॥ अत्र अस्मिंजातकपद्धतौ उन्मितंगणितायुरुच्यते॥तच्चचतुर्विधं॥अंशोद्भवंपिंडजंनैसर्गिकंजीवशर्मोदितंच॥ ॥तत्रअंशायुःकर्मयोग्यगुणका
धीनं॥सचस्फुटगुणकाधीनः स्फुटगुणकस्तु उच्चचेष्टागुणकयोर्वधमूलं॥तत्रादौउच्चचेष्टागुणौस्फुटगुणंचाह॥ अल्पाइतिचेत्किरणाःरश्मयश्चअल्पाःरूप
त्रयन्यूनास्तदासरूपकीरणांघ्रिःरूपयुक्तकिरणानामंघ्रिश्चतुर्थांशोगुणःस्यात् चेत्त्रयोर्ध्वाःरूपत्रयाधिकाःकिरणास्तर्हि विभूगोर्हृद्‍एकरहितकिरणा
नामर्हृद्गुणःस्यात्॥ एवंचैष्टिकतुंगसंभवगुणौभवतः॥चेष्टारश्मिभ्यश्चेष्टागुणकः॥उच्चरश्मिभ्यउच्चगुणकोज्ञेयः॥उदाहरणं॥ रवेश्चेष्टारश्मयः॥६।५५।
५०।त्रयोर्ध्वाविभूगोर्हृदित्युक्तात्तुं०एकोनरहिताः ५।५५।५० एषामर्हृद्‍ २।५७।५५।जातोरवेश्चेष्टागुणकः॥रवेरुच्चरश्मयः॥ ४।५५।१८।रूपत्रयाधिकाः॥
एकेनरहिताः॥३।५५।१८ अर्हृद्‍ १।५५।३९।जातोरवेरुच्चगुणकः॥
चंद्रस्योच्चरश्मयः॥२।४१।८।एतेत्र्यल्पाः अतोरूप१युक्ताः ३।४१।८।
एषामंघ्रिजातोचंद्रस्योच्चगुणकः॥०।५५।१७।एवमन्येषां॥ अथस्फुट
गुणकसाधनम्॥तद्धातंइति॥तयोश्चेष्टोच्चगुणयोर्घातस्यमूलंस्फुटो
गुणकःस्यात्॥उदाहरणम्॥ रवेश्चेष्टागुणः॥२।५७।५५।रवेरुच्चगुणः
१।५५।३९।अनयोर्घातः॥५।४२।५९।अयंसूक्ष्मफलार्थंवारद्वयंषष्ट्यासवर्णितः२०५७९ अस्यमूलं१४३।२९।षष्टिभक्तंजातोरवेःस्फुटगुणकः२।२३।२९।

चेष्टागुणकाः							उच्चगुणकाः							स्फुटगुणकाः						
सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
२	१	०	२	०	०	१	१	०	१	१	१	१	०	२	१	०	२	१	१	०
५७	२८	४३	५६	२४	४०	०	५५	५५	६	३८	३३	३१	३३	२३	६	५६	२	१२	०	४४
५५	४	५८	५८	१९	४	११	३६	१७	१४	२७	२५	४६	१०	३६	४६	२२	३६	३५	३७	४०

रामः
१४

अथाश्रयगुणकमाह॥ यः स्वेति॥ स्वादीनां षण्णां वर्गे क्रमात् धृतिश्चेत्यादिषट्कानि ज्ञेयाः॥ तद्यथा॥ स्वस्ववर्गे धृतिरष्टादश १८ अधीशस्य वर्गे द्विखिलाः पंचदश १५ सुहृद्वर्गे वि
श्वे त्रयोदश १३ समवर्गे अंकाः नव ९ अरिवर्गे इषवः पंच ५ अधिरिपुवर्गे गुणास्त्रयः ३ एवमेतेषां होरादिवर्गेष्वेते अंकाः स्युः। ग्रहे ग्रहस्थाने येषां कडकव हागच्छन्ति सद्भिर्गुणोस्या
प्यः ॥होरादिवर्गे यथास्थित एव स्वारूप्यः॥ तेषां योगस्तं योगं स्वादीनां षण्णां तद्ग्रहस्य गृहस्य भेग्रहे सति क्रमादेतैः षड्भिरेकैकं वर्दमभापो षड्गुणो हरेत॥ तद्यथा॥ स्वगृहे
षड्भिः षड्घ्नैः ३६ अधीशगृहे वसुभिः ८ षड्घ्नैः ४८ सुहृद्गृहे नवभिः ९ षड्घ्नैः ५४ समगृहे अंशुमद्भिः १२ द्वादशभिः षड्घ्नैः ७२ अरिगृहे धृतिभिः १८ षड्घ्नैः १०८ अधि
रिपुगृहे जिनैश्चतुर्विंशतिभिः २४ षड्घ्नैः १४४ क्रमेण हरेदित्यर्थः॥ वर्गोत्तमे स्वांशे स्वनवमांशे स्वत्र्यंशे स्वद्रेष्काणे गृहे सति सदा रसगुणैः षड्भिः षड्भिरेव हरेत्॥

॥ यः स्वाधिपसुहृत्समार्यधिरिपोर्वर्गे धृतिः १८ खेखिला १५ विश्वांके १३ के ९ षु ५ गुणा ३ ग्रहे हि
॥ गुणितस्तद्योगः क्रमात्तं हरेत॥ तद्भे षट्त्र्ये ३६ वसु ८ गो ९ सुम १२ धृति १८ जिने २४ षट्त्र्ये ३६ घ्नैः स्ववर्गो
॥ त्तमस्वांशत्र्यंशगते सदा रसगुणैः ३६ स्यादाश्रयाख्यो गुणः॥ १७॥ ॥ १७॥ ॥१७॥

नस्वादिगृहागत हरेणेत्यर्थः॥ एवं हृते लब्धा मात्रयाख्यो गुणः स्यात॥ अस्योदाहरणम्॥ अत्र रविशत्रुगृहे स्ति अतो पंच ५ प्राप्ताः। गृहद्विगुणिता इत्युक्तात् गृहे दश
१० जाता॥ होरा तु स्वस्य वर्तते अतो होरायामष्टादश १८ द्रेष्काणः अधिशत्रोरस्ति अतो द्रेष्काणे त्रयः ३ सप्तांशः शत्रोरस्ति अतः सप्तांशे पंच ५ नवमांशत्रिंशांशो सम
स्य वर्तेते। अतः नवमांशत्रिंशांशे नव ९ द्वादशांशो अधिमित्रस्य अतः द्वादशांशे पंचदश १५ एवं जाता रवेः सप्तसु वर्गेषु अंकाः॥ अथैषां योगो भाज्य ६९ अथ भाजकः॥
रविर्वर्गोत्तमादित्रयेनास्ति शत्रुगृहे स्ति अतो भाजकः १०८ अनेन भक्ते भाज्ये लब्धे रवेराश्रयगुणकः ०।३८।२० एवमुक्तरीत्या ज्ञात्वा भाज्यांकाश्च लिख्यन्ते॥ १७॥
॥ ॥अथाश्रयगुणके विशेषसंस्कारं कर्मयोग्यगुणकं चायुर्भोगाख्यमाह॥ ॥चेदिति॥ ॥वर्गोत्तमपूर्वगः॥ वर्गोत्तमस्वनवमांशस्वद्रेष्काणगतो ग्रहश्चेद्रथरिपु·

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० हद्दे अधिशत्रुगृहे अधिमित्रगृहे भवति तदा द्विगुणितात् हीनांकात् त्रिषष्टि ६३ लब्धा क्रमेण पूर्वानीत आश्रयगुणको ऊनयुक्तः कार्यः॥ अधिशत्रुभे ऊनः॥ अ
टी०उ० धिमित्रभे युक्तः। अधीष्टभे शत्रुगृहे मित्रगृहे सति गृहांकात् द्विगुणितात् ॥ अब्धिनवकाप्त्या ९४ चतुर्नवतिभक्ता लब्धा ऊनयुक्तः कार्यः॥ शत्रुभे ऊनः मित्रभे युक्तः आ
१५ श्रयगुणकः कार्यः स्वगृहे समगृहे सति केवलो यथास्थित एव॥ एवं आश्रयगुणकः कार्यः॥ अस्योदाहरणम् ॥ अत्र वर्गोत्तमादि त्रितयमध्ये गुरुः स्वनवमां
शेस्ति। अतो गुरोरेव आश्रयगुणकस्य संस्कारः कार्यः॥ स यथा॥ गुरुरधिशत्रुगृहेस्ति अतः गुरोर्गृहांकः ६ त्रिषष्ट्याभक्तः लब्धिः ०।५।४२। गुरोराश्रयगुणकः १।४१।५०।
अधिशत्रुगृहेस्थितत्वाद्ब्रब्ध्या ऊनो जातः आश्रयगुणकः १।३५।५८॥ शुक्रो यद्यपि स्वनवमांशेस्ति संस्कारे शुक्रस्तथापि स्वभे समभे वापि संस्कारो नैव वि
द्यते इति शुक्रस्य यथास्थित एवाश्रयगुणकः॥ २।५३।२०। अन्येषां तु संस्कारनिमित्ताभावाद्यथास्थित एवाश्रयगुणकाः॥ एवं जातास्त्वादीनामाश्रयगुणकालिप्य
चेद्वर्गोत्तमपूर्वगोध्यरिसुहृद्भेतद्गृहांकात्त्रिषट् ६३ लब्ध्योनो युगरिष्टभेब्धिनवका ९४ प्तास्वे समे केवलः ॥ कार्यस्त्वाश्रय
कः सत्तस्फुटहृतेर्मूलं स्यायोग्यो गुणः खेटानां च तनोर्लवाः खयुग ४० हृच्छेषाद्गृहांशायुषः॥ ॥ १८ ॥ ॥ १८ ॥
ते॥ अथ कर्मयोग्यगुणकानयनं॥ सत्तस्फुटहृतेर्मूलमिति॥ आश्रयगुणकस्य प्रागानीत स्फुटगुणस्य आहतेर्गुणमस्य मूलं स योग्यः कर्मयोग्यो गुणः स्यात्॥ उक्तानामुच्चगुण
कादीनां मध्ये आयुः कर्मणि अयमेवोपयुज्यते स्पष्टार्थः॥ उदाहरणम्॥ रवेराश्रयगुणकः ०।३८।२०। रवेः प्रागानीत स्फुटगुणः २।२३।३६। अनयोर्घातः १।३१।३८। अस्य मूल
जातः कर्मयोग्यगुणकः॥ १।१४।१६। एवं चंद्रादीनामपि॥ अथायुरंशसाधनं॥ खेटानामिति॥ रव्यादीनां सप्तग्रहाणां लग्नस्य लवाः अंशाः कार्याः॥ खयुगहृच्छेषाः
चत्वारिंशद्भक्तशेषः ग्रह आयुषः अंशाः भवन्ति॥ अस्योदाहरणम्॥ रविः २।१४।२०।५८। राशयः त्रिंशता गुणिताः ६० अंशैर्युताः १४ जाताग्रहस्यांशाः ७४ च
त्वारिंशद्भक्ता ४० शेषं रवेरायुरंशाः ३४।२०।५८। एवं चंद्रादीनामपि जाता अंशायुरंशा लिख्यंते ॥ अथ चक्रपातहानिमाह॥ ॥ १८ ॥ ॥ षड्भाल्पे राम०
ति०॥ खेचरोनंडद्ये लग्ने षड्भाल्पे सति इयं हानिर्नान्यथा॥ अंशास्ते इति खाग्निभिः॥ तद्यथा॥ लग्नाद्ग्रहः शोध्यः शेषः षड्राशिभ्यः हीनं भवति॥ तदा अस्यांशाः॥ १५

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

	सू·	चं·	मं·	बु·	बृ·	शु·	श·		ग्रो·
१०	३०	२६	२६	६	१८	१८	ग्रह
१८	१८	२५	६	६	६	६	होरा
३	५	१३	६	३	१५	६	द्रे·
५	१३	१८	१८	६	१३	३	स·
६	५	६	१३	१८	१८	६	न·
१५	५	१३	१३	३	१३	१५	द्वाद·
६	१३	१३	५	१३	१८	१३	त्रिं·
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	यो° हरि·

॥ [illegible] ॥

कार्याः॥ त्तैरंशैरुद्धृतैः खाग्निभि ३० र्यद्दब्धं तद्रूपा ॥ च्छोध्यं गुणं स्यात् ॥ एकाल्पे सति ॥ अस्य चरखाग्निभा· ॥ जितलवैः लग्नाद्ग्रहः शोध्यः शेषं एकाल्पं चेत्तर्हि तस्य अंशाः त्रिंशाद्भि ३० र्भाज्याः ॥ यद्दब्धं तस्माद्द्रूपाच्छो ध्यंगुणः स्यात् ॥ सौम्यो नितेत्वर्हितैः ॥ शुभग्रहे रूनिते· उदये सति उक्तवद्यद्दब्धं तस्माद्द्रूपाच्छोध्यंगुणः। स्यात्। एकभे ग्रहे रूनिते उदये सति उक्तवद्यद्दब्धं तस्मा

स्व·	उमि	मि·	सम·	शत्रु·	उश·	सप्तवर्गाः ॥ ० ॥						
१८	१५	१३	९	५	३	ग्र·	हो·	द्रे·	स·	न·	द्वा·	त्रिं·
३६	४५	५४	७२	१८	१०८	१०	१८	३	५	९	१५	९

॥ ० ॥ रव्यादिनां कर्मयोगः स्तु· व्या ॥

सू·	चं·	मं·	बु·	बृ·	शु·	श·	सू·	चं·	मं·	बु·	बृ·	शु·	श·
०	१	२	२	१	२	१	१	१	१	२	१	१	१
३८	५१	५८	५१	३५	५३	३	१४	५८	२१	२५	२३	४२	५३
२०	१५	५३	४०	५८	२०	२०	९	५१	५१	६	२८	३०	११

॥ षड्भाल्पे ५।१६ सति खेचरेणोदये स्यांशोध्यतैः खाग्निभि। ३० स्वेकाल्पे ११।१६ स्य चरखाग्नि ३० भाजितलवैः सौम्यो नितेत्वर्धितैः
॥ ऊनाभूर्गुण एकभेद्विबहुषुत्वेकस्य बहोर्जसः ; कार्यास्तद्दनिजापुरंशककलाश्चक्रार्धहानिस्त्वियम् ॥ ॥१८॥ ॥ १८ ॥
द्रूपाच्छोध्यंगुणः स्यात् एकभे द्विबहुषु एक राशौ द्वौ ग्रहौ बहुषु वा तन्मध्ये बहोर्जसः अधिकषड्बलैकस्य एकग्रहस्यैव गुणकः कार्यः नान्यस्य इदं सर्वेषां मतम्
अस्योदाहरणं ॥ अत्र लग्नं ०।२२।१२।४६ ॥ रविणा २।१८।२७।५८ ऊनं जातं १०।७।५१।४८ अत्र खेचरेणोदयस्य षड्राशिभ्योधिकत्वान्नैव हानिसंभवः ॥ अत्र कल्पित
लग्नं ॥ २।३।५६।२८ बुधः ।८।८।२४।१६। अनेन ऊनीकृतं लग्नं ५।२६।३२।१२ अस्य अंशादिके: १७६।३२।१२ भजेत् खाग्नयः ।३०। सवर्णितौ भाज्यभाजकौ भाज्य
कः ।६३५५३२ भाज्यः १०८०००० भाजनेन हृते भाज्ये लब्धं ०।१०।११ अयं शुभग्रहोस्ति अतो द्वैं ०।५।५ रूपाच्छुद्धं ०।५४।५६। गुणकः । एवं सर्वत्र ज्ञेयम् । अस्मिन्
उदाहरणे रविचंद्रभौमबुधगुरुशुक्राणां चक्रपाताद्द्व हानिसंभवो नास्ति ॥ शनेः संभवोस्ति साध्यते । लग्नं ०।२२।१२।४६ शनिना ०।१३।३८।५२ ऊनं जातम्

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी०उ० १६

	स्.	चं.	मं.	बु.	वृ.	शु.	श.	ल.		स्.	चं.	मं.	बु.	वृ.	शु.	श.		०
	३४	२	११	३३	२८	५	१३	२२		२०६	५४५	७०५	२०११	१०११	३१३	५६५		॥
	२०	२५	४५	३१	३५	१३	३८	१२										०
	५८	३२	४६	४२	६	५४	५२	४६		५८	३२	४६	४२	६	४५	१५		॥
																		०

०।०।३३।५८।अस्यांशाः ८।३३।५४ त्रिंशद्भक्ताः लब्धं ०।१७।७ रूपाच्छुद्धं शनेरायुरं
शानां गुणकाः ०।४२।५३ साधितगुणकस्य कृत्यमाह ॥ तद्गुणेति ॥ एवं यः ग्रह
स्य गुण उत्पद्यते तेन गुणेन घ्नाः गुणिता निजायुरंशजकलाः कार्याः । एवमत्र
गुणेनैव वक्रार्द्धहानिरुक्ता ॥ अस्योदाहरणम् ॥ शनेरायुरंशाः १३।३८।५२।
वक्रपातार्द्धहानिगुणकेन ०।४२।५३ गुणिताः ९।४५।१५ जाता जाता हा
निसंस्कृताः शनेरंशाः ॥ अथ वर्षाद्यंशायुर्दायानयनमाह ॥ १९ ॥ ॥ दायांशेति ॥ ॥ अत्रायं विधिः ॥ यस्य ग्रहस्य वक्रपातार्द्धहानिसंभवोस्ति ॥ तस्य हानि

॥ दायांशोत्थकलास्वयोग्यगुणकघ्नाः स्वाभ्रनेत्रोद्धृता २०० अंशायुर्द्युसदांसमादितु तनोर्दायांशकास्त्र्याहताः ॥ दिग्भक्ता
हि समादि चेत् तु बलवद्व्यग्नं तदा लग्नभैस्तुल्याब्दैः सहितं हि निघ्नश्शरद्वागादितो मासयुक् ॥ ॥ २० ॥ ॥ २० ॥

संस्कृताः आयुः कलात्मा द्याः । ता आयुः कलात्मका विकलाश्च स्वयोग्यगुणकघ्नाः । स्वीयेन पूर्वसाधितेन कर्मयोग्यगुणकेन गुणनीयाः स्वाभ्रनेत्रोद्धृताः शत
द्वयं २०० भक्ता लब्धं द्युसदां ग्रहाणां समादि वर्षादि अंशायुर्भवति ॥ तत्रायं भजनविधिः ॥ आयुरंशोत्थकलाः स्वयोग्यगुणकेन गुण्याः । शतद्वयेन भक्ताः ।
फलं वर्षाणि । शेषं कला विकलाश्च द्वादशभिर्गुणयेत् ॥ विकलाः षष्ट्या विभज्य लब्धं कलासु योजयेत् ॥ पुनः शतद्वयेन भाज्यं लब्धं ते मासाः । ततः शेषं
त्रिंशता संगुण्य षष्ट्या लब्धं कलासु संयोज्य शतद्वयेन भाज्यं लब्धं दिवसाः । पुनः शेषं षष्ट्या संगुण्य विकलाभिः संयोज्य शतद्वयेन भाज्यं लब्धं घटिकाः । पु
नः शेषं षष्ट्या संगुण्य शतद्वयेन भाज्यं लब्धं पलानि ॥ एवं समादि स्यात् ॥ अथ लग्नायुः साधनं ॥ तनोरिति ॥ तनोर्दायांशकाः त्र्याहताः त्रिगुणिता दिग्भक्ताः
दशभक्ताः सपादं लग्नायुः स्यात् ॥ अत्रापि वर्षमासाद्यानयनं प्राग्वदेव ॥ अथ चेद्व्यग्नं बलवत् षड्रूपेभ्योधिकबलं तदा लग्नभैस्तुल्याब्दैः लग्नराशितु

राम० १६

CC-0. In Public Domain Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

लेवर्षैः पूर्वानीतलग्नायुषि योज्यं ॥ ततो द्वित्रिघ्नशरहृल्लग्नादितोऽसावयुक्तश्च लग्नस्य भागादिमथ मं द्वित्रिघ्नं पंचभक्तं यल्लब्धं मासाः ॥ शेषं त्रिंशद्गुणं शरभक्तं लब्धं दिव
साः ॥ शेषं षष्टिगुणं शरभक्तं लब्धं घटिकाः ॥ शेषं षष्टिगुणं शरभक्तं लब्धं पलानि ॥ अनेन मासादिना लग्नायुः संयोज्यं ॥ अथोदाहरणम् ॥ खेटांशोऽत्र कलाः ॥
२०६०१५८ कर्मयोग्यगुणकेन ॥ ११४१८ ॥ गुणिताः २५५४७१० एवं चंद्रादीनामपि कृतेऽस्याम् ॥ रवेकर्मयोग्यगुणकेन गुणिताः आयुः कला २५५४७१० स्वाभ्रनेत्रोद्धृता
लब्धं वर्षाणि १२ शेषं १४७१० द्वादशगुणितं १७६४१० द्विशत्याभक्तं लब्धं मासाः ८ शेषं १९६४ त्रिंशद्गुणितं ॥ ४६९१० द्विशद्भक्तं लब्धं दिवसाः २४ शेषं १२०१० ष
ष्टिगुणितं ७२०७१० द्विशत्याभक्तं लब्धं घटिकाः ॥ ३६ शेषं १०१० षष्टिगुणं ० द्विशत्याभक्तं लब्धं पलानि ० एवं जातं वर्षादिकं रवेरायुः ॥ १२।८।२४।३६।० एवं चंद्रादी
नामपि ॥ तनोर्दर्यांशकाः २२।१२।४६ ॥ आहृताः ॥ ६६।३८।१८ द्वादशभक्ताः लब्धं वर्षाणि ६ शेषं ६।३८।१८ द्वादशगुणितं ७८।३८।३६ द्वादशभक्तं लब्धम् मासाः
७ शेषं ६।३८।३६ त्रिंशद्गुणितं २०८।४८।० द्वादशभक्तं लब्धं दिवसाः २८ शेषं ८।४८।० षष्टिगुणितं ५२८ द्वादशभक्तं लब्धं घटिकाः ५८ शेषं षष्टिगुणितं ४८० द्वादश
भक्तं लब्धं पलानि ४० एवं जातं वर्षाद्यं लग्नायुः ६।७।२८।५८।४० लग्नबलं ६।४०।१४।२८ षड्रूपेभ्योऽधिकमस्ति अतो लग्नस्य सबलत्वाल्लग्नराशि० तुल्ये
वर्षैर्लग्नायुर्युक्तं ६।७।२८।५८।४० लग्नस्य भागादि २२।१२।४६ द्वित्रिघ्नं ४४।२५।३२ पंचभक्तं लब्धं मासाः ८ शेषं ४।२५।३२ त्रिंशद्गुणितं १३२।४६।० पंच
भक्तं लब्धं दिवसाः २६ शेषं २।४६।० षष्टिगुण १६६।० पंचभक्तं लब्धं पलानि १२ एवं मासादिना ८।२६।३३।१२ लग्नायुर्युक्तं जातं स्फुटं लग्नायुर्वर्षाद्यं ७।४।
२५।३२।१० ॥ अथ पिंडे नैसर्गिकजीवशर्मायुर्दायेषु त्रिषु आयुर्भागात् अंशात् हानिं चाह ॥ ॥२०॥ ॥ स्वोच्चात्तद्वति ॥ ॥ द्युनवरोऽग्रहः स्वोच्चोनः कार्यः ॥ ;
सतु अग भात्समधिको राशिषट्काधिको ग्राह्यः ॥ अस्य स्वोच्चदा अर्क भ २ ऊनं विधेयं तद्भागाः शेषस्य भागाः कार्याः ॥ यदि द्युचरो अरिगृहस्थः तु गृहे समितस्तदा
तस्य ग्रहस्य भागा गुणांशेन तृतीयांशेन तुल्याः कार्याः ॥ वक्रगं विना ॥ वक्रो भौमः ॥ अन्ये वक्रगतिग्रहमिच्छंति तद्बहुभिरुपेक्षितत्वान्नादरणीयं शत्रुभौमस्थित
दा तत्स्वांशादिकस्य त्र्यंशेन ग्राह्यः ॥ अस्तंगतो यो ग्रहस्तस्य भागाद्या प्रतिहिताः कार्याः शनिसितांश्या विना शनिशुक्रौ अस्तंगतावपि अर्द्धेन हरन्ति ॥ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी० ७० ॥तथा च बादरायणः॥ अस्तं याताः सर्व एवार्द्धहानिं कुर्युर्हित्वा दैत्यपूज्यार्कपुत्राविति। एतत्तहानिद्वये युगपत्प्राप्तौ एका अधिका हानिः कार्या॥ एतदुक्तं भव
ति वैरिगेहे त्र्यंशो हानिः॥ कार्येत्यस्यः शनिसितयोर्हानिः। द्वये त्र्यंशहानिरेव यतस्तयोरस्तहानिर्नास्त्येव॥ यथाह यवनः॥ खेचरो जायते योर्द्ध त्र्यंशयोरपहारकः॥
१७ आयुषः सहरेदर्धं त्र्यंशः शुक्रशनैश्चरावितिः॥ अथ पिंडनिसर्गजे पि आयुर्दाये प्रागादिता चक्रार्द्धहानिर्भवेत् षड्भाल्पेइत्यानीतगुणकेन ते भागागुणनी
या इत्यर्थः॥ अत्रायं विशेषः॥ शत्रुभे ग्रह इत्यत्र स्वाभाविकशत्रुर्ज्ञेयो न तु तात्कालिकशत्रुः॥ नन्वेकं न इंद्रस्य शत्रोरभावात् त्र्यंशहानिः॥ कदापि न स्यादिति
चेत्सत्यम्॥ न ह्ययं नियमोस्ति यतः त्र्यंशहानिः सर्वेषां संभवतीति तथा चंद्रस्य त्र्यंशहानिरपीति किंच सप्तवर्गजबले अधिशत्रुभे दत्तांशकइति चंद्रस्यासं
भवेपि यथा अत्र ग्रहबलार्थमुक्तं तद्वदत्रापि नस्तु॥ तात्कालिकमैत्री हि तत्रैव प्रवर्तते यत्राधिमित्राधिशत्रुविचारोप्यस्ति न तु केवलशत्रुमित्रविचारे मतेत्॥

स्वोच्चे नीचे द्युचरांगहृद्भाल्पमधिको ग्रहोल्पको नार्के १२ भंतद्भागाद्युचरे रिभयद्विगुणं त्र्यंशोनाविना वक्रगम्॥ व्याख्या २

अस्तमिते विनाशनिसितौ हानिद्वये त्वाधिके काथापैंडनिसर्गजीवगदिते चक्रार्द्धहानिर्भवेत्॥ २१॥ ॥ २१ ॥ ॥

तात्कालिकमैत्री विचारे शत्रुभे ऽधिशत्रुभे च हानिविशेषेण भाव्यम्॥ ननु उभयत्र ग्रहे प्राप्ते एव हानिः संभवतीति॥ उदाहरणम्॥ रविः २।१४।२०।५८ स्वोच्चेन ०
१०।ऊनः २।४।२०।५८ अयं राशिषट्कादूनोस्ति अतो भगणात् शुद्धः॥ ९।२५।३९।२ अस्य भागाः २८९।३९।२ एवं चंद्रादीनामपि न्यासः॥ शत्रुगृहे ऽस्तंगते सत्युदाहर
णम्॥ अत्र बुधोऽस्तंगतोस्ति एतेन बुधस्यायुरंशाः १३४।१७।५१ अत्र गुरुः शत्रुगृहेस्ति अस्तंगतोस्ति। अत्र हानिद्वये प्राप्ते अधिका हानिः कार्या इत्युक्तम्॥
गुरोरायुरंशाः ३३३।३५।२८। हि भक्ता जाता गुरोरायुरंशाः १६६।४७।३४ अत्र शनिः शत्रुगृहेस्ति शनेरंशाः १०६।२१। त्र्युणांशो ६२।७। रनाजाताः शनेरायुरंशाः रा० म०
१२४।१४।३६॥ एवं बुधगुरुशनीनां जाता आयुरंशाः अन्येषां तु यथास्थित एव शनेः चक्रपातार्द्धहानिगुणकेन ०।५२।५३ स्वकीय आयुरंशाः १२४।१४।३६॥: १०
गुणिताः ८०।४७।३६ अथ शत्रुक्षेत्रास्तंगतचक्रपातार्द्धहानिसंस्कृतायुर्भागा लिख्यन्ते॥ पापग्रहे लग्ने सति एषां भागानां हानिविशेषमाह॥ २१ ॥ ए॰

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ द्वादशांशा इति ॥ ॥ तनुगे लग्नगे खले पापग्रहे सति द्युसदां ग्रहाणां द्वादशांशाः पृथक् तनुलवाद्विघ्नाः ॥ लग्नस्य राशिं विहाय लग्नस्यांशादिना गुणनीया
षष्ट्युद्धृताः ॥ आप्ताना ॥ आप्तालब्ध्या लवादिकया पृथकस्थाः ऊनाः कार्याः ॥ यदि च तस्मिन् तनुगे खले सदृष्टे शुभग्रहदृष्टे सति अर्द्धया लब्ध्या ऊनाः
कार्याः ॥ अथापरे आचार्या इति वदंति ॥ तया आप्त्या उग्रोदयभावजेन लग्नगतस्य पापग्रहस्य लग्नस्य भावफलेन आरोहावरोहफलेन निघ्ना ऊनाः
कार्याः सौम्यदृष्टे शुभग्रहदृष्टे अर्द्धया आप्त्या ऊनाः कार्याः अत्र क्रूरशब्देन क्षीणेंदौ सति इयं हानिर्न स्यात् ॥ चंद्रस्तु सर्वदा शुभ एव अतः एव क्रूरवि
लग्नसहिते सादिदृह ज्ञानकश्लोकव्याख्याते ॥ अहोत्पलेन क्रूरशब्देन क्षीणचंद्रमा न ग्राह्य इत्युक्तम् ॥ तनुगो ग्नौ लग्नगो यो हो पापग्रहो चेत्तर्हि त
योर्मध्ये बलाधिकस्य षड्बलाधिकस्य भावफलेन निघ्ना आप्त्या ऊनाः कार्याः ॥ तत्साम्ये तयोः षड्बलयोः साम्ये सति पुष्टफलेनेति ॥ यत्तु पुष्टमधिके भावफलं

॥ द्वादशांशा द्युसदां पृथक् तनुलवाद्विघ्नाः खषट्भ्यु ३६० घ्नता आप्तोनाः तनुगे खले यदि च सदृष्टेऽर्धयोथापरे ॥ निघ्ना उग्रो ६
दयभावजेन तनुगोग्नौ चेद्बलिष्ठस्य तत्साम्ये पुष्टफलेनेति तनुपेऽस्मिन्नाशजे सैव क्रिया ॥ २२ ॥ ꣸ ॥ २२ ॥ ॥

॥ अंशाः पूर्वेषां च ॥

सू॰	चं॰	मं॰	बु॰	बृ॰	शु॰	श॰	ल॰	यो॰
१२ ८ २४ ३६ ०	१ २४ २४ ३७ ४८	४ ६ १३ ० ३६	२५ ३ २६ ५४ २६	११ ११ ४ ४२ ३६	२ ८ ५ १३ १२	२ ७ ३ ४५ ०	७ ४ २५ ३२ ०	[illegible] [illegible] १८ २७ ४८

सू॰	चं॰	मं॰	बु॰	बृ॰	शु॰	श॰
२६५ ३६	२३० ३४ २८	२४६ १४ १४	१३४ १५ ५१	१६६ ४७ २४	२७१ ४६ ६	८८ ४७ ३६

सू॰	चं॰	मं॰	बु॰	बृ॰	शु॰	श॰
० १०	१ ३	६ २८	५ १५	३ ५	११ २७	६ २०

सू॰	चं॰	मं॰	बु॰	बृ॰	शु॰	श॰
२६५ ३६ २	२३० ३४ २८	२४६ १४ १४	२६८ ३१ ४२	३३३ ३५ ६	२७१ ४६ ६	१८६ २१ ८

तेनैव विघ्ना आप्तोनाः कार्याः ॥ उग्रोदयभावजेन नि[illegible]घ्ना आप्त्या ऊना इत्यु
क्तम् ॥ एतद्युक्तिसहं दृश्यते ॥ कथं पूर्णे लग्नभावफले ॥ तर्हि उक्तासंपू
र्णहानिः ॥ यथा भावफलं न्यूनं तथा हानिरपि न्यूना भवति ॥ भावफलाभा
वे हानेरभाव इति सद्युक्तिरेव ॥ अस्मिन् लग्नगे खले तनुपे लग्नपजे
सति इयं हानिर्न स्यात् असौ क्रिया अंशजे अंसुयुर्दायेन नास्त्येव ॥
एतदुक्तं भवति ॥ लग्नगः पापो यदि लग्नेशो भवति ॥ तदा इयं हानि
र्न कार्या ॥ कथं यो यो भावः स्वामिदृष्टो युतो वा स्यादिना स्वामियोगः
[illegible]ः स्यात् ॥ स हानिकरो न भवतीति सद्युक्तम् ॥ लग्ने खले सति या हा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० निक्रियास्म अंशजे अंशायुर्दाये नास्त्येव॥ शत्रुक्षेत्रस्थ हानिः॥ अस्तंगते च हानिः पापे लग्ने च हानिः॥ एतत्त्र हानित्र यं पैंडादित्रिके षुडक्तं कथितं॥ एतत्सर्वं
॥ टी०जा० मुक्तं ह्यालुगिपहृतो लग्ने चेदसुभस्तदोदयगृहाङ्क्लितांशनिघ्नं फलं क्रूरास्यादयभावजं यदितनो द्वौ वे द्वलिष्टस्य च॥ चेत्सोप्यधिकभावजेन बलयोस्तिनम
१८ हायुः कलानिघ्ना रवाभ्र रसेंदुसविहृता लब्धं त्यजेत्स्वायुषः॥१॥ क्रूरः सोपि सुभेक्षितो यदि नदात त्त्र ध्रुखंडं त्यजे॥ त्रेनत्कर्म विलग्नपेत्तनुगते क्रूरे
पिंडांशायुषि॥२॥ एमहृहस्न पहृतावपि॥ क्रूरलग्नोस्यफलं भावजं यत्सपूर्णं चेत्सुष्टमध्यतुपानात्त्र॥ एवं लब्धे नोनितास्वापुरंशाः खेटानां तद्युक्तिमुक्तं यतः
स्यात्॥१॥ अस्मिन्नुदाहरणे॥ शनिर्लग्ने स्तित्सुभेन चंद्रेण दृष्टोस्ति॥ अस्योदाहरणम्॥ खिदायांशाः २८५।३८।२ एथकुस्याः २८५।३।५८।२ तत्तुलवादिना॥
२२।१२।४६ गुणिताः ६५६७।१३।१२ खषट् ३६० सुहृताः आप्तिर्लवाद्या १८।१४।३२ सुभदृष्टत्वादर्धिताः ९।७।१६ अनया पृथकुस्था दायांशाहीनाः २८६
।३।१४ ईजातारवेरायुरंशाः॥ अपरमत्तोदाहरणं॥ आप्तिः १८।१४।३२ लग्नस्यशनिभावफलेन।०।२९।२ निघ्नीः ८।४८।३७ सुभदृष्टत्वादर्धितः ४।२४।४८॥
गोद्वा १९ स्तत्व १५ तिथि १५ प्रभाकर १२ तिथि १५ स्वर्गा २१ नखाः २० पैंडजे नैसर्गेन रख २० भू १ द्वि २ गो ९ धृति १८ नखा २० पंचाशद
को ५० हुणाः॥ दायांशास्वगुणेर्हता हि भगणा ३६० शाप्तासमा ह्यायुषी स्वर्गा २१ प्ताध्वसमा द्विजैव मिभ प्रहृत स्तोशेर्घटाघन्विनं २३
अनया पृथकुस्याद्दायांशाहीनाः जातारवेरायुरंशाः २९१।१२।१४॥ एवं चंद्रादीनामपि साध्याः॥ अथ पैंडनैसर्गजीवशर्मोक्तानां त्रयाणामायुर्दामानां वर्षा

	सू.	चं.	मं.	बु.	बृ.	शु.	श.	ख्या
	२८६	२२३	२३५	१३०	१६१	२६३	८६	दीनां
	३१	२७	३८	७	३८	२३	३	दाया
	४६	४०	२६	३०	५०	३	१५	शाः

द्यानयनमाह॥ २२ ॥ ॥गोद्वाइति॥ ॥पिंडजे पिंडायुर्दाये अर्कादीनां गोद्वा इत्यादयः सप्तक्रमेण गुणकाः स्युः॥
तत्रार्कस्य गुणो गोद्वाः गावश्च अब्ज्रश्च गोद्वाः॥ गावो नव अब्दश्चंद्रः एकः एव मेकोनविंशतिरित्यर्थः॥ चंद्रस्य तत्
त्वानि पंचविंशतिः॥ भौमस्य तिथिः पंचदश॥ बुधस्य प्रभाकर द्वादश॥ गुरोः तिथिः पंचदश॥ शुक्रस्य स्वर्गा एक रम०
विंशतिः॥ शनेर्नखाः विंशतिर्गुणः स्यात्॥ अथ नैसर्गेः निसर्गायुर्दाये अर्कादीनां नखादयः॥ क्रमेण गुणकाः स्युः १८
तत्रार्कस्य नखाः विंशतिः चंद्रस्य भूरेकः॥ भौमस्य द्वौ॥ बुधस्य गो नव॥ गुरोर्धृतिरष्टादश॥ शुक्रस्य नखा विंशतिः

CC-0. In Public Domain Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

शनेः पंचाशद्गुणः स्यात्॥ अथ ग्रहाणां पूर्वोक्तायुर्दायांशाः॥ स्वगुणैः पिंडे पिंडोक्तैः गुणैः नैसर्गे निसर्गोक्तैः स्वगुणैर्हताः कार्याः॥ ततो भगणांशैः षष्ट्यधिकैस्त्रिभिः
शतैर्भाज्याः एवं समाद्यं वर्षाद्यं आयुषां पिंड निसर्गजे भवतः॥ भजनप्रकारस्तु पूर्ववत्॥ अथ जीवशर्मोक्तायुर्दायानयनमाह॥ स्वर्गोन्ना इति॥ स्वर्गोन्नाश्चेति चक्रा
त्पूर्वोक्ता ग्रहाणामायुर्दायांशाः स्वोच्चोन इत्यादिनाहृतास्ते स्वर्गोन्नाः एकविंशतिभक्ता हृताः समादि वर्षाद्यं जैवं जीवशर्मोक्तमायुः स्यात्॥ किंलक्षणम्॥ इभ

पिंडजेगुणकाः॥							नैसर्गगुणकाः॥						
सू·	चं·	मं·	बु·	बृ·	शु·	श·	सू·	चं·	मं·	बु·	बृ·	शु·	श·
१९	२५	१५	१२	१५	२१	२०	२०	१	२	९	१८	२०	५०

हत्स्वांशैर्घटीषड्विंतं इभैः अष्टभिः ह्रियंते इभहताः इभहतनश्चेते स्वांशाश्च इभहतस्वांशास्तैरित्यन्वयम्
एतदुक्तं भवति॥ यस्य ग्रहस्य पूर्वं आयुः साधितं तस्यायुर्भागाः अष्टभिर्भाज्याः लब्ध घटीस्थाने अन्वितं कार्यं
अस्योदाहरणम्॥ रवेर्दायांशाः १८९।३१।४९ रवेर्गुणकेन १९ गुणिताः ५५४४।३।३४ भगणांशैः ३६० र्भ
क्तं लब्धं वर्षाणि १५ शेषं ४४।३।३४ द्वादशगुणं ५२८।४२।४८ भगणांशैर्भक्तं॥ लब्धं मासाः शेषं १६८।४२।४८॥ त्रिंशद्गुणं भगणांशैर्भक्तं लब्धं दिवसाः १४ शेषं
२१।२४।० षष्टिगुणं १२८४।० भगणांशैर्भक्तं लब्धं घटिकाः ३ शेषं २०४।० षष्टिगुणं १२२४० भगणांशैर्भक्तं लब्धं पलानि ३४ एवं जातं रवेः पिंडायुर्वर्षाद्यं १५।१।१४।३
।३४ एवं चंद्रादीनामपि॥ अथ नैसर्गे उदाहरणम्॥ रवेर्दायांशाः २८९।३१।४९ रवेर्गुणकेन २० गुणिकेन २० गुणिताः ५७३०।३५।२० भगणांशैर्भक्तं

सू·	चं·	मं·	बु·	बृ·	शु·	श०	[illegible]
१५	१५	९	४	९	१५	४	
१	६	११	४	८	४	७	
१४	[illegible]	२९	१	२४	११	११	
३	३१	३९	२८	५२	४	५	
३४	४०	३०	०	३०	३	०	

लब्धं वर्षाणि १५ शेषं ३३०।३५।२० द्वादशभिर्गुणितं ३९६७।४।० भगणांशैर्भक्तं लब्धं मासः ११ शेषं ७।४।० त्रिंश
द्गुणं २१२।०।० भगणांशैर्भक्तं लब्धं दिवसाः॥० शेषं २१२।०।० षष्टिगुणितं १२७२०।०।० भगणांशैर्भक्तं ल
ब्धं घटिकाः ३५ शेषं १२० षष्टिगुणं ७२०० भगणांशैर्भक्तं लब्धं पलानि २० एवं जातं रवेर्निसर्गायुर्वर्षाद्यम्॥
१५।११।०।३५।२०। एवं चंद्रादीनामपि ज्ञेयम्॥ अथ जैवोदाहरणं॥ रवेर्दायांशाः २८९।३१।४९ स्वर्वर्ग २१ भ०
क्तं लब्धं वर्षाणि १३ शेषं १३।३१।४९ द्वादशगुणितं १६२।२१।१२ स्वर्वर्ग २१ भक्तं लब्धं मासाः ७ शेषं १५।२१।१२॥
त्रिंशद्गुणं ४६०।३६।० स्वर्वर्गभक्तं लब्धं दिवसाः २१ शेषं १९।३६।० षष्टिगुणं ११७६।० स्वर्वर्गभक्तं लब्धं घटिका

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० पु६ पलानि० एवं रवेः जीवायुः १३।७।२२।५६।० रवेरंशाः।। २८।६।३१।५६ इभक्त्वा लब्धं घटिका ३५।४८ घटिकादिषु ५६।० अन्वितं ३१।४८ एवं जातो रवेर्जीवायुर्वर्षा
टी० पु० द्यम् ।।१३। ७।२२।३१।४८।। एवं चंद्रादीनां।।। अथ पिंडादि त्रिषु आयुर्दायेषु लग्नायुर्दायानयनमाह।। २३।। ।।स्यादिति।। ।।विभक्तनोः विगतानि भानि
१६

निसर्गायुर्वर्षाद्यम्०								जीवायुर्वर्षाद्यम्०						
सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०	०	सू०	चं०	मं०	बु०	बृ०	शु०	श०
१५	०	१	३	८	१४	११	०	१३	१०	११	६	१७	१२	४
११	७	३	३	०	७	११		७	७	४	२	८	६	१
०	१२	२१	१	२६	११	१२	०	२२	२१	११	१०	११	१५	५
३५	२७	१८	६	३६	४२	३१	०	३१	१३	२८	५६	२५	४२	२३
१०	४१	५२	०	०	०	४८	०	४८	३२	५०	१५	५५	२०	३६

राशयो यस्मात् तद्विभं विभं च तत्तनुश्च विभतनुः विभतनोः लिप्ताः खनखोद्धृताः शतद्वयहृताः व
र्षादि लग्नायुः पिंडाद्यत्रिके पैंडनिसर्गजीवायुर्दायेषु ज्ञेयम् ।। तत्र लग्नायुः अंशकसमं लग्नभुक्त
नवांशकसमं निखिले एवाचार्यैः स्मृतं केचिद्रतु लंप्लग्नराशितुल्यं स्मृतं यस्य राशिनवांशयोः
मध्ये यस्य स्वामी अधिकवलस्तदेव कार्यमित्यपरेः स्मृतं द्वयोर्मध्ये अंशकनाथे अधिकबले अंश
तुल्यं ग्राह्यं राशिनाथे अधिकबले राशितुल्यं ग्राह्यमित्यर्थः ।। नेनाद्या मिति० अयमेरेव मुक्तम०
स्याल्लिप्ताः खनखा २०० हृता विभक्तनोर्वर्षादि पेंडाद्यत्रिके लग्नायुर्निखिले स्तदंशकसमं केचिद्रतु तुल्यं स्मृतम् ।। यस्य राशि
बलस्तदेव हि परे तेनाढ्यमन्यैर्यदंशायुर्वलयथाशतुल्यमखिलो केऽग्राह्यमेवादिमम् ।। २४ ।। ।। २४ ।। ।।२४।।
अंशायुर्वद्लग्नायुः स्यात्तेन अंशसमेन राशितुल्ये नवा आद्यं कार्यमेवमेतत् केषांचिन्मते षुस त्वपि आदिमं प्रथममानीतं अंशसममेव बहुसमतं ग्राह्यमि
त्यर्थः ।। अस्योदाहरणम् ।। विभतनो २२।१२।४६ लिप्ताः १३३२।४६ खनखोद्धृताः लब्धं लग्नायुर्वर्षाद्यं ६।७।१८।५८।४६ इदं त्रिषु आयुर्दायेषु ज्ञेयम् ।। एतेषु च
तुर्णायुर्दायेषु सत्सु कदा कस्य मया स्यमिति ।। अंशायुरित्येति ।। लग्नार्कचंद्राणाम ध्येतनो लग्ने अधिकवले सति षड्रूपाधिके षड्वलैक्ये सति ।। २४ ।। ।।
अंशायुः साधनं ।। इने सूर्ये षड्रूपाधिके षड्वलैक्ये सति पैंडं पिंडायुः साध्यं विधौ चंद्रे षड्रूपाधिके षड्वलैक्ये सति अंशायुः साध्यं ।। इने सूर्ये षड्रूपाधिके पिंडायुः सा
ध्यं विधौ चंद्रे षड्रूपाधिके षड्वलैक्ये सति निसर्गायुः साध्यं ।। एषामेकस्य न्यूनबलं षड्रूपादल्पं बलं तत्तुल्यबलं। द्वयोः षड्रूपाधिकं द्वयोर्बलं तत्तदा तज्ज्ञायुषो राम०
स्तयोः प्रोक्तायुषोः योगार्द्धमायुः स्यात् ।। तद्यथा ।। लग्नार्कयोः समबलयोः षड्रूपाधिकबलयो अंशायुः पिंडायुषोर्योगार्द्धमायुः स्यात् ।। लग्नेंदोः समबलयोः १६

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

षड्रूपाधिकबलयोः अंशायुषा निसर्गायुषोर्योगार्द्धमायुः स्यात् ॥ रविचंद्रयोः षड्रूपाधिकबलयोः पिंडायुर्निसर्गायुषोर्योगार्द्धमायुः स्यात् ॥ चेत्त्रयः लग्नसूर्यश
शिनः ॥ समबलाः षड्रूपाधिकबलाः तदाद्या पूर्वं षित्रयाणां आयूंषि त्रयाणां त्रिबले निहत्य योगं कृत्वा वीर्यैक्येन हरेत् ॥ तदा तत्तु आयुर्भवेत् ॥ तद्यथा अं
शायुः पिंडं निसर्गायुः साध्यः त्रिबलैर्निहत्य लग्नबलेन अंशायुर्दायो गुणनीयः सूर्यस्य षड्बलेन पिंडायुर्दायो गुणनीयः ॥ चंद्रस्य षड्बलेन निसर्गायुर्दा
यो गुणनीयः ॥ अत्र गुणनप्रकारः ॥ वर्षाणि द्वादशगुण्यानि अधः मासमासंयुक्तानि मासाः भवंति ॥ मासाश्च त्रिंशद्गुण्याः अधस्य दिनसंयुक्तानि दिनानि भवं
ति ॥ इदं दिनघटीपलात्मकमंशायुः लग्नबलेन गुण्यम् एवं सर्वत्र ग्रहाणां तथैव सूर्यबलेन पिंडायुर्दायो गुणनीयः ॥ तथैव चंद्रबलेन निसर्गायुर्दायो गु

॥ अंशायुश्च तनाविनेधिकबले पैंडे निसर्गे विधौ स्याच्चेत्तुल्यबलेद्वयोर्युतिदलं तज्ञायुषोश्चेत्त्रयः ॥ आयूंषि त्रिबलैर्निह
त्य च युतिर्वीर्यैक्यहृद्वा त्रिजायुर्युसाम्त्रिलवोथजेचमुदितं चेद्धीनवीर्यास्त्रयः ॥ २५ ॥ ॥ ३५ ॥ ॥ ० ॥

णनीयः ॥ गुणितानां त्रयाणां योगः कार्यः त्रयाणां बलैक्येन भाज्यः तद्दिनात्मकं मिश्रायुर्भवति ॥ अत्र दिनानि त्रिंशद्भक्तानि लब्धं मासाः मासाः द्वादशभक्ताः
लब्धं वर्षाणि एवं वर्षादि मिश्रायुर्दायो भवति ॥ अथवा पलात्मकमायुः कार्यं स्वबलेन गुण्यं पलात्मकं ऊर्ध्वांकएव भाज्यः अधः स्थांको नग्नाद्यः ॥ बल
योगो भाजकः यल्लब्धं तत्पलात्मकमायुः ॥ इदं षष्ट्या भक्तं घटिकात्मकं तदपि षष्ट्या भक्तं दिनात्मकं तत् त्रिंशद्भक्तं मासात्मकं तत्तत् द्वादशभक्तं वर्षात्म
कं इदं पूर्वायुर्दायसंभवति ॥ यद्वा त्रिजायुषां युत्यास्तृतीयांशः समादिः स्यात् ॥ तद्यथा त्रयाणां आयुर्दायानां योगः कार्यः तस्य तृतीयांशः समादिः वर्षादि मिश्रा
युः स्यात् ॥ यदा लग्नसूर्यशशिनः बलमध्याः षड्रूपादल्पबलाः रूपात् त्रयाद् अधिकबलाः तदा आयूंषि त्रिबलैर्निहत्य इत्यादिना आयुः साध्यम् ॥ ॥ ६ ॥ ४

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० त्रयाणां मध्ये एकहीनबलः पत्रयादल्पबलः। द्वौ मध्यबलौ तदा द्वयोर्युतिर्दलमित्यादिना आयुः साध्यं। त्रयाणां मध्ये द्वौ हीनबलौ एकबलः तदा उक्तप्रका
टी० उ० रेण तस्यैवमायुः साध्यम्॥ लग्ने मध्यबले अंशायुः। सूर्ये मध्यबले पिंडायुः। चंद्रे मध्यबले निसर्गायुः। अत्र त्रयाणां बलसाम्ये त्र्यायुषि त्रिबलैर्निहत्य इत्या
२० दिना आयुः साधितम्॥ तथैव द्वयोः समबलत्वे द्वयोरायुरा नीय द्वयोः षड्गुणैर्निहत्य एकीकृत्य द्वयोः षड्लैक्येन भजेत् तदानत् आयुर्ज्ञेयम्॥ इदं सुस्पष्टमायु
क्तिसुहृद्भवति त्रिजायुर्युत्या त्रिबलेत्यादिना प्रकारांतरेण आयुः साधितं॥ तथैव द्वयोर्युतिर्दलमित्यादिना आयुः साध्यम्॥ तदुक्तं महालुगिपद्धतौ॥ः
यदा त्रयाणामपि वीर्यसाम्ये येषां द्वयोः स्याद्यदि वीर्यसाम्यं तदा तदायुस्वबलेन निघ्नमेकीकृतं पद्धलयोगभक्तं पृथक् पृथक् व्योमसदं तदायुः श्रीनी
लकंठद्वयः आहुरेवम्॥ यद्वायुरैक्यं ग्रहसंख्यया प्तं तत्त्रीधरणचार्यमतं निरुक्तम्॥ दामोदरपद्धतावपि॥ लग्नार्कचंद्रा यदि वीर्ययुक्तास्तदा विलग्नस्यब
लेन हन्यात्॥ अंशायुरर्कस्य बलेन पैंडं नैसर्गिकं चांद्रमसो बलेन॥ सावर्ण्ये यथैकत्र विधयत्नानि बलैक्यभक्तानि समानि कं पतत्॥ फलं च मिश्रायुरिदं द्व
योर्वा बलैक्यतो वा भ पवीर्यसाम्ये श्रीजीवशर्मा मतिमान्यथैव मिति॥ अत्र जैवमिति चत्वयापि द्वौ नवीर्यौ रूपत्रयादल्पबलास्तदा नैवं जीवशर्मोक्तमा
युरुदितं॥ उत्तममध्यहीनबलद्वसंग्रे वक्ष्यतीति॥ अत्र लग्नार्कचंद्राणां षड्रूपाधिकबलत्वात् मिश्रायुः साध्यते॥ उदाहरणम्॥ रवेरंशायुः १।८।२४।३६
।नवर्षाणि द्वादशगुणितानि १४४ अधस्था मासाः संयुतानि॥१५२॥ इदं त्रिंशद्गुणितं ७५६० अधस्थदिनसंयुक्तं जातं दिनादिकं ४५८४।३६।३६ इदं दिन
घटीपलात्मकं लग्नबलेन गोमूत्रिकया लग्नबलं ६।४७।१५ सूर्यबलम् ६।३७।४४ चंद्रबलम् ६।४१।४२ एषां योगः २०।६।४१ लग्नबलेन गोमूत्रिकया
६।४७।१५ गुणितं ३११७।५८।२१ एवं चंद्रादीनां॥ तथैव दिनीकृत पिंडायुर्दायोः सूर्यबलेन गुणयेत्॥ ६।३७।४४॥ गुणयेत॥ तथैव चंद्रबलेन ६।४१। राम०
४३ दिनीकृतानि सर्गायुर्दायो गुणनीयाः पिंडगुणितानां त्रयाणामायुर्दायानां योगो भाज्यः॥१०५५७३।५५।१८ लग्नार्कचंद्राणां बलयोगो भाजकः॥२० २०
६।४२॥ सवर्णितौ भाज्यभाजकौ भाज्यः ३८०० ६६११८ भाजकः ७२२४० भाजके हृते भाज्ये॥ लब्धं दिनानि ५२४९ शेषं २८०२० षष्टिगुणितं १६८१२०।

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

दशाक्रमेतानि बलानि स्फुटानि ॥ उदाहरणानि ॥ रवेः षड्बलैक्यं ८।३१।४४।३० रवेर्भावफलेन ०।५३।२७ गुणितं ५।५५।१८ ॥ एवं जातं रवेर्दशाक्रमबलम् ॥ एवं
क्रमप्रकारेण जातानि सर्वेषां ॥ लग्नरविचंद्राणां मध्ये लग्नस्य अधिकबलवशात् ॥ आद्या लग्नदशा लग्नात्केंद्रस्थाने शनिः तस्य द्वितीया दशा लग्नात्पणफरे भौमः
तस्य तृतीया दशा लग्नादापोक्लिमे रविचंद्रबुधगुरुशुक्राः अधिकबलं तस्य चतुर्थी दशा ततो रविदशा ततश्चंद्रदशा ततो गुरुदशा ततो भृगुदशा ॥ अत्रत्यमपि
पिंडानिसर्गायुषि न तथाप्युदाहरणार्थं प्रकल्प्यते तत्रापि वायुरधिकस्य दशाक्रमस्तावद्विज्ञेयः ॥ अथास्यादाद्या हि दशाधिकौजसइहार्केंदूदयानां स्यु
त्कलात् पिंडायुषि सूर्यस्य बलाधिक्यमेव भवति ॥ ततः उदाहरणार्थं सूर्यस्य बलाधिक्यत्वं प्रकल्प्य जाता आद्या दशा सूर्यस्य १५।१।१४।३।३४ ततः केंद्रा

चेल्लग्नाद्यदशास्वभावजफलाप्त्याज्ञांसिपाकक्रमेऽर्केंद्वोश्च समयमारवगोदयबलाधिभेन्यवर्गे धिंतः ॥ स्ववर्गेशबले
हतोर्वेलमिहैक्यं मूलितैक्यं परे येवंविशिष्टस्य भं क्रजेधिकबलो भंकाम्नदा विशेष्टहत ॥ ३१ ॥ ॥ ॥ ॥

स्थितानां दशा भवति ॥ तत्र लग्नकुंडली लिख्यते ॥ सूर्याकेंद्रस्थाने चंद्रबुधगुरवः । सति अतः इह वीर्यक्रमेण दशाक्रमोत्रेयः ॥ तत्र वीर्यं इच तः ॥ अर्केंद्वोरि
ति चेत् ॥ अर्कस्य प्रथमा ॥ अथवा चंद्रस्य प्रथमा दशा तदारवगोदयबलाधिग्नहाणां लग्नस्य च यत् षड्बलैक्यं तस्य चतुर्थांशो ऽभ्यूहे स्थाप्यम् ॥ अन्यव
र्गे इति जात्यैकवचनं ॥ अन्यवर्गेषु होरादिषु अंधिंकः स्थाप्य ॥ ते सप्तवर्गेषु स्थिताः ॥ भंकास्ववर्गेशबलैर्हताः कार्याः । गृहेशस्य षड्बलैक्येन गृहस्थितांको गु
णनीयः ॥ होरेशस्य बलेन होरास्थं गुणनीयं ॥ एवं द्रेष्काणादिषु एवं क्रमेण गुणितानां सप्तवर्गस्थानां अंकानां मैक्यं योगस्तदेव दशाक्रमबलम् ॥ अपरे
वदंति ॥ मूलैक्यं स्वस्ववर्गेशबलेन गुणितानां सप्तवर्गस्थानमंकानां प्रत्येकं प्रथमं मूलानि गृहीत्वा पश्चात्तेषां योगं तदेव दशाक्रमबलं स्यात् ॥ तदुक्तं ल
घुपद्धतौ ॥ चेच्चंद्रो सबलस्तदा ग्रहबलं वेदैर्विभक्तं भवेद्गाशौ तद्दशा मप्यवर्गनिहतं वर्गेश्वराणां बलैः हन्यान्मूलमतस्ततोन निखिलं चैकत्र संपीडयेद

के० टी०ज० २३

वंयस्य खगस्य वीर्यमधिकं तस्यादिमाद्या दशा स्यर्यस्ते तस्य दलस्तदानुशशिवासाध्यं ग्रहाणां बलमिति॥ इदमेव बलं रिष्टदमकजं बोध्यम्। अयेति एव
ममुना प्रकारेण रिष्टभंगकजे रिष्टभंगकृत तद्दूंगस्पृजे ग्रहाणां बलेसाध्ये साधितबलयोः प्रयोजनमाह॥ अधिकेसतिभकारिष्टभंगकर्तोग्रहः अरिष्टकर्तुः
शशांकादधिकबलो भवति तदारिष्टात् रिष्टभंगकर्तास्यात्॥ अस्योदाहरणम्॥ चंद्रस्य षड्बलैक्यं ६।४१।४२।५८ अस्यांध्रिर्जातो गृहस्थानबलं॥

एवं द्रेष्काणादीनां खगोदयबलांध्रिर्न०॥										स्ववर्गेशबलगुणानि ०								
श्री	सू.	चं.	मं.	बु.	बृ.	शु.	श.	ल.		ल.	सू.	चं.	मं.	बु.	बृ.	शु.	श.	०
ग.	१ ५६ ५६	० ५० २५	० ५२ ३१	० २ ३६	१ ५८ ५७	१ ५० १५	१ ७ ५४	० ५१ ४८		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	ग.
हो.	० ५६ ४३	० ५१ ११	० ५६ १६	० १ ४२	१ ५४ २८	० ५० ७	० ८ ५६	० ५० ५४		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	हो०
द्रे.	० ५४ ४३	० ५१ ११	० ५६ १५	० १ ४२	१ ५४ २८	० ५० ७	० ८ ५६	० ५० ५४		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	द्रे०
स.	० ५६ ४३	० ५१ ११	० ५६ १५	० १ ४२	१ ५४ २८	० ५० ७	० ८ ५६	० ५० ५४		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	स०
न.	० ५८ ४७	० ५१ ११	० ५६ १५	० १ ४२	१ ५४ २८	० ५० ७	० ८ ५६	० ५० ५४		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	न०
द्वा.	० ५६ ४३	० ५१ ११	० ५६ १५	० १ ४२	१ ५४ २८	० ५० ७	० ८ ५६	० ५० ५४		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	द्वा०
त्रिं.	० ५६ ४७	० ५१ ११	० ५६ १५	० १ ४२	१ ५४ २८	० ५० ७	० ८ ५६	० ५० ५४		[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	त्रिं०

ऽ॥१।४०।२५॥ अस्याईजातो होरादिबलं ०।५०।१२॥ अ
॥थैन्न स्ववर्गेशबलैर्गुणयेत॥ यथा चंद्रग्रहेशो बुधः॥
॥षड्बलैक्य ८।१४।३६ चंद्रस्य ग्रहबलम्॥१।४०।२१॥
॥गुणितं १३।४७।४८। होरेशस्य द्रस्तस्य बलेन ६।४१
॥४३। होराबलं ०।५०।१२। गुणितं ५।३६।६। एवं द्रेष्काणा
दीनां स्ववर्गोदयबलांध्रिभैर्होराधिपघितः॥ अथनि
सर्गायुषि दशाक्रमो लिख्यते॥ तत्र चंद्रस्य बलाधिक्ये
निसर्गायुर्दाय संभवतीति। तथा प्रकल्पजातो चंद्रस्य
आद्यादशा १५।११।०।३५।२० चंद्रात्केंद्रस्थानेरविबु राम०
धगुरुरवः संति तेषां मध्ये शुक्रस्य बलाधिक्यात॥ त २३
तो बुधदशा ततो गुरुदशा ततो रविदशा एवं दशाक्रमः
ततो भृगुदशा चंद्रात्फणफरे लग्नशनीतयोर्मध्ये बला

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

धिकत्वात्॥ पूर्वं लग्नदशा ततः॥ शनिदशा चंद्रात्पोक्तिमे भौमः तस्य दशा एवं दशाक्रमः॥ एवमेवस्मादाद्या हि दशाधिको जसः इहार्केंदू दत्तानां इत्युक्तविधि
नाजीवशर्मोदितेष्वायुर्दायेदशाक्रमोवगंतव्यः॥ अत्र लग्नार्कचंद्राणां त्रयाणां द्वयोर्वा अंकतः षड्बलसाम्ये दशापतिः कथमवगंतव्यः॥ यस्यायुरधिकं तस्या
द्यादशा अवगंतव्या तथा चोक्तं चेदोजः समतायुषोधिकत्वयेत्युक्त्वा तु॥ लग्नार्कचंद्राणां मध्ये तुल्यत्वात्॥ लग्नार्कचंद्राणां मध्ये तस्य मिश्रायुरधिकं तस्या
द्यादशा भवति॥ ततः उक्तवद्दशा बलमानीय उक्तवद्दशाक्रमो ज्ञेयः॥ ननु ओजः समत्वेन त्रदशाक्रमार्थं बलमानीतं तत्समत्वे आयुषोधिकतादुक्ता॥ न तुष
ड्बलसाम्ये तत्कथं षड्बलसाम्ये सति यस्यायुरधिकं तस्य आद्यादशा भवतीत्युच्यते॥ आयुर्बलाधिकत्वात्॥ यथा दशाक्रमबलसाम्ये यस्यायुरधिकं तस्य आ
द्यादशा तदुक्तं एमकुत्सपहलौरवीदुलग्नाद्ववषड्बलानां तोल्यं त्रयाणामथवा द्वयोः अपूर्वो कमिश्रायुषि साधिते स्याद्बह्वायुषः पूर्वदशा तु तत्र॥ तत्राव्दसाम्ये
प्रथमोदितस्य ततः परं पूर्वविधेः क्रमः स्यादिति॥ अथारिष्टभंगे अन्यद्विचारांतरं तथा दशाक्रमोक्तबलस्य दार्ढ्यं अन्योक्तिनिराकरणमाह॥ ३१॥ ए ॥३१॥

॥ भंकूरिष्टकृतो हि ताहितशुभासत्वं च नीचोच्चभास्ताद्यस्याश्रयतां विचार्य मतिमान् रिष्टस्य भंगं वदेत्॥ अत्रेष्टरिष्ट
हतौ दशाक्रम इहौजः श्रीधराद्योदितं केऽष्टप्रबलात्सरात्क चकृतं समस्युक्तिमूर्सं त्वसत्॥ ॥३२॥ ॥ ३२ ॥

भंकूरिष्टकृते निरिष्टकृत्नारिष्टकारकस्य भंकुः रिष्टभंकुः हिताहितादि मतिमान् विचार्य रिष्टभंगं वदेत्॥ रिष्टकर्तुरिष्टहर्तुश्च हितं इष्टं अहितं कष्टं शुभास
त्वं अशुभग्रहः॥ पापग्रहो वेति॥ तथा नीचोच्चभास्ताद्य स्याश्रयतां विचार्य॥ नीचे उच्चे भे वा अस्तं अस्तंगत उदितो वा आदिशब्दात् मित्रभे शत्रुभे वेति
विचार्य रिष्टभंगं वदेत्॥ एतदुक्तं भवति॥ रिष्टकर्ता शुभग्रहः कदाचिदरिष्टं न करोति॥ पापः करोत्येव॥ शुभग्रहः पापग्रहो वा दुष्टाधिकः एते पूर्वोदितस्थाने
शुभतो रिष्टं न करोति॥ पापः कष्टाधिको नीचाद्यरिष्टस्थानगो रिष्टं करोत्येव द्वयोर्बलसाम्ये एताबहि विचारणीयमित्यन्ये आहुः॥ इहास्मिन्ग्रंथे दृष्टभंगे द
शाक्रमा श्रीधराद्योदितं ओजः बलं श्रेष्ठं तदुक्तिर्युक्तं स्यात्॥ तथा च श्रीधरः ग्रहाधिकवर्गसंख्यारूप १ युक्ताधिं तावत्तयोरिष्टाधिपबलं भक्तं भगनाथब
लं चयत्॥ स्याद्द्राशाख्यं बलं तेषां वर्गाणां तद्दलं राशादिवर्गनाथानां बलैराहो स्यात्तद्दलं॥ सर्ववर्गबलं तत्स्याद्दिष्टतद्दुंगनाथयोः॥ दशाक्रमोप्याह॥ यद्वाचं

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी० उ० २४

द्र्केष्वंसादशावर्गगणास्तदा ॥ रूपाधिकस्तदर्द्धेन भजेद्दूहबलं तदा ॥ राशेस्तु तद्दलं प्रोक्तमन्यवर्गेषु तद्दलं ॥ स्वस्वनाथवलैर्हन्यात्तदेतद्दूर्गजं बलम् ॥ अत्र व
र्गस्यासद्रूपा अर्हिता तया बलं भक्तमिति ॥ चतुर्भक्तमित्यर्थः एवं रिष्टभंगोदशाक्रमेवैपरीत्येव षड्बलादेव बलसाधनं सद्युक्तं ॥ अथ मतांतरं निराकरणमाह ॥
कष्टेति क्वचकस्मिंश्चिद्ग्रंथेषु श्रीपतिमहाल्लुगिदामोदरएमकृष्णपद्धत्यादिषु कष्टेष्टघ्नबलांतरएकृतं ॥ बलमिति ॥ कष्टं च इष्टं च कष्टेष्टे ताभ्यां घ्ने गुणिते ये ब
लेतयोरंतरं कृतं साधितमित्यर्थः ॥ वीर्यं ह्यकथ्यगिष्टकष्टगुणितेत्यादि जातादृष्टगुणितं षड्बलं कष्टगुणितं च षड्बलं ॥ तयोरंतरं कार्यं तस्य चतुर्थांशो ग्रहे
स्याप्यः ॥ अन्यवर्गेषु अधितः ततस्तान्प्रत्येकं स्वस्ववर्गेबलैर्गुणयेत् फलमैक्यं स्पष्टं बलं भवति ॥ एवं प्रकारांतरेण साधितं तत्तत्सुक्तिं मूलं असत् ॥ तद्य
या ॥ कष्टेष्टघ्नबलसाम्याद्दंतरबलं शून्यं स्यात् ॥ तदा षड्बलपूर्णोपि ग्रहः शुभाशुभबलांतरात्साधितबलेन शून्यबलः अतो रिष्टकर्त्तावा नभोवृत्ति अतः का
रणात् श्रीपतिनाथ शुभाशुभबलांतरादितियद्दलं कृतं तदसदितियुक्तिबाह्यत्वात् ॥ तथा च युक्तिः ॥ यदोच्चबलं शून्यं चेष्टाबलं च शून्यं तदा इष्टशून्यं कष्ट
पं स्यात् तदेतद्दलाधिकोरिष्टहर्ता स्वंगतो नीचगश्च कथमरिष्टहरति ॥ अतः शुभाशुभबलांतरएदिति कृतं तदसत् तथैव मया युक्तं स्यात् तद्धिम्बाभिनमहाल
गिनारामकृष्णेन च अरिष्टभंगे शुभाशुभबलांतरएद्दलं कृतं तद्दादशाक्रमेतु तदा बलिसंस्कृतमेव तस्येति श्रीपतिवचनात्संस्कृतमिति षड्बलं मत्वा षड्
लाद्दशाक्रमबलं पृथक् एवं भिन्नत्वा कृतं तदसत् ॥ रिष्टभंगे दशाक्रमे वैकरीत्येव षड्बलादेवं बलसाधनं सद्युक्तम् ॥ ॥३२॥ ॥ अथांतर्दशामाह ॥
॥ अर्द्धस्येति ॥ मूलदशापतेः एकभागइति ॥ एकराशिगे मूलदशापा अर्धस्य पक्ता भवति निजगुणैः राएहावराहोच्चनीचादौ शुभाशुभैः पूर्वोक्तैः स्वगुणैः
शुभाशुभपाचको भवतीत्यर्थः ॥ त्रिकोणग्रहगो नव ९ पंचमगस्त्र्यंशस्य पक्ता स्यात् ॥ ॥ अस्तेसप्तमस्थाने नगो शस्यसप्तमांशस्य पक्ता स्यात्
॥ चतुरस्रगश्च चतुर्थाष्टमगश्चतुर्थांशस्य पक्ता स्यात् ॥ एकभे एकराशौ द्विबहुषु सत्सु बली एक एव याव यति ॥ उक्तं च सारावल्यां ॥ मूलदशाधिनाथसह राम०
स्तांशैः स्वगुणैर्ग्रहैः करोत्यंतर्दशासस्या बली वदंति भोगभाक् ॥ होरे मकंरंदे पि० एकक्षेत्र यदि भूयांसः संभवंति नभश्चराः ॥ एक एव तदा तेषां दद्यादंतर्दशा २४
बली ॥ एवं सर्वग्रंथेपि उक्तमस्ति ॥ अत्र केचित्केन्द्रादिक्रमेणांतर्दशा इति वदंति ॥ सर्वग्रंथेषु सर्वपाठक्रमे एवांगीकृतमिति सर्वसंप्रदायः ॥ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

ग्रहपाचयतीतिग्रहदशावत्॥ग्रहएवांतर्दशापाचकाभवंतिनलग्नंमूलपाकपंक्तिःपूर्वंदद्यात्संतर्दशांतरइतिमूलदशास्तंतर्दशार्थंअंशादौरूपंदत्वात्
तएकग्रहस्यतत्त्रिकोणगतस्य॥ततःसप्तमगतस्य ततश्चतुरस्रगतस्यचमध्येक्रमाभागाः॥क्रमेणस्थाप्याःत्रिकोणयोर्द्वयोर्द्वौ।होतथाचतुरस्रयोर्द्वयोर्द्वौ
होवाभवतस्तदावलवशात्क्रमःयतदशाक्रमवलंतदेवअंतर्दशावलंततःछिदांशमुत्वंकृत्वाततःछिदांनाशंकृत्वातेअंशाःपृथक्दशांशैरंशैरंशे
घ्नोहताःकार्यावलैक्येनअंशयोगेभक्ताःपृथक्स्थापितलवक्रमेणअंतर्दशासुःतत्रच्छिदासमत्वकरणमुक्तंलीलावत्यां॥अन्योन्यहाराभिहतौहरांशौ
राश्योःसमच्छेदविधानमेव॥अस्योदाहरणम्॥अत्रलग्नस्यबलाधिकत्वात्आद्यादशालग्नस्य।६।१०।२८।३१।लग्नस्यदशामध्येंतर्दशाविचार्यलग्नकुं

॥अर्धंस्यैकभगस्त्रिकोणगग्रहगस्त्र्यंशस्यचास्तेनगां७शस्यांघ्रेचतुरस्र४।८गोनिजगुणेःपंक्तैकभेसुवली॥अंशादौकु
रूरूपमत्रसमतांकृत्वावनाशच्छिदामशघ्नाःस्वदशाःपृथक्ततुलवैक्याप्तास्फुरंतर्दशा॥ ॥३३॥ ॥३३॥ ॥

डलीलिख्यते॥तत्रलग्नेसहएकग्रहगःशनिःअतोर्द्धपाचकः॥त्रिकोणगःकोपिनास्तिचतुरस्रगःकोपिनास्तितस्मात्लग्नदशायांजातोपाचकःशनिः॥
शनिदशापाचकभौमबुधरविदशापाचकचंद्रदशायाःगुरुदशायाशुक्रदशापाचकः॥अयमच्छिदांशमत्वंकार्यम्।ततस्तथाहरांशोलग्नांशेनेहरिहर२गुणि
णितौ२शनेर्हरांशा१लग्नस्यहरांशाहारेण१एवंपरस्परहारेणहरांशयोर्गुणनेजातोहारः॥अथग्रहाणांनाशकृतेजातःअंशा॥ ॥सु॰ बु॰ चं॰॥ ॥

ल	श	श	लग्न	ल	चं	चं	बु	र॰	चं	८	चं	चं	मं	श	र	गु	चं	शु	गु	चं
१	१	१	दशा॰	१	१	१	६	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१
१	२	१	पाचक	२	१	३	१० ११	२	४	१	४	०	३	४	१	२	४	१	२	४

॥अथयोग॥

ल	श	मं	बु	र	चं	ह	शु
३	३	४	१४	१४	१२	१४	१४

॥अथलग्नमूलदशा ६।१०।२८।
५६।२१॥लग्नस्यांशेः३गुणिता
१३।६।२७।५२।४२।अंशैक्येन३भक्तालब्धंलग्नदशामध्ये
जातालग्नस्यांतर्दशा४।७।९।११।३४पुनःलग्नदशामध्यम

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के० टी०ज० २५

ल श श ल च चं शु सू चं बु सू चं सू बु चं चं मं श गु बु चं शु बु चं । बु बु चं ।
१ १ १ १ १ १ ८ ४ २ ८ ४ २ ८ ४ २ ११ ८ ३ ८ ४ २ ८ ४ २ लशशलमंचंबुरेचंसूबुशरबुच
२ २ २ २ ३ ३ ८ ८ ८ ८ ८ ८ ८ ८ ८ १२ २ १२ १८ ८ ८ ८ ८ ८ २१ २१ ३१ ८४२ ८४ ३ ८ ४ २

एवं शनेरंशैः १ गुणिता एकेन गुणितम् जातं तदेका १०।२८।५६।२१ अंशैक्येन ३ भक्तं जातं वर्षादि लग्नस्य मध्ये शनेरंतर्दशा २।३।१९।३८।४७ एवं लग्न

मूलदशामध्ये जाता अंतर्दशा ॥ अथ शनेर्मूलदशा ६।५।५।४८।७ शनेरंशै ३ र्गुणिता १२।१०।१८।३६।१४ अंशैक्येन भक्ता लब्धा वर्षादिका अंतर्दशा ४।३।१३
१२।४०। पुनः शनिदशा ६।५।५।४८।७ लग्नस्यांशैर्गुणिता ६।५।५।४८।७ अंशैक्येन भक्ता लब्धा वर्षादि लग्नांतर्दशा २।१।२१।३६।२७ एवं शनिमूलद
शामध्ये जाता अंतर्दशा। एवं सर्वेषां साधिता क्रमेण लिख्यंते॥ ॥एवमेव दशामपि साध्यास्साध्यमित्याह॥ ॥३३॥ ॥इत्याप्यमिति॥ ॥दृश्यं

लग्नदशामध्ये०			श०मध्यंतरी ३८			भौम० दशा०			बु०				र०				च०				गु०					
ल	श	यो	श	ल	यो	मं	चं	यो	बु	सू	चं	यो	सू	बु	च	यो	चं	मं	श	यो०	गु	बु	चं	यो०		
४ ६ ७ २४	२ ३ १९ ३८ ५७	६ १० २६ ५६ २१	४ ३ १३ १२ ४०	२ २१ ३६ ३७	६ ५ ४८ ५	० २ ४२ ४८ ०	१ ४ ५४ १६	५ ४ ३ २७ ४	६ १ १५ ३६ ३८	३ ० २२ ४६ ४६ २५	१ ६ ५४ २७ ४३	१० ८ २६ ५४ २२	६ ३ २६ ३८ ५८ ५१	४ २६ ५४ ५०	२६ ५४ ४४ ४३	६ २६ २३ १३	३ ७ ५७ १८	१ २ १० ३८ २६	४ ० २२ ५८ ४२	५ ८ ५ ३२ २५	५ १ ८ २५ ५५	३ ९ १२ ५८	१ ३ ६ ३६ २६	६ १ १५ २०		

लग्नस्प०				श०				मं०				
ल	श	यो		श	ल	यो		शु	बु	चं	यो	
३ ० २६ ११ ४३	११ ६ १३ ५ ५१	४ ६ २६ ३४		१ ६ ३३ ५ ४१	० ६ ३३ २६	२ ३ २६ ४७		६ ९ ५८ २६	३ ० ४ ५६ १३	० १ १९ २६ २७	१० १० २ ७ १६	

भ्यां तर्दशा विदशाभ्यां इति। पूर्वोक्तेन ग्रहैकभाग इत्यादिना विदशाः
साध्यास्तत्साभ्यां एवमुपदशाः साध्याः॥ तद्यथा अंतर्दशा दशाकल्प्य राम०
अंतर्दशापति दशापतिः प्रकल्प्य ततो ग्रहस्यैकभाग तदुक्त प्रकारेण २५
अंतर्दशामध्ये विदशाः साध्या॥ तथा विदशां दशां प्रकल्प्य विदशापति

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

दशापतिं प्रकल्प्य उपदशाः साध्याः ताभ्यां अंतर्दशा विदशा उपदशाभ्यः सूक्ष्मफलं ज्ञेयं। दशामध्ये अंतर्दशापतयः स्वगुणैः फलं दद्युः अंतर्दशायां विदशापतयः॥
स्वगुणैः फलं दद्युः विदशायां उपदशापतयः स्वगुणैः फलं दद्युः। एवं उपदशासु सूक्ष्मकालिकं फलं ज्ञेयम्॥ पंचांशोनेति कल्पयाए कपा अंशायुरन्यारीत्या
कृतं आयुः॥ पंचांशोनदिनहर्यं मतीति हश्यते तत्पक्षे ब्रह्मसौरार्यभट्टाद्येर्गृहाणां भागाद्यमंतरमस्ति तेन आयुषा मासाद्यमंतरं स्यात्। अथद्धा जन्मकालस्यफ
लमत्रांतरेण लग्नस्य षट्कला अंतरं षट्कलाभ्यो दशादिनान्यायुषोंतरं स्यात् एवं दशाप्रवेशसांतरं हष्टापि यैः अतिहष्भिः दशादिलग्नफलं दशाप्रवेशे
लग्नफलं प्रोक्तं तेभ्योऽस्ति ॥ तेभ्यो नमोऽस्तु इत्युपहासः॥ ३४ ॥ अथ दशाप्रवेशसाधनाहर्गणमाह॥ शकोब्दा इति शाकजन्मकालीनशकः अब्दावतार

इत्याभ्यो विदशास्ततोऽप्युपदशास्ताभ्यश्च सूक्ष्मं फलं पंचांशोनदिनहर्यं चकलयन्स्यायुः कृतं हश्यते॥ पक्षैः खेटलवांतरेण
च भवेन्मासांतरं चायुषः प्रोक्तं ये तु दशादिलग्नजफलं तेभ्यो निहग्योनमः॥३४॥ शाकोब्दा जनिमध्यमार्कभमुखं मासादि तद्यु
ग्दशाब्दाद्यं तत्र शके सभादितरणिर्मध्याद्दशादौ भवेत्॥ घस्त्रीभूतदशा पृथक् कुत्रिकु १३ हताखाकाष्ट ८ ६० हृत द्युनासा।
स्यात्सावनिका दशाब्दपलयुक् तद्युग्जनिघ्नक्रमात्॥३५॥ ॥ १९ स्युः॥ जनिमध्यमार्कभमुखं जनिकाले यो मध्यमार्कस्तस्य मुखं राश्यादिकं

तन्मासादि शकाब्दयोज्ञेयं तस्मिन् शके प्रथमदशाप्रवेशो भवति॥ द्वितीयदशाप्रवेशज्ञानार्थमाह॥ तद्युगिति॥ तेन वर्षादिनायुष्कं दशाब्दाद्यं कार्यं दशाब्दाः।
शाकेषु योज्याः अथो मासाद्ये दशामासाद्यं योज्यं एवं तत्र शके अधस्य मासाद्यं समादिराश्यादिस्तरणिर्दशादौ मध्यमः स्यात्॥ अस्योदाहरणम्॥ तत्र जन्मकाले श
कः १५०८ तात्कालिको मध्यमरविः २।१४।१२।२४ शाकाधस्यापि तत्र १५०८।२।१४।१२।२४ इदं वर्षमासादि भवति अत्र दशावर्षादिकमत्र योज्यं प्रथमा लग्न
दशा ६।१०।२८।५६।२१ योगे जातं १५।१५।१।१३।८।४५ अस्मिन् शके १५।१५ पदाए ता हशोमध्यमसूर्यो १।१३।३।४५ भवति तदा लग्नदशानिवृत्तिः॥ अ
यश्निदशाप्रवृत्तिश्च॥ अथ क्रमेण दशादशाप्रवेशमध्यमार्कश्च लिख्यंते॥ घस्त्रीभूता दशा इति ततो घस्त्रीभूतदशादिनीकृता दशा पृथक् द्विधा॥ एकत्र

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

कें०
टी०ऊ०
२६

त्रिकुहताः त्रयोदशगुणाः खांकाष्ट ८९० हृतलब्धयुता तेन भाजनफलेन दिनायुक्ता पृथक्कार्या सावनिका सावनास्यात् ॥ पुनः किंलक्षणाद्दशाब्दफलयुक्त द
शाब्दषंतुल्यैर्युक्युता कार्या ॥ अस्योदाहरणम् ॥ लग्नदशावर्षाणि ६ द्वादशगुणितानि ७२ मासैः १० र्युतानि ८२ एते त्रिंशद्गुणिता २४६० दिवसैर्युता २८ जा
ता दिवसा २४८८।५६।२१॥ अथैते पृथक् २४८८।५६।२१ एते त्रयोदशगुणिता ३२३५६ ॥ १२।३३ खांकाष्टभि ८९० र्भक्ताः लब्धं दिनादि ३६।२१।१८॥
अनेन पृथक्स्याद्दशादिवसायुक्ताः जाता २५।२५।१७।४० अथ सप्तेषु दशाब्दषंतुल्यानि पलानि युक्तानि।२५।२५।१७।४७ एते लग्नदशाया दिवसा
वजाताः ॥ एवमेतेषां दशाक्रमः ॥ ॥ लग्नदशायाः सावनानि २५।२५।१७।४६॥ शनिदशायाः ॥
सावनानि ३८।१६।१७।२३॥ शासासूर्यदशायाः सावनानि ५६।२६।४०।२५ चंद्रदशायाः सावनानि
॥२०७५।२५।३३॥ सावनानि गुरुदशा सावनानि ॥ ३२६४॥१५।१७॥ शुक्रदशायाः सावनानि ॥
। ॥३४५८।२७।३३ चक्रमिदं तद्युक्जनिव्रजः ॥ तद्यथा ॥ तया सावनया युक्जनिव्रजो जन्मका
लद्युव्रजः सावयवकार्यः सदशादौ सावनाहर्गणो भवति सावयवः ॥ अत्र जन्मकालदिवसेसू
र्योदये अहर्गणः ॥ १४७३०५ जन्मउदयाद्गतघटीषु ॥ ५१।२८॥ जातआभिर्घटीभिर्युतो गणो जा
तो जन्मकालः सावयवो ब्रह्मतुल्याहर्गणः ॥ १४७३०५।५१।२८॥ अथायं पूर्वोक्तसावनदशादिव
सादिभिः ॥ २५।२५।१७।४६॥ युक्तो जातो द्वितीयदशाप्रवेशसमये सावयवो ब्रह्मतुल्याहर्गणः ॥
१४८८३१।१८।१४॥ एवमन्येषां स्वसाधितस्याहर्गणस्य प्रयोजनमाह ॥ ३५॥ ॥ ३५॥ ॥

॥ अथ चक्रमेण दशायाः सावनालिख्यते ॥ ॥

ल.	श.	मं.	बु.	सू.	चं.	रा.	गु.		योग
६ १० २८ ५६ २१	६ ५ ४ ५८ ७	५ ४ ३ ३७ ४	१० ९ २६ ५४ २३	१४ ६ १९ २३ १३	५ ८ ५ ३२ ३५	८ ११ ७ १५ २२	१० १० २ २७ २६		६६ ५ १५ ५४ २१
१५८	१५१५	२५२१	१५२६	५२७	१५५२	१५५७	१५६६	१५	७७
२ १५ १२ २४	१ १३ ८ ४५	६ १७ ५६ ५२	१ २७ ३३ ५६	७ ११ २८ १९	२ १० ५१ ३७	१० १९ २४ ७	६ २३ ३६ २९	७ २६ ८ १५	

रामं०
२६

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

शाके १५०८ इष्टशि २।१४।१२।२४ मध्यमार्के लग्नदशाप्रवेशे ब्रह्मतुल्यात्सावयवोहर्गणः १४७३०५।१।२८
शाके १५१५ इष्टशि १।१३।०८।४५ मध्यमार्के शनिदशाप्रवेशे हर्गणः १४९८०३१।९।१४॥ ॥
शाके १५२१ इष्टशि ६।१७।५६।५२ मध्यमार्के भौमदशाप्रवेशे हर्गणः १५२१७९।४६।९॥ ॥
शाके १५२६ इष्टशि १०।२१।३३।५६ मध्यमार्के बुधदशाप्रवेशे हर्गणः १५४१३१।२९।१०॥
शाके १५३० इष्टशि ७।११।२०।१९ मध्यमार्के सूर्यदशाप्रवेशे हर्गणः १५८०४७।४६।३३॥
शाके १५५२६ इष्टशि २।१०।५१।३२ मध्यमार्के चंद्रदशाप्रवेशे हर्गणः १६३३७३।५०।३५॥ ॥
शाके १५५७ इष्टशि १०।१६।२४।७ मध्यमार्के गुरुदशाप्रवेशे हर्गणः १६५४७९।१५।५८ ॥
शाके १५६६ इष्टशि ८।३३।३९।२९ मध्यमार्के शुक्रदशाप्रवेशे हर्गणः १६८७१३।३१।५॥
शाके १५७७ इष्टशि ७।२६।६।४५ मध्यमार्के शुक्रदशांते सावयवो ब्रह्मतुल्यावहर्गणः १७।

॥ ०:० ॥ १४३।२१४२।१ श्री

गतस्मादिति॥ पूर्वानीतात्तस्मादहर्गणात्सावयवा
त्॥ दिनघटीपलात्मकात् ॥ दशादौ दशाप्रवेश
समये खगाः ग्रहाः स्वकरणात् जन्मसमयेपस्म
त्करणात्साधितास्तस्मात् साध्याः यदि जन्मखगा
तस्मात्सावयवाद्गणात्स्वकगणात्साध्या
दशादौ खगाः क्षेपान् जन्मखगान् प्रकल्प
यदि वा साध्या दशासावनात्॥ तेस्पष्टाश्च।
तिथिष्वसंक्रमवशान्मासादशादौ तनुः
पूर्वोक्तं जडकर्म चात्र हिमयानद्वाघवं दशि·
न् क्षेपकान् प्रकल्प दशासावनात् घस्राभूतद
शितिदशायाः सावनात्सावयवादहर्गणाद्ग्रहाः

दशादौ साध्याः दशासावनात्साधिता ग्रहाः जन्मकालिकग्रहेषु क्षेप्या योज्यास्ते दशादौ भवंतीत्यर्थः॥ मध्यमार्कः प्रागुक्त एव अहर्गणः १४९८०३१।९।१४॥
अस्मादहर्गणादहर्गणो बिम्ब १३ गुणद्युत्यादिना सर्वेपि ग्रहा मध्यमाः॥ साध्या अत्र अस्मादहर्गणादानीतो मध्यमः सूर्यः प्राक् जातेन दशाप्रवेश

कें० टी०उ० २७

मध्यमसूर्येणसमश्चेद्भवतितदाहर्गणः शुद्धः अन्यथा॥ अशुद्धः तदर्थमध्यमसूर्यस्यउदाहरणंलिख्यते॥ अहर्गणः १४।६८३१।८।१४ अयं विश्वगुणः १९४७
८०५।०३ त्रिखांकै ९० अर्भक इत्यादिना तात्कालिको मध्यमोर्कः ११।२।०४४। अयं प्रज्ञातेन मध्यमसूर्येण समोस्ति च एवं तस्मादहर्गणात् सर्वेपि ग्रहाः साध्या
॥ अथ प्रकारांतरमाह॥ दशादिवसाः स वनाहृताः संतिमलवाहर्गणः कल्प्यः॥ तस्मान्मध्यमाग्रहाः साध्याः किंतु ग्रंथोक्तैर्क्षेपैर्नजोज्या अपितु जन्मकालीन
मध्यमग्रहतुल्यैर्क्षेपैर्योज्या अत्राब्दहं दस्तु दशावर्षाण्येव॥ अस्योदाहरणं॥ सावनदशादिवसाः प्राक् कृता॥ २५।२२।१७।४६॥ अयमेवाहर्गणः अयं
विश्वगुणः ३२८२८।५०।५८ त्रिखांकैर्भक्तो लब्धं मंशादि २६।२१।१८ अनेनऊर्वाहर्गणः २४८८।५६।२७।३८॥ अयं हृदात्त वेदांगलब्धेन कलादिना ०।५।३
नः २४८८।५६।२२ अथात्रदिशोगोयमेत्यादिना क्षेपोयोज्यः॥ तथाकृते जातो दशाप्रवेशे मध्यमरविः स एव ११।२।०।४५ एवं चंद्रादयोपि साध्या ततः स्व
करणात् स्पष्टाकार्याः। ततश्चंद्रार्काभ्यां तिथिः साध्या चंद्रार्काभ्यां विनापि दशाप्रवेशे तिथिसाधनमुक्तं श्रीकेशवदैवज्ञैः वयोब्दाश्चितष्टादशभागताः युक्स
मामासमघस्रैक्ययुक्ताः समाभ्यः दिनांशाश्चित्ताजन्मतिथ्यान्विता स्वेखरामैश्च तष्टा तिथिः स्यात् शादाविति संक्रमवशान्मासो ज्ञेयः तद्यथा सूर्यस्य गतां
शानां कलाः कार्याः सूर्यगत्या भाज्या लब्धेन दिनादिना सूर्यो धिष्टितनक्षत्रसंक्रांतिर्गता भवति॥ अथ सूर्यस्य भोग्यांशाकलाः सूर्यगत्या भाज्याः लब्धेन दिनाद्रिना
अग्रिमराशिसंक्रांतिरग्रेभवति॥ अथ संक्रमवशात् मासो ज्ञेयः॥ सयथा यस्मिन् शुक्लादिमासे मेषसंक्रांतिर्भवति स चैत्रः एवं वृषादिभिर्वैशाखो ज्ञेयाः॥ राम०
इत्यादि ततस्तत्र तनुलग्नं साध्यं तद्यथा अहर्गणस्य अवयवमिष्टकालं प्रकल्प्य दशाप्रवेशे लग्नमपि साध्यं॥ अतः पांडित्यमात्रं प्राच्योक्तत्वान्मया २७
युक्तं अत्र च दशाब्दादिकस्य सावनीकरणे पूर्वाचार्यैर्जडकर्म कृतं तत्र श्रीपतिना युगार्कचक्रैरिति इत्यादिभिर्बहुभिर्महता प्रयासेन सावनीकरणं कृतम्
अतो जडकर्म स्यात्॥ अस्मोत्तमया तस्य सावनीकरणस्य लाघवं लघुकर्म दर्शितं कथितमित्यर्थः॥ ॥३६॥ ॥ ३६ ॥ ॥३६॥ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ अथग्रहस्यांतर्दशायाप्रसहं चंद्रस्य शुभाशुभफलमाह ॥ चंद्रः प्राप्तदशेश्वरस्येति ॥ यस्य ग्रहस्य प्राप्ता दशा तस्य दशेश्वरस्य सुहृद्भेः तदुच्चे वा तत्स्वभे वा चंद्रो
भवति तथा दशानाथतः पंचमनवमसप्तमतृतीयषष्ठैकादशदशस्थानानामन्यतमस्थाने भवति तदैवं शुभानि फलानि दद्यात् इति कथितम् यस्मिन्भे-
राशौ अत्रस्यां दशायां चंद्रोस्ति स राशिर्जन्मकाले तनुस्थापदि भावे भवति ॥ तत्तद्भाववृद्धिकस्तद्दिने चंद्रो भवति एतदुक्तं भवति दशेश्वरस्य सुहृद्गृहादौ दशा
नाथानमाद्यस्थाने च चंद्रो यद्दशावस्ति स राशिर्जन्मकाले तनुभावस्थश्चेच्छरीरवृद्धिकरः स राशिः स्वधनभावस्थश्चेल्लाभकरः स्यात् ॥ आदिशब्दात् सहजभावस्थश्चेत्स
हजसुखदः सुहृद्भावस्थश्चेत् सुहृत्सुखदः ॥ सुतभावस्थश्चेत् सुतसुखदः ॥ रिपुभावस्थश्चेद्रिपुनाशात् सुखं ॥ जायाभावस्थश्चेज्जायासुखदः ॥ मृत्युभावस्थश्चेन्मृत्युहर ॥
नवमभावस्थश्चेद्धर्मवृद्धिकरः ॥ दशमभावस्थश्चेत्कर्मवृद्धिकरः ॥ आयभावस्थश्चेल्लाभवृद्धिकरः ॥ व्ययभावस्थश्चेद्व्ययघातकर इत्यर्थः ॥ अत्रारिमृत्युव्ययादि

चंद्रप्राप्तदशेश्वरस्य सुहृदुच्चस्वर्क्षसंस्थो दशानाथाद्वीनवसप्तमोपचयगो दद्याच्छुभानीति च ॥ यस्मिन्भे त्वविधुः स जन्मनि ततुः
स्वायादि भावो यदा तत्तद्वृद्धिकरो यतस्तदपकरः प्रोक्तेतरस्थानगाः ॥ ३७ ॥ यद्वद्व्ययस्वरस्य भावग्रहदृक्योगादि सर्वं फलं यो
ज्यं वृत्तिकृति बलादिह दशायां च त्वयो बैरिमुक् ॥ पापः पापदशां विशेत्स च विपक्तनाथतदूं गदस्तत्काले बलवान्स्वगः सु
भसुहृद्दृष्टश्च सद्दुर्गगः ॥ ३८ ॥ ॥ १ ॥ फलं ॥ व्यक्तं शुभस्य सूचकत्वात ॥ उक्तं च सारावल्यां ॥ विपरीतं रिपुरंध्रे व्यये चेति प्रोक्तेतरस्थानगः एकभाद्वि

तीयचतुर्थाष्टमद्वादशग इत्यर्थः ॥ एतत्स्थानगश्चंद्रो यत्र भोस्ति स जन्मकाले तन्वादिभावो भवति स तद्भावस्य क्षयकरः स्यात् तद्यथा एतद्धैरि नीचधीपू
र्वस्थानगश्चंद्रो यद्राशौ तद्धं जन्मकाले तनुभावस्थश्चेच्छरीरक्लेशकरः धनभावस्थश्चेद्धननाशकरः एवमन्येषु योज्याः ॥ अत्रारिमृत्युव्ययभं चेत्तर्हि वैरिमृत्युव्ययक
रः स्यात् ॥ विपरीतमिति प्रोक्तत्वात् ॥ अत्र च ग्रहस्य दशायां ग्रहस्य यत्किंचित्सर्वं फलं तथा रिष्टभंगं चाह ॥ ३७ ॥ ॥ यद्वद्व्ययमिति यस्य ग्रहस्य दशा यस्य ग्रहस्य यद्द्र
व्यं अर्काहितान्त्रसुक्तं तत्स्वभावफलं गृहफलं राशिफलं दृक् दृष्टिफलं योगफलं आदिशब्दात् उच्चनीचशत्रुगृहस्थानादिफलं इत्याद्यैकधा ग्रहफलम्
शुभं वा अशुभं वा वृत्तिकृत्तिजं विकर्मोसादि सर्वं तस्य ग्रहस्य दशायां वेद्यं बलात्स्यादिति ॥ अशुभे फलेन बली तर्हि अशुभं फलं ग्रहस्य सम्यक्स्यात् ॥ ०॥ ०

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के०
टी०उ०
२८

शुभंफलंचेदल्पंतर्हिशुभंस्वल्पंस्यात् अशुभफलाधिकोग्रहश्चेतर्हि अशुभफलंसम्यक्स्यात् ॥ अशुभंफलाढ्यस्यग्रहस्याशुभंफलंस्वल्पंस्यात् दुष्टकष्टा
देवदुष्टंस्यात् ॥ अथवैरिपापग्रहकुपापापापदशांविशेषात्सविपत्करःस्यात् ॥ तद्यथा ॥ पापग्रहस्यदशायांपापग्रहस्यकृरस्यअंतर्दशागत् तद्विपत्तमरणं
स्यात् ॥ इत्यर्थः ॥ तदुंगदःकथ्यतेतस्यग्रहस्यपाकादौमूढ दशाप्रवेशेदशाप्रवेशकालेबलवान्कश्चिद्ग्रहः ॥ शुभेनैवसुहृदादृष्टः इष्टानामित्राणांत
यासतांशुभग्रहाणांवर्गेषुषड्वर्गेषुगतःसतस्यरिष्टस्यभंगदःस्यात् ॥ अथप्रत्यहमष्टकवर्गफलस्यस्वल्पाधिकस्व त्यनाविचारणमाह ॥ ३५ ॥ खेटइति ॥
जन्मतान्विंदोजन्मलग्नाज्जन्मराशेश्चद्विहिषुउपचयस्थानेषु ३।६।१०।११ स्थितःसन्स्वभाच्चादौभवति । स्वराशौस्वोच्चेवामित्रराशौवास्वमूलत्रिकोणे
योगग्रहोस्तितस्यपदष्टवर्गजंशुभंफलंतत्पूर्णंस्यात् ॥ यदुष्टफलंतत्स्वल्पंस्यात् ॥ अथवि पर्ययगतस्याजन्मलग्नजन्मराश्योरुपचयस्थानेषु आयहि

खेटस्तस्यपदुष्टवर्गजफलंपूर्णंशुभंजन्मभात्त्विंदोर्द्विहिषुचस्वभोच्चभसुहृद्भस्वत्रिकोणेस्तियः ॥ दुष्टंमध्यफलंविप
र्ययगतेस्यान्निष्टमप्युत्कटशस्तंस्वल्पतरंखगस्यचवदेत्ज्ञात्वाबलंतत्त्वतः ॥ ३६ ॥ ॥ ३७ ॥ ॥ ३८ ॥ राम ॥

तोपचतुर्थपंचमसप्तमाष्टमनवमद्वादशेषुस्थितःमन्नीचेवैरिग्रहस्योयोग्रहस्तस्यअनिष्टंदुष्टंफलंस्यात् उत्कटंस्यात् शस्तंशुभफलंस्वल्पतरंस्यात् ॥
अथजन्मलग्नजन्मराश्योरुपचयस्थानेनीचारिभेस्तितस्यशुभंमध्यमंदुष्टंकिंचिन्न्यूनंस्यात् ॥ अथवाअनुपचयस्यशुभोच्चादिषुस्थितस्यशुभंकिंचिन्न्यूनंदुष्टं
मध्यमंस्यात् स्यानन्तारतम्यादवगम्यते एतदष्टवर्गफलंग्रहस्यबलंषड्बलंतत्त्वतःज्ञात्वावदेत् । अत्रस्वनवमांशात्जातमष्टवर्गफलंग्रहेपूर्णबलेसतिसंपूर्
णंभवतिन्यूनबलेसतितन्न्यूनंभवतिबलप्रधान्यादस्तंगतस्यकिमपिफलंस्यादित्यवगम्यते ॥ अथोऽर्कस्याबहुविधवात्कालस्यदुर्लक्ष्यात्क्वचिज्जातकफ राम०
लस्यव्यभिचारेकिंकर्तव्यमित्याह ॥ ३९ ॥ ॥ जीवेदिति ॥ क्वापिक्वचि तविभंगरिष्टजःशिशुर्जीवेत्क्वापिरिष्टंविनम्रीयेत इतिजातकफलस्यव्यभि २८
रोविगतोभंगोयस्मिनिच तर्हिभंगद तद्रिष्टंचविभंगरिष्टं तत्रजातः शिशुविभंगरिष्टजः शिशुरित्यन्वयाएवंजा तकफलव्यभिचारोदृश्यते ॥ तथा ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

भाजकेनभक्तंलब्धंघटिकाः २३ शेषं १५८५४ षष्टिगुणितं ९५१२४० भाजकेनभक्तंलब्धम् ॥
पलानि १३ दिनस्थानेऽप्येंशद्वक शेषंदिनानि २४ लब्धंमासाः १७५ मासाद्वादशभक्ताशेषम् ॥
मासाः ९ लब्धंवर्षाणि १४ जातंरवेर्वर्षादिमिश्रादिरायुः १४।९।२८।२३।१३ एवंचंद्रादीनां ०॥
अत्रलग्नार्कचंद्राणांबलसाम्यत्वात षड्रूपाधिकबलत्वात्त मिश्रायुः॥ प्राणंरवेरंशायुः ॥१४।
।८।२४।३६।०पिंडायुः १५।१।१४।३।३४ निसर्गायुः १५।११।०।३९।२० त्रयाणांयोगः ४३।९।८।१४
।५४ अस्यतृतीयांशः ।१४।७।३।४।५८ वर्षादिरवेमिश्रायुः एवंचंद्रादीनामपिसाध्यम् ॥ अधिक
बलन्यूनबलज्ञानमाह ॥ ॥२५॥ ॥अल्पेवीर्येरूपत्रयादल्पेषड्बलेनैक्येग्नहोलग्नंवाहीन

॥ ॥अथनिसर्गेत्रयाणांयोगः॥		॥
सू ३।११।७।५८।०	सू ३९।०।८।३५।४ ॥	सू १०५५।७।३।५५।१८ ॥
चं २९।१०।४०।३४॥	चं ३७।०।३२।२८।१८	चं ४।१३।९।१४।५५ ॥
मं ११।७।९।२।४८।१९	मं २३।७२।८।४९।३३	मं ३८।९।८।७।९।१४ ॥
बु ५९।४३।७।३।१।३६	बु १०।४०।५०।९।७।२०	बु ७७।९२ ८।९।१४॥
बृ २९।१५।०।२०।५५	बृ १९।७३।७।३९॥	बृ ९४८०।४।२३।७ ॥
शु ९।५५।१।२५।५०	शु ३९।९९।४।४८।५४	शु ७८४८।४।५१।५५।
श ९३९।७।४८।४२	श ११४०।८।५२।१२	श ४६ ५५।४।३१।३२।
ल १८०९।२।१८।२७	ल १५९०।२।३४।१८	ल ५००५।९।८।४२।५८

॥अल्पेहीनबलोबलीषडधिकेवीर्येग्नहश्चोदयेभिन्नंस्वस्वमतेस्मृतायुरितितत्प्राज्ञैर्व्यवस्थापितम् ॥अंशायुर्बहु
संमतंभवतितत्संत्यचसत्यादितंस्याद्दमिष्टसुशीलपथ्यसुभुजांनस्यादिदंपापिनाम् ॥ २६ ॥ ॥ २६ ॥
बलःस्यात् षडधिकेषड्रूपाधिकेषड्बलेक्येमतिग्नहोलग्नंवाबलीस्यात्॥भिन्नमिति॥स्वस्वमतेभिन्नमेवंचतुर्विधमायुःस्मृतंउक्तंच॥नचतुर्णामेकत्रकथं
नंनचसंगतेग्रंथेशास्त्रेचतुर्विधमायुःप्राज्ञैःबुद्धिमद्भिराचार्यैःनीलकंठश्रीपतिश्रीधरादिभिर्व्यवस्थाकृता॥अंशोद्भवांलग्नबलात्प्रसाध्यमित्यादिव्यवस्थी
कृतं॥एवंव्यवस्थापासत्याचार्यमपिअंशायुर्बहुसंमतं॥तत्सत्यंसत्यादितंजातकशास्त्रेअतिप्रवीणे नसत्याचार्येणयतःउदितं॥उक्तंवराहेणबहुसा
म्यं समुपैतिसत्यवाक्यमिति॥तथासत्यमताजातकेअंशायुरेवोक्तंस्यादिति तेषांनराणांइदमायुःकथितंतेषांकेषांधर्मिष्टानांस्वस्ववर्गेषुधर्मेषुस्व
स्वाश्रयधर्मेषुचतत्परमशःसंतिसुशीलवंतोसत्कुलस्पर्शीलयुक्तालीलाद्धातिपथ्यभुजांपथ्यहितंयद्भोजनंतत्सेवं॥एतादृशानांनराणांगणिता
गतमायुर्भवति॥एतद्व्यतिरिक्तानांपापिनांनस्यात्येनराःपापलुब्धास्तेषांगणितागतेआयुर्बहुतरेसत्यपिअकस्मान्मरणंभवति नतुअंशायुर्दायेऽप्य

के० ॥हानिमिति॥ ॥अस्तमितेऽर्द्धहानिः। वैरिभेत्र्यंशहानिः॥ यापैंडादिषु त्रिषु आयुर्दायुउक्तासाहानिः॥ अल्पबुद्ध्याकेनचित् अंशोत्स्ये अंशायुर्दाये अनुमिताकथि
टी० उ० ता तदसत् यस्मादस्तमितेहानिः॥ औष्टिके चेष्टागुणके स्तियत्तः अस्तंगतस्य चेष्टागुणोऽस्त्साईमेव वैरिगृहे अंशहानिरुक्तात्तथा च अंशोनितंरिपुं गृहेइ साश्रयगुणके
२१ स्ति अत एवमायुः सौरमिति॥ इदमत्रोक्तं वर्षाद्यायुतत्सौरमेव यतो द्युगणनासौरमाने नैव कल्पितात् तदुक्तं सिद्धांते॥ वर्षानयनर्तुयुगपूर्वकमत्र सौरादिनियतः
सूरिभिः॥ प्रोक्तं तत्सत्यं समाषष्टिद्विघ्नामनुजकरिणामिति परमायुर्वर्षैः कथितं तथा पिंडायुर्दायादीनामनुपातो वर्षैरवेक्षतोऽस्ति अतो द्युगणनापि सौरमेव
सूरिभिः प्रोक्तं सत्यमल्पकथितं नाक्षत्रकं सावनं तदसत् अल्पंकेचित्॥ आयुर्नक्षत्रं केचित्सावनमिति कथितं तदसत्॥ तत्र दामोदरपद्धतौ॥ नाक्षत्रं कथि
तंऽल्पेन सावनमिति कथितं तदसत् यतः श्रीपतिश्रीधराचार्यैः युगार्कसुकैर्युगमूर्यसावनइत्यनुपाते तदशाभेवशेसौरस्य सावनेद्यु पिंडोग्नहसाधना

हानिर्यास्तमिते रिभेप्यनुमितांशोऽस्यल्पबुध्यानतद्यस्माच्चैष्टिकमाश्रयेत्स्तिनिविलैः पैंडादिषूक्तायतः॥ आयुःसौरमिदं यतो द्युगणनासौरा
न्नतः सूरिभिः प्रोक्तं सत्यमसद्यदल्पकथितं नाक्षत्रकं सावनम्॥ २७॥ पंचाहं नखभूसमानुकरिणां व्याघ्राघ्रजादेः नृपागोकाल्पाहिंजिनास्त
योष्टस्वरयोस्तत्त्वानि सूर्यांशुनां॥ अन्त्यायुःपरमं रदानवदिहानीयायुरेषां परायुर्निघ्नं नृपरायुषा च विहृतं तेषां स्फुटायुर्भवेत्॥ २८॥

यत्कृतस्त्वहहूनां महतामतं किं व्यर्थं स्यात्॥ सावनमायुश्चेत्तर्हि अयमनुपाते नलगत्येव ॥ अतो नाक्षत्रसावनमायुर्यैरुक्तं तद्बहुविरोधाद्युक्तत्वाच्च अ
सदेव॥ २७ ॥अथ अन्येषां प्राणिनां परमायुःपुरःसरमायुर्दायानयनमाह॥ पंचेति पंचदिनाधिकविंशत्यधिकशतं १२०।५ संमा अश्वात्रिनृकरणानर
गजानां परमायुःस्यात्॥ व्याघ्रादिअजादीनां नृपाः षोडशाब्दाः १६ गोकल्पोगोमहिष्योः जिनाश्चतुर्विंशतिवत्सराः स्युः उष्ट्रखरयोः तत्त्वारि पंचविंशतिवर्षा राम०
णि स्तुक्कुक्कुरस्य सूर्याः १२ द्वादशवर्षाणि अन्त्यायुः रदाः द्वात्रिंशद्वर्षाणि परमितिप्रसेकसंबध्यते॥ एषां प्राणिनां नृवत् मनुष्यवत्॥ आयुरानीयते षांस्व २१
स्वपरमायुषा निघ्नं गुणनीयं नृपरायुषा नराणां परमायुर्दायेन १२०।५ विहृतं भक्तं एषां प्राणिनां स्फुटायुः स्यात् इति आयुर्दायाध्यायोदाहरणम्॥ ॥२८॥ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

॥ अथ ग्रहाणां समस्तशुभाशुभज्ञानपाको दशाध्याय आरभ्यते ॥ ॥ यस्य ग्रहस्य दायुरसौ अस्य ग्रहस्य दशा स्यात् ॥ इष्टोच्चस्वभांशे शुभः ॥ इष्टश्च उच्चश्च स्वश्च ए
षां भांश इष्टोच्चस्वभांशं हहैकवद्भावात् ॥ इष्टस्य मित्रभेंशे वा ग्रहे स्वोच्चस्य भेंशे वा ग्रहे स्वोच्चस्य भेंशे वा ग्रहे स्वस्व भेंशे वा ग्रहे सति असौ दशा शुभा स्यात् ॥
तथा नीचपरिच्युतस्य नीचस्थस्य ग्रहस्य दशा आरोहा शुभा स्यात् ॥ यदि अरिनीचांशभे ग्रहे सति सा आरोहापि कष्टा भवति ॥ अरिश्च नीचं च अरिनीचे
तयोर्भांशं तस्मिन् नांशे अरेः भांशे वा ग्रहे सति तथा नीचस्य भेंशे वा ग्रहे सति सा आरोहा शुभापि कष्टा स्यादित्यर्थः ॥ स्वकोच्चग्रहे सति सा अवरोहिणी द
शा कष्टा स्यात् ॥ स्वकं उच्चं येन तस्य कोच्चं तस्मिन् तस्मिन् सा अवरोहिणी कष्टापि मित्रोच्चस्वभांशे ग्रहे सति मध्यामध्यफला भवति ॥ उच्चं च मित्रं च स्वं च ए
षां भांशं तस्मिन् सदृष्टयुतश्च स्फुरत्करश्च बलिष्टश्च इष्टाधिकश्च एतेषां हहैकवद्भावात् सद्भिः शुभग्रहैः दृष्टयुतैः स्फुरंतः कराः रश्मयो यस्य स स्फुरत्कर

॥ यस्यायुर्यदसौ दशास्य च शुभेष्टोच्चस्वभांशे तथारोहा नीचपरिच्युतस्य यदि सा कष्टारिनीचांशभे ॥ स्वकोच्चेत्त्ववरोहणी भवति सा मध्यो
च्चमित्रस्वभांशे सदृष्टियुतः स्फुरत्करबलिष्टेष्टाधिके स्यात् शुभा ॥ २९ ॥ स्यादाद्या हि दशाधिकौजस इहार्केन्दूदयानां ततस्तत्केंद्रा
दियुजामिह हि बहवोवीर्यक्रमेणैव हि ॥ चेदोजः समतायुषोधिकतमायुः साम्यता चेद्दशामोढ्यात्स्यादुदितः क्रमात्क्रमविधौ वीर्यं ।

अतिशयेन वलीवलिष्टः इष्टं अधिकं यस्य स इष्टाधिकः ॥ एवं सदृष्टयुतस्फुरत्करबलिष्टाधिके ग्रहे सति शुभा ॰॰ हितत्त्वोच्यते ॥ ३० ॥ ॥
दशा स्यात् ॥ अथ दशाक्रममाह ॥ २९ ॥ ॥ स्यादिति ॥ ॥ अर्केंदूदयानां सूर्यचंद्रलग्नानां मध्ये अधिकौजसः यस्य भेतकः षड्बलमधिकं तस्य आ
द्याद्दशा स्यात् ॥ ततस्तदनंतरं तत्केंद्रादियुजां ॥ यद्यथा चेत् लग्नस्य आद्या दशा तर्हि लग्नात् केंद्रपणफरआपोक्लिमयुजां क्रमेण दशास्युः ॥ चे
त्रवेः आद्या दशा तर्हि रवेः सकाशात् केंद्रादिक्रमः ॥ चेत् चन्द्रस्य आशाद्या दशा तर्हि चंद्रात् केंद्रादिक्रमः ॥ तद्यथा ॥ अर्केंदूदयानां मध्ये यस्य आ
द्या दशा तत्सकाशात् केंद्रं १।४।७।१० स्वस्य ग्रहस्य द्वितीया दशा भवति ॥ केंद्रात् द्वितीये पणफराख्ये यो ग्रहोस्ति तस्य तृतीया दशा भवति केंद्रात् तृतीये
स्थाने आपोक्लिमाख्ये यो ग्रहोस्ति तस्य चतुर्थी दशा भवति यदि केंद्रे कोपि ग्रहो नास्ति तदा पणफरस्य द्वितीया दशा आपोक्लिमस्य तृतीया दशा यदि कें

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के॰
टी॰५०
२२

द्रपणफरयोः कोपिग्रहोनास्तितदाआपोक्लिमस्यैवद्वितीयादशाभवतीत्यर्थः॥सिंहंअत्रकेंद्र पणफरादिविचारेलग्नकुंडलेःशकाशात् नभावकुंडलेसका
शात्यदिकेंद्र पणफरआपोक्लिमेग्रहाबावहवःभवंतितदावक्ष्यमाणवीर्य क्रमणदशाभवति॥ तद्यथा॥ तेषांमध्येप्रथमबलस्यप्रथमादशाततोन्यूनबल
स्यततस्तन्न्यूनबलस्यएवंदशाक्रमकार्यः॥चेदोजःसमतावलानांसमतास्यात्तदाआ [illegible] धिकत्तमात्तन्मध्येयस्याधिकंआयुःतस्यदशाततदुपरिद्विती
यस्यःतदुपरिद्वितीयस्यचेदायुःसमतातदामोढ्यात्सूर्यसान्निधानाच्च तत्रयपोर्ग्रहयोःआयुःसाम्यमस्तितयोर्मध्येयस्यग्रहस्यसूर्यवशेनउदयःप्र
थमंजातोस्तितस्यदशाप्रथमाअन्यस्यपश्चादिति। तदागार्गिः॥बलिलग्नेंदुसूर्याणांदशामाद्यांप्रयच्छति॥तस्मात्ततःप्रयच्छंतिकेंद्रादिस्थक्रमेणतु
अत्रापिबलिनापूर्वंतत्साम्येवर्षदायकाः॥तत्साम्येपिप्रयच्छंतिपूर्वंयेरविविच्युताइति॥ [illegible] दामोदर [illegible] पिआद्यादशासर्वाविधूदयानांबलाधि
कस्यैवहिषड्बलेक्यो॥अन्याचतत्केंद्रगतग्रहस्यतत्रस्थितानांबहुधाग्रहाणां॥१॥प्राकुक्रमोक्तेबल [illegible] वेहतत्त्वदानुत्विहवीर्यसाम्येचदिनेश
विवादाद्योदितस्यैवदशाप्रकल्प्याअन्याचतद्वीर्यतएवमाद्यादशापत्तेपणफरस्थितानांततःपरापोक्लिमस [illegible] स्थितानांपाकःक्रमोक्तेनबलेनविदोड
तिउदयसाम्येनिनिसर्गबलवशाक्रमःस्यात्॥तदुक्तम्॥महालगिपद्धतौ॥समोदिताग्रमण्येषांनिसर्गबलिनोभवेत्॥३०॥ ॥३०॥ ॥३०॥

सू॰	चं॰	मं॰	बु॰	बृ॰	शु॰	श॰	
५	४	४	६	३	१	२	
१४	२	५४	५०	२०	५८	३०	
१६	११	०	१६	४२	५८	५७	

ल॰	श॰	मं॰	बु॰	सू॰	चं॰	बृ॰	शु॰	यो॰	
६	६	५	१०	१४	५	८	१०	६९	
१०	५	४	८	६	६	११	१०	५	
२८	४	३	१९	२८	५	७	२	११	
५६	४८	३१	५४	२३	३२	१५	२१	५४	
२१	४०	४	२३	१३	३५	२२	१९	२१	

[illegible]

॥अथदशाक्रमविधौवीर्य [illegible] समुच्चयं
तदेवाह॥ चेदिति॥ चेल्लग्नाद्यदशा
तदास्वभावफलप्रोजांसिकार्याणि॥
ग्रहाणांस्वैर्भावजफलैः॥पूर्वाणिनीतै रा॰म॰
र्यानिओजांसिषड्बलानिगुणितानिका २२
र्याणीत्यर्थः॥आद्यालग्नदशायाम्॰

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

त्यब्दोब्दः प्रथमोब्दः शिशोर्दुस्तरः स्यात् गर्भिण्याः अप्रयत्नाज्वरादि दोषात् प्रसव प्रथमाब्दे शिशोः क्लिष्टत्वात् आद्योब्दो दुस्तरः स्यात् भाग्ये सति प्रय
त्नस्य किं प्रयोजनं सत्यं प्रयत्नं विना भाग्यं न सिद्ध्यति ॥ तदाह याज्ञवल्क्यः ॥ यथा ह्येकेन चक्रेण रथस्य न गतिर्भवेत् ॥ एवं पुरुषकारेण विना दैवं न
सिद्ध्यति ॥ इति पुरुषाकार प्रयत्नः पूर्वजन्म फलं भाग्यं पक्षे परस्परं सापेक्षे एवं प्रयत्नेन भाग्यमेव ॥ तथा ॥ आद्यौ द्वाव ब्दौ शिशोः दुस्तरौ यावद्दंत
जननं तावत् शिशोः क्लिष्टत्वात् तथा च आद्याब्दे एव अनुक्त कालारिष्टानि विपत्तिकराण्युक्तानि ॥ उक्तं च लघुजातके ॥ योगे स्थानं गतवति बलिन

॥ जीवेत्क्वापि विभंगरिष्टजशिशू रिष्टं विना म्रियते ॥
॥ चाद्योब्दः शिशु दुस्तरेपि च परैः कार्यैर्षुनो पत्रिका ॥ ॥
॥ कार्या प्रश्ननिमित्तपूर्वशकुनैरक्षेत्स्वमानं धिया ॥ ॥
॥ होराज्ञेन सुबुद्धिना हि बहुधोदर्कं च कालो बली ॥ ४० ॥

श्चंद्रे स्ववातनुगृह मध्य वा ॥ पापैर्दृष्टे बलवति मरणं वर्षमध्ये किल मुनिगदितं ॥ १ ॥ मह[illegible]षेषु बहुतराण्यरिष्टान्युक्तानि संति ॥ तेषां यथानां लु
ष्टानि न ज्ञायते ॥ तेषु बहूनि प्रथमाब्द एव विपत्करणानि संति ॥ अतः प्रथमाब्दो दुस्तर[illegible] ॥ एवं सत्सु त्रिषु अब्देषु जन्मपत्रिक[illegible] कार्या ॥ प्रश्ननि
शकुनैः सदैवत्तेषु त्रिषु अब्देषु परं तस्य सदा जन्मपत्रिका कार्या प्रश्नेर्निमित्तपूर्वैः लग्नेन लोपश्रुता दैः तथा शकुनैः शुभ[illegible]ज्ञात्वा कार्ये त्यर्थः
होराशास्त्रज्ञेन स्वबुद्धिना सुबुद्ध्या बलाबलं शुभाशुभ जातक फलविचारज्ञेन ज्योतिः शास्त्रोदितो कर्मफलं विचारज्ञेन पत्रिका कार्या ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

के॰ टी॰उ॰ २९

स्वमानं रक्षन् अत्र जातकफलमिदं इत्थमेव भविष्यतीति ज्ञानविधेयाहि यस्मात्कारणात् उदकोत्र हुधा कालस्त्रवलिष्टो दुर्विज्ञेय इत्यर्थः ॥ उदकोनाम

फलं ॥ उक्तं केशवमिश्रेण स्वप्नो निमित्तं शाकुनाः कार्या स्वकर्मशरीरमागंतुकमद्भुतानि दोषाभिचारमग्न ह सचारकालकाम्यानि दैवं चिकित्साधः फलाध्वा ॥ १

चकालेदुर्लंघ्यः समर्थः कदाकिं करोतीति सुज्ञैरपि न ज्ञापयत्ते तथा चोक्तं पुराणे कालः सृजति भूतानीति ॥ एवं न लिष्टः समर्थः कालः तथा वलीति

॥ नंदिग्रामे केशवो विप्रवर्यो योभूद्धोराशास्त्रसंघं विलोक्य ॥ तेनांकेयं पद्धतिर्जात

कीया चत्वारिंशद्वृत्तवद्धा सुबोधा ॥ ४१ ॥ येसुबोधापठंतीम मग्न्यां जातकपद्धतीम् ॥

होरा वित्पदवींयाते लोके मानं यशश्च ते ॥ ४२ ॥ इति केशवदेवज्ञविरचितायां जात

कपद्धतौ दशापाकसाधनाध्यायः समाप्तः ॥ ॥ सम्पूर्णम् ॥ ॥ शुभम्भूयात् ॥ ॥

त्वः ज्ञातुमशक्य। जन्मकालस्य सूक्ष्मं ज्ञानं कर्तुं न शक्यते ॥ तदुक्तं शौनकीये ॥ विवाहपटले ॥ दुर्विज्ञेयः कालो दुरधिगमत्वाद्धि लग्नभेदस्य सत्वचविज्ञेय ज्ञा

नैः छायायंत्रांवुघटिकाभिः श्येनोपि गगनचारी सहसा निपतन्न दृश्यते दूरात्किं त्वति दूरे चक्रं निमेषकालादतीव चलं तद्भ्रमति भगणचक्रं प्राणेन कलां विहा

यभूले स्वांलघ्वक्षरैः स्फुटादिभिः सुसंज्ञात्वा सुबुद्धिना जन्मपत्रिकाकार्येत्फलमिति प्रसंगेन ॥ अथ ग्रंथसमाप्तौ अलंकारमाह ॥ ४० ॥ नंदिग्रामेति ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

नंदिग्रामेकेशवः केशवनामयोविप्रवर्यो विप्राग्र्योभूत्तेनेयंजातकीयाजातकस्यपद्धतिरुक्ता ॥ चत्वारिंशद्विर्वृत्तैर्बद्धा इयंस्वल्पवृत्तैर्बद्धापिसुबोधा ॥ सुखे
नबोधयतिसासुबोधासुगमेत्यर्थः ॥ किंकृत्वाहोराशास्त्रंसंघंविलोक्य बहून्होराशास्त्रग्रंथान्विलोक्य किंसद्युक्तिं किमसद्युक्तिमितिविचारकेनवा
भ्रांत्योक्तंतत्त्वविचार्यभ्रांतिंनरस्यनिर्भ्रांतमर्थमंगीकृत्यनिश्चितार्थयंजातकपद्धतिरुक्तेत्यर्थः ॥ इह मिहलोकेप्याचंद्रार्कंतिष्ठतु भस्यवक्रीणांश्रोतॄणां
चशुभंभवतु ॥ ४१॥ स्पष्टार्थमिदम् ॥ ४२॥ ॥इतिश्रीदिवाकरदैवज्ञात्मजविश्वनाथदैवज्ञविरचितेश्रीकेशवदैवज्ञविरचितपद्धत्युदाहरणे श्री
अनंतद्वंशाध्यायोउदाहरणम्संपूर्णम् ॥ ॥समाप्तिमगमत् ॥ ॥सम्वत् ॥ १९२३॥ ॥शाके ॥ ॥१७८८॥ ॥फाल्गुणकृष्ण ३०॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

कां॰
टी॰ ७०
३०

॥श्री काशीविश्वनाथपुरी मे ढुंढिराजगणेश के पास दाऊ अग्निहोत्री के पहां सिद्ध वि
नायक यंत्र मे केशवी सटीक उदाहरणा के सहित छापा गया सुवित छापने वाले से॰
लिखा विशेसर उपाध्या ॥ सम्वत् १६२३ ॥ शाके १७८८ ॥ फाल्गुन शुक्ल ४ रविवासरे ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

[OrderDescription]
,CREATED=23.01.20 11:26
,TRANSFERRED=2020/01/23 at 11:39:53
,PAGES=61
,TYPE=STD
,NAME=S0002631
,Book Name=M-2283-KESHAV JANAK PADHATI
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection